

**Godin Akam Inigha Izir
Gumazim Samuel,
An Akinafarir Faragha Zuim
O
1 Samuel
Akar faragha zuim**

Akinafarir kam, a gumazir dapaniba givazir dughiamin otivizir biziba ko, Israelia uari atrivimin itir dughiamin faraghavira otozir bizibagh eghari. Akinafarir kamın danganir aviriba, gumazir 3pla geghari. Samuel uabi Israelian gumazir dapanir abuananamın ike. Akinafarir kam uaghan Atrivim Sol geghari, a Israelian atrivir faraghaviram otozim. Ezi Devitin eghaghanir aviriba uaghan iti, kar, a tighar atrivimin otivamin dughiam.

Akinafarir kam, eghaghanir aviriba iti, da pura eghaghanir kiniba puvati. Samuelin akinafarir faragha zuir kam, kamaghın en akaghasa, gumazim nighnizir gavgavim Godin ikiva an apengan ikiam, egh a deraghvira ikiam. Egh an an akaba baraghan kogh, a ikuvigham. E deraghvira akar kamın ganam, God a isa Eli ganingi, a 1 Samuel 2:30in aven iti. A ghaze, “Gumazir nan ziam fem, ki ziar ekiam a danıngam. Gumazir na barazir puvatizim, ki bar anebiragham.”

Akinafarir kamın, nighnizir pumuning kamaghın iti, Israelia atrivir tam ikiam, o puvatigham. Ikiavira Itir God a uabi guizbangira Israelian

atrivim. Ezi Israelia ghaze, me uari atrivitam ikiam. Kamaghin amizi, God me bagha atrivir mam amisefe. God uabi Israelian atriviba ko gumazamiziba, bar moghira men afeziam, egha a uabi me gatifa. Atrivim ko gumazamiziba, me Godin apengan ikiamin dughiam, me deraghvira ikiam. Ezi gumazamizir an akaba batoziba, me osimtiziba bativam.

Eli ko Samuelin eghaghanim

(Sapta 1--7)

Elkana uan adarazi ko Silon zui

¹ Gumazir mam a iti, an ziam Elkana, an Efraimin anabamin gumazim, an Efraimin mighsiar doziba itir nguibar ekiam Raman iti. Elkana a Jerohamin otarim, ezi Jeroham a Elihun otarim, Elihu a Tohun otarim, ezi Tohu a Sufin otarim, ezi Suf a Efraimin anabamin gumazir mam.

² Elkana amuir pumuning iti, Hana ko Penina. Penina boriba bati, ezi Hana otir puvati.

³ Azeniba bar dar dughiar vamira, Elkana zurara uan nguibam ataghiragha Silon nguibamin ghua, Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin ziam fava ofabagh ami. Dughiar kamin, Elin otarimning Hopni ko Finias, aning Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazimningin ikia, Silon nguibamin itir Godin Purirpenimin iti.

⁴ Elkana zurara ofabagh amir dughiamin, a zurara asizim aghoregh an tuziba abigh dar akuaba isi, uan amuim Penina ko, otariba ko guiviba vaghvagh me daningam.

⁵ Egha Elkana bar Hana gifongegha, bar an apangkufi. A fo, God an navim apuizi, a boriba batir puvati. Arazir kam bangin, Elkana asizir tuzir ekiaba a ganidi.

⁶ Amizir kamning, aning penemning, egha dughiabar aningın mav bizibar faraghivira mangasava ami. Ezi Hanan penem a gasighasighasa a dipova ghaze, Ikiavira Itir God Hanan navim apuizi, Penina osımtızim an navim daningasa, akar igharagha gariba ko aghumsızir akabar Hana gami.

⁷ Azeniba bar Penina arazir kamra Hana gami. Me zurara Ikiavira Itir Godın Purirpenimın ghua, Penina akar igharazibar Hana dipov a mikımti, a bar pazavira uabi baragh aziam, kamaghın amizi a dagheba apir puvati.

⁸ Ezi Elkana kamaghın an azangsisi, “Hana, ni tizim bagha azi? Ni tizim bagha dagheba apir puvati? Egha tizim bagha navim zuraram osei? Guizbangira, ni boritam batezir puvati. Ezi ki fo, ni bar na gifonge, ni ti na gizin otarir 10pla bateghai, ni mighigha me ginighnighan koghai, egha ni na isa guam dafaghai.”

Hana Eli ko migei

⁹ Dughiar mamın me Silon ikia amegha gıvagha, Hana dikavigha ghua Ikiavira Itir Godın Purirpenimın azenan an damazimın miti. Dughiar kamın ofa gamir gumazim Eli, uan dabirabim inigha Ikiavira Itir Godın Purirpenimın tiar akamın azenan, a gaperaghav iti.

¹⁰ Ezi Hana bar osemegha bar paza uabi baragha aziava, Ikiavira Itir God ko miġei.

¹¹ Egha Hana akar gavgavim Ikiavira Itir God ko anakira ghaze, “O Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, ki nin ingangarir amizim, ni nan ganiva nan apangkuvasa, ki ifonge. Ni nan osimtizer kamın gan na ġinighnigh. Ga uaning, ni na bakinighnighan marki. Egh ni otaritam na danighti, ki a isi ni daningighti a nin ingangarir gumazimin iki mangi uan ovevem batogham. Eghti bizir kamın ababanim bagh, me an dapanir arizim apiran kogham.”

¹² Hana dughiar ruarimin Ikiavira Itir God ko miġiavira itima, Eli aperaghav ikia Hanan akatorimra gari.

¹³ Hana uan nighnizimin averara miġei. Eli an garima, a miġei moghin, akam akarava ami, egha a Hanan tiarim barazir puvati. Eli ghaze, Hana ti dipar onganitam amegha ongani.

¹⁴ Egha Eli kamaghin a miġei, “Ni man dughiamin dipar onganiba apir arazir kam ategham? Ni dipenir kam ategh mangi. Nin onganir arazir kam givaghtima, ni ua izi.”

¹⁵ Ezi Hana kamaghin an akam ikaragha ghaze, “Gumazir ekiam, ki dipar onganitam amezir puvati, bar puvati. Nan navim, osimtizer bar a itaragha uaghirima, ki bar oseme. Egha ki uan osimtizer isa Ikiavira Itir God ganiga a ko miġei.

¹⁶ Ni kamaghin na ġinighnighan marki, ki amizir kuram. Puvati. Ki paza uabi baragha nan nighniziba bar ikufi. Ki arazir kam bagha Ikiavira Itir God ko miġeima ni nan gari.”

17 Eli miġirġiar kam baregħa kamaghin a miġei, “Guizbangira, ni navir amirizim inigh mangi. Eghti Israelian God, bizir ni an azarazim a ni daningam.”

18 Ezi Hana kamaghin Eli miġei, “Gumazir ekiam, ga uaning, ki nin ingangarir amizim. Ki kamagsua, ni zurara navir aghuim nan iki.” A mikemegħa ġivagħa għuava amegħa, ġin uam os-eir puvati.

Hana otarim bategħa a isa God ganingi

19 Elkana uan amuimning ko boriba, me dimagarimin Silon akuima, aminim tirazima, me mizaragħara dikavigha Ikiavira Itir Godin ziam fe. Me an ziam fegħa ġivagħa, uamategħa uan dipenim bagħa Raman nguibamin għue. Ezi Elkana, uan amuim Hana koma akui. Ezi Ikiavira Itir God, Hanan azangsizim ġinirigha a ikara.

20 Dughiar mong otevimin ġin, Hana navim asegħa otarim bate. Egha ghaze, “Ki Ikiavira Itir Godin azarazima, a borir kam na ganingi. Ezi ki ziam Samuel a gati.”*

Hana Samuel isa God ganidi

21 Arazir kamın ġin, Elkana ko an dipenimin itir adarasi, Silon nguibamin għu, egha azeniba bar me ofa gami mogħin damuasa. Egh a uaghan Ikiavira Itir God ko dikirizir akam bagħ, ofa damuam.

22 Ezi Hana me ko zuir puvatigha kamaghin uan pam miġei, “Borim tong ekevegh ġivagħ otem ategħti, ki a inigh Ikiavira Itir God daningam.

* **1:20:** Hibrun akamin ziar kam, “Samuel,” an mingarim mong miġirġiar otevir kamın min għu, “Azaragh.”

Eghti a Ikiavira Itir Godin damazimin iki mamaghira ikiam.”

²³ Ezi Elkana kamaghin Hana migei, “Ni mamaghin deragh damusi, ni nguibamra iki mangiti borim otem ategham. Eghti Ikiavira Itir God nin akar dikirizim damighti a guizbangira otogham, mati a mikemezi mokin.” Ezi Hana nguibamin ikia deraghavira uan borim gamua a geghufi.

²⁴ Ezi gin borim otem ategha givazi, Hana a inigha, bizir kaba sara inigha Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa Silon nguibamin itir Purirpenimin zui. Bizir kaba, bulmakaun apurir igiar, azenir 3pla itim ko, 10 kilogrem plaua ko, beghiar me memen inimin isamigha, wainin dipam a gurizi a itim. A bizir kaba inigha Ikiavira Itir Godin Purirpenimin zui. Dughiar kamın, Samuel, otarir aghirimra iti, a tighar gumazir igiamin otivam.

²⁵ Me otogha givagha, bulmakaun apurir igiar kam misuegha givagha, otarim inigha Eli bagha zui.

²⁶ Egha Hana kamaghin Eli migei, “O, nan gumazir aruam, ni na gifoghavira iti, o puvati? Ki amizir kam, faragha nin boroghin kagh tughav ikia Ikiavira Itir God ko migei.

²⁷ Ki otarir kam uabi daningasa Ikiavira Itir God ko migia an azangsisı, ezi a nan azangsizim ikara.

²⁸ Kamaghin amizi, ki a isa Ikiavira Itir God ganıdi. Eghti an ikirimirim zurara Ikiavira Itir God baghvira iki an ingangarım damuam.”

Egha me dapaniba avigha Ikiavira Itir Godin ziam fe.

2

Hana Ikiavira Itir God ko migei

¹ Egha Hana kamaghin God ko migei:

“O Ikiavira Itir God, ni na gamima, ki bar akonge.
Ikiavira Itir God, ni gavgavim ko ziar ekiam
na ganingizi, ki bar akonge.

Ni nan akurazir bizim bangin, ki bar akonge.

Ni bangin ki uan apanibar ingaravati.

² O Ikiavira Itir God, tav nin min, bar zuezir puvati.
Egha godin igharazitam nin min itir pu. Bar
puvati. Ni bar dagh afira.

Ni uabira, dagiar ekiamin min gavgavim ikia
e moga en akurvagha e geghufi.

³ “E gumazamiziba, e kamaghin deragh fogham,
Ikiavira Itir God bizir e amiba, a bar dagh
fo, egha a en araziba tuisisi.

Ezi ia gumazamizir pura tiariba akarava aru-
ava uan ziaba feba, ia arazir kam ategh uan
akaba dukuagh.

⁴ Midorozir gumazir gavgaviba, God men barir
piba apirima, me misoghamin gavgaviba
puvati.

Ezi gumazir gavgaviba puvatiziba, a gav-
gavim me ganidi.

⁵ Gumazamizir fomira dagher aviriba itiba, God
datirighin me damighti me dagheba bagh
ingar uan ivezim isi moghin da iniam.

Ezi gumazamizir faragha dagheba puvatigha
mitiriamra itiba, God datirighin dagher
aviriba me daningti me ua ingaran kogham.

Ezi amizir otir puvatizim, God datirighin an akurazi a borir 7pla bate.

Ezi amizir borir aviriba itim, an boriba ovengezi a uabira iti.

⁶ Ikiavira Itir God gumazamizibav sozima, me ariaghiri.

Egha gumazamizir ariaghireziba, a me gamima me uam angamira iti.

God gumazamizibagh amima, me Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin uaghiri.

Ezi a me gamima, me ua dikafi.

⁷ Ikiavira Itir God gumazir mabagh amizi me biziba puvati,

egha marazi gamizi, me bizir aviriba iti.

A gumazir mabagh amima, men ziaba bar iraghuegha bar vin iti.

A marazi gamizi, me ziar ekiam ikia bar pin iti.

⁸ Nguazir kamin suizir bizir gavgaviba da Ikiavira Itir Godin biziba,

a uabi bizir kabagh isin nguazimin ingari.

Kamaghin amizi, gumazamizir onganarazibagh amua nguazir minemeniam gipogha a gureba,

a me ghufa men akurvasi.

A me gamima, me uan kantrin gumazir ekiabar otifi,

ezi gumazamiziba ziar ekiam me ganidi.

⁹ "Ikiavira Itir God, gumazamizir a baghavira itiba a me geghufi.

Egha gumazamizir kuraba a me gasighasighti, me nguibar kurar mitatem itimîn ovegham.

E fo, gumazir gavgavir ekiam itim, a bar uan gavgavimîn ikiva avegham.

10 “Ikiavira Itir God uan apaniba bar me gasighasigham.

A uan Nguibamîn ikia arariba dagarvazi moghîn a me dagarvasi.

Ikiavira Itir God nguazimîn mikebaba bar dar itir gumazamiziba, a bar me akuvagh kotiamîn men araziba tuisigham.

Egh a gavgavim isi uan atrivir a inabazim danigham,

eghti gumazamiziba bar, men tongîn, atrivir kam ziar ekiam iniam.”

11 Hana Ikiavira Itir God ko mikemegha givagha, Elkana ko ua Raman nguibamîn ghu. Ezi an otarir dozim Samuel, a Silon ikia ofa gamir gumazim Elin apengan ikia, an akurvagha Ikiavira Itir Godîn ingangarim gami.

Elin otarimning arazir kuram gami

12 Elin otarimning, Hopni ko Finias, aning gumazir bar kuramning. Aning ofa gamir gumazimning, egha aning ghaze, Ikiavira Itir God a pura bizim, egha aning arazir kurar guar avirir igharagha garibagh ami.

13 God fomira ghaze, gumazamiziba ofa inigh izi a damighiva, egh gin ofa gamir gumaziba bagh, asizir tuzir otevir taba iniam. Ezi dughiar kamîn,

gumazitam ofa damusi asizitam avighti, ingangarir gumazim fokin atarir 3pla itim inigh izam.

¹⁴ Ingangarir gumazir kam fokin pura miner averiam giniv, asizir tuzitam biraghiva, a inigh mangi ofa gamir gumazim daningam.

¹⁵ Dughiar mabar, ofa damuasava amir gumazim, a tighar asizir ovim adeggh avimin a tusi damuti, ofa gamir gumazir kamningin ingangarir gumazim izi a gifariva an mikim suam, "Ia ofa gamir gumazimning Finias ko Hopni bagh asizir tuzitaba na daningigh. An avimin da tuasa, ia minemin avighizir asiziba, ana dar aghua. Kamaghin amizi, ia asizir tuzir avighizir puvatiziba a daning."

¹⁶ Eghti gumazir ofa damuamim kamaghin mikim suam, "Ni takigh, ki ofan arazimin gin mangiva asizimin oviba tueghti, ni gin asizir tuzir manam gifuegh a ini," ezi ofa gamir gumazimningin ingangarir gumazim ghaze, "Puvati. Ni datirighira na daningigh. Ni aghuaghti, ki datirighira uabi tam iniam."

¹⁷ Elin otarir kamning ghaze, Godin ofaba, da pura bizir kiniba. Egha aning arazir kurabar gumazamizir Ikiavira Itir God bagha inigha izir ofabagh ami. Aningin arazir kurar kam, Ikiavira Itir God an gari a bar kufi.

Samuel Silon iti

¹⁸ Dughiar kamın Samuel uan mugamra ikia ofa gamir gumazimin inir ghurghurir aghuim ikegha, Ikiavira Itir Godin ingangarir kam gami.

¹⁹ Azeniba vaghvagha an amebam a bagh azenan daghuamin korotiar otevir muziariba

isai. Egha amebam ko afeziam aning azenibar zurara ofa damuasa izir dughiamin, amebam korotiar otevir muziarir kam isa Samuel ganidi.

²⁰ Egha an amebam ko afeziam Eli bagha zuima a deragh aning damuasava Godin azai. A kamaghin Elkana miği, “Ikiavira Itir God nin amuir kam damuti, a borir igharazitaba batam, eghti me otarir ni Ikiavira Itir God ganingizimin danganim iniam.” Eli aning mikemeghti, aning uamategh uan nguibamin mangam.

²¹ Ezi Ikiavira Itir God deragha Hana gamizi a borir kabar naviba adava da bate. An otarir 3pla ko guvir pumuning bate. Ezi Samuel Ikiavira Itir Godin damazimin ikia an ingangarim gamua nimira aghui.

Elin otarimning orazir puvati

²² Dughiar kamın Eli bar ghurizima, dughiar aviribar, an otarimning amir arazir kurar aviriba, a da barasi. A uaghan kamaghin orasi, aning uaghan God bativamin Purirpenimin tiar akamin ingarir amiziba, koma akui.

²³ Kamaghin amizi a aning miği, “Gua tizim bagha arazir kurar kabagh ami? Gumazamiziba bar iza guan arazibar gun na miği.

²⁴ Gua nan otarimning, gua arazir kam atakigh. Ikiavira Itir Godin gumazamiziba tintinibar guan arazir kabagh eghari, kar arazir bar kuram.

²⁵ Gumazitam arazir kuratam gumazir igharazir tam datighi, tav a bagh an abuir gumazimin min iki Godin azangsighti, God bizir kam gin amadagham. Eghti tav arazir kuratam Ikiavira Itir God datighi, tina an abuir gumazimin

iki an akuragham?” Dughiar kamın, Ikiavıra Itir God aningın arazir kuraba bangın aning misueghti aning aremeghasa nighnigha gifa. Ezi Eli kamaghın aning mikemezi, God aningın dapanimning gamizıma, aning gavgavigha uan afeziamın akaba barazir puvati.

²⁶ Dughiar kamın Samuel mong uan mugamra itima, Ikiavıra Itir God, ko gumazamizıba, bar a gifonge, ezi men ifongiar kam pamtemın dikafi.

Godın akam inigha izir gumazim, akar mamın gun Eli miği

²⁷ Ezi Godın akam inigha izir gumazim gın ghua kamaghın Eli miği, “Ikiavıra Itir Godın akam kamaghın iti, ‘Fomıra, nın inazir afeziam Aron, uan adarazi ko Isipian atrivimın ingangarir gumazir kınibar itima, ki iza me batogha uan ifongiamın gun me mikeme.

²⁸ Egha ki Israelian anababar tongın Aronın adarazi amısefe, me nan ofan ingangarir gumazıbar otivasa ki me amısefe. Me ofa damuamin dakozimın ingar, egh pauran mughuriar aghuim amadim tu, egh me nan boroghın izisi ofa gamir gumazıbar dapanimın korotiar otevir azenan azuim inigh izi. Ki uaghan me miği ghaze, Israelia ofa damuasa tuezir asızir naba me dar amı.

²⁹ Kamaghın amizi, ia tizim bagha Israelia zurara ofa damuasa ki me mikemezir bizıbar ikura? Nın otarimning, gumazamizıba na bagha inigha izir ofan asızir ovıba itir aghuıbara amasava da isi, aning da apava mikarzıba saram aghungi. Arazir kamın ni aningın ziam fegha nan ziam

abıra. Manmaghin amizi, ni arazir kurar kam gami?’

³⁰ “Ki Ikiavira Itir God, Israelian God, ki akar kam aghurigha ia migei: Ki fomira ian inazir afeziam Aron uan adarazi ko ki me mikeme, me zurara nan ofa gamir gumazibar min ingaram. Ezi datirighin ki migirigiar kam giragham. Ki kamaghin mikimam, gumazir nan ziam fem, ki ziar ekiam a daningam. Eghti gumazir na barazir puvatizim, ki bar anebiragham.

³¹ “Ni deragh oragh, ki gin nin gavgaviba ko nin inazir afeziabar ikizimin gavgaviba, ki me atugh me abinigh me gasighasigham, mati gumazim gumazir igharazimin agharim atuzir moghin ki me atugham. Eghti nin ikizimin aven gumazitam iki mangi ghurighan kogham.

³² Kamaghin, ia zurara iki ganti, ki bizir aghuiba isi Israelian igharaz darazi daningam, ia tam inighan kogham. Zurara zurara, nin adarazir gumazitam gin bar ghurighan kogham. Bar puvati.

³³ Eghti gin, apaniba izi nin adarazir gumazamiziba bar me misogham, mati gumazim sabamin me atuzi moghin, me gumazamizir kinibar min arighiregham. Eghti gumazir vamira ikiva ofa gamir gumazimin ingangarim damuam. Bizir kaba an nighnizim gasighasighti, an navim bar osemeghti, temeriba an damaziba aghuighti, da okavigham.

³⁴ “Gin nin otarimning, Hopni ko Finias, aning dughiar vamiran uaghara aremegham. Aning aremeghti ni fogham, nan migirigiar kaba da bar guizbangira.

³⁵ Egh ki ua bagh ofa gamir gumazitam amiseveghti, a navim nan ikiva, ingangarir ki ifongezibara damuam. Egh ki an ikizim damuti, me zurara nan ofabar amuamin adarazir otivam, eghti me ki misevezir atrivim bagh ingaram.

³⁶ Eghti nin ikizimin gumazitaba ikivira ikiva, me ofa gamir gumazir kam bagh mangiva dagheba ko silvan dagiaba bagh an azangsigham. Egh me kamaghin ofa gamir gumazimin azangam, 'Ni en amamangatightima, e ofa gamir gumazimin ingangarir tabara amigh, egh e dagher muziarir taba iniam.'"

3

Ikiavira Itir God Samuel migei

¹ Ezi otarir igiam Samuel, a Elin apengan ikia, Ikiavira Itir Godin ingangarim gami. Azenir aviriba ghuezima, Ikiavira Itir God migirigiar aviriba Israelia ganingizir puvati. Dughiar vabara a irebamın min garir bizibar aven a me migei.

² Dughiar kamın Elin damaziba an ikufi, egha kiran oveghangın da bar okavigham. Dimagarir mamın a uan akuir danganımın akui.

³ Ezi Samuel Godin Purirpenimın ikia, Godin Akar Dikirizir Gavgavımın Boksiam itir danganım gakuı. Dughiar kamın Godin Dipenimın itir lam a isiavira itima,

⁴ Ikiavira Itir God Samuelin dei.
Ezi Samuel ghaze, "Ai, ki kati."

⁵ Egha a dikavigha ivegha ghua Eli migia ghaze, "Ki ni barazima ni nan dia, ezi ki izi."

Ezi Eli kamaghin a ikaragha ghaze, “Ki nin diazir puvati. Ni ua mangi uan misiamin daku.” Ezi Samuel uamategha ghuav akui.

⁶ Egha gin Ikiavira Itir God uam an dia, ezi Samuel ua dikavigha ghua Eli migia ghaze, “Ni nan diazi, ki izi.”

Ezi Eli ghaze, “Nan otarim, ki nin diazir puvati. Ni ua mangi uan misiamin daku.”

⁷ Dughiar kamın Ikiavira Itir God tighar uan akaba isi Samuelin akagh a ko mikimam, kamaghin amizi, Samuel deraghavira God gifozir puvati.

⁸ Ezi Ikiavira Itir God namba 3 dughiamin ua Samuelin dia, ezi Samuel dikavigha ghua Eli migia ghaze, “Ni nan diazi, ki izi.”

Ezi Eli datirighin fo, Ikiavira Itir Godra Samuelin dei.

⁹ Kamaghin amizi, Eli a migei, “Ni uamategh mangi uan misiam daku, eghti a ua nin diaghti, ni kamaghin mikim suam, ‘Ikiavira Itir God, ni na mikim, ki nin ingangarir gumazim, ki kuarim atigha ni barasi.’” Ezi Samuel Elin akam baregha uamategha uan misiamin ghugha akui.

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God, ua iza tugha faragha Samuelin diazi moghin, uam an dia ghaze, “Samuel, Samuel.”

Ezi Samuel ghaze, “Ni na mikim. Ki nin ingangarir gumazim, ki orasi.”

¹¹ Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni deraghvira oragh. Ki kiran oveghangin, bizitam Israelian tongin a damigham. Eghti me bizir kamın migirigiam baregh, me digavir kuram damigham.

¹² Ki faragha Elin mikemezi moghin, ki datirighin, bizir kurabar me damuam.

13 Ki miğirigiar mam an iti. An otarimning akar kurabar nan ziam gasighasiki, kamaghin amizi, ki an adarazi pazivira me damuva me kuavare-megham. Ezi Eli uabi fo, aning arazir kuram gami, ezi a aningın anogoroghezir puvati.

14 Kamaghin amizi ki pamtemin Elin adaraziv gia ghaze, ofan tam men arazir kuram agivaghan kogham. Bar puvati.”

15 Ezi Samuel akar kam baregha uan misiamin akua ghua aminim tira. Egha a ghua Ikiavira Itir Godin Purirpenimin tiar akam kui. Egha Samuel uan irebamin min garir bizimin gun, Elin mikiman atiatingi.

16 Ezi Eli kamaghin Samuelin dei, “Samuel, nan otarim, ni izi.”

Ezi Samuel a ikaragha ghaze, “Are, ki izi.”

17 Ezi Eli an azara, “God manmaghira ni migei? Ni akatam nan mongan marki. Ni akatabar ghuaraghti, ki God ko mikimti, a bar pazivira ni damigham.”

18 Kamaghin amizi, Samuel Ikiavira Itir Godin akaba bar dar gun a mikeme, egha bizitam an ghuarazir pu. Bar puvati. Ezi Eli oregha kamaghin migei, “A uabi Ikiavira Itir God, a bizir tizim damuasa ifonge ana damu.”

19 Ezi Ikiavira Itir God, Samuel ko itima a gumazir aruamin oto. Egha Samuel migeir biziba bar, Ikiavira Itir God adagh amizi da guizbangira otifi.

20 Kamaghin amizi, Israelin nguazimin aven itir nguibaba bar, notin amadaghan itir Danin anabamin nguibam ikegha bar ghua sautin amadaghan Berseban nguibamin oto,

dar gumazamiziba kamaghin fo, Ikiavira Itir God guizbangira ua bagha akam inigha izir gumazimin ingangarim damuasa Samuel amisefe.

²¹ Egha Ikiavira Itir God, zurara Silon nguibamin Samuel bativa uan akaba isa a ganidi.

4

Filistiaba, Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam ini

¹ Ezi Samuel Ikiavira Itir Godin akaba bar dar gun Israelia migeima, me kuariba arigha derghavira an migirigiba barasi.

Dughiar kamın, Israelia dikavigha Filistiaba ko uariv soghasa ghua, Ebeneserin nguibamin boroghın averpenibar ingarigha dar iti. Ezi Filistiaba, me Afekin nguibamin boroghın uari bagha averpenibar ingarigha dar iti.

² Egha Filistiaba uan midorozir gumaziba afegha, Israelia ko midorozim fore. Midorozir bar ekiam otozi, Filistiaba Israelia abinigha men 4,000plan gumazibav misoghezima me ariaghire.

³ Ezi Israelian midorozir gumaziba uamategha uan averpenibar ghuezi, men gumazir dapaniba kamaghın migei, “Tizim bagha Ikiavira Itir God Filistiaba ataghizi, me midorozimin e abini? Aria, e gumazitaba amadaghti me Silon mangi Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavir Boksiam inighi. Egh e midorozim bagh mangisi Boksir kam sara mangiti, Ikiavira Itir God e ko mangiva en akuraghti, en apaniba e abinan kogham.”

⁴ Gumazir dapaniba mikemegha givazi, midorozir gumaziba, gumazir maba amadazima me Silon ghugha Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiam ini. Boksiam kam gisin, enselin bar gavgavir pumuningin nedazimning an iti, ezi a mati Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin atrivir dabirabim. Boksiam inigha izir dughiamin, Elin otarimning Hopni ko Finias, aning uaghan gumazir kabar akuragha Boksiamin akua izi.

⁵ Me ghua averpenibar otozi, Israelia, Ikiavira Itir Godin Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin ganigha bar akongegha pamtemin diava arai, ezi niginir bar ekiam oto.

⁶ Filistiaba orazima Israelia pamten diava araima, me kamaghin migei, "Ia Hibruian averpeniba iti naghin dimdiar munam baragh. Me tizim bagha kamaghin pamtemin diava arai?" Egha gin Filistiaba kamaghin migirigiam baraki, Ikiavira Itir Godin Boksiam, a men apanibar averpenimin izegha gifa.

⁷ Egha me atiatigha kamaghin migei, "Israelian aser maba, men averpenibar aven izegha gifa. Maia, e datirighin kuram iniam. Fomira en apaniba kamaghin garir arazir tam in e gamizir puvati.

⁸ Maia! E datirighin bar tegham. Tina en akuraghti aser gavgavir kaba e gasighasighan kogham? Aser kabara, bizir guar avirir kuraba Isipin kantrin gumazamiziba da amadazima, me gumazamiziba puvatizir danganimin ariaghire.

⁹ Ezi marki. E tuivigh gavgavigh guizin gumazibar min misogham. Puvatighima, e Hibrubar ingangarir gumazir kinibar otivigham, mati me fomira en ingangarir gumazibar ike. Arazir kam bagh e pamtemin misogham.”

¹⁰ Kamaghin amizi, Filistiaba bar pamtemin misoghava Israelia abinizi, Israelia ara uamategha uan nguibabar ghue. Dughiar kamın Filistiaba, 30,000plan midorozir gumazibav soghezi me ariaghire.

¹¹ Ezi Elin otarimning me uaghan aning misoghezi, aning areme. Egha me Ikiavira Itir Godin Boksiam ini.

Elin ovevem

¹² Ezi Benjaminın anabamın adarazir midorozir gumazir mam, midorozir danganim ategha dughiar kamra ivegha Silon ghu. A midorozimın otozir bizibagh nighnigha bar oseme, egha uan korotiam abigha nguazim uan dapanim gaghui.

¹³ Ezi Eli Silon nguibamın tuavimın miriamın uan dabirabim gaperaghav iti. A pamtemin Ikiavira Itir Godin Boksiam ginighnigha gara iti. Ezi midorozir gumazir kam, midorozir otozimın arazimın gun gumazamizibagh eghanasa, Silo nguibamın aven izi. Ezi gumazamiziba oregha bar osemegha, pamtemin diava arai.

¹⁴⁻¹⁵ Dughiar kamın Eli 98plan azeniba ikiava an damazimning bar an okafi. Eli gumazamizibar ararer niginim baregha men azara, “Ia tizim bagha niginir kam gami?”

Ezi midorozir gumazir kam ivegha ghua kamaghin Eli migei,

16 “Dughiar kamra ki midorozimin danganim ategha ara izi.”

Ezi Eli an azara, “Nan otarim, manmaghin ami?”

17 Ezi gumazim kamaghin a geghari, “Filistiaba gavgavigha en midorozir gumazir aviribav misoghezima me ariaghire. Kamaghin amizi, e men ari. Me uaghan nin otarimning, Hopni ko Finias misoghezi aning areme. Egha me uaghan Ikiavira Itir Godin Boksiam ini.”

18 Eli Godin Boksiamin migirigiam baregha, Ikiavira Itir Godin Purirpenimin tiar akamin uan dabirabimin akiriba moghin iri. A namnam sara aghungizir gumazim egha uaghan bar ghuri, kamaghin amizi a ira uan guriragharim apirigha maghirama areme. A 40plan azenibar Israelian gumazir dapanimin ike.

Finiasin amuim areme

19 Dughiar kamın Elin asamir guivim, Finiasin amuim a navim adai, ezi an otamin dughiam roghira ize. A migirigiar kam baraki, Filistiaba Ikiavira Itir Godin Boksiam ini, ezi an ivozir afeziam ko an pam, aning uaghara areme. Ezi borim batamin mizazim otozi, a uan pam ko ivozir afeziam aremezir bizir kamning ginighnigha, bar mizazir ekiam isa zuamira borim bate. Mizazir kaba bar moghira a gamima a bar aremeghasava ami.

20 Ezi amizir an gara itiba, me kamaghin a migei, “Ni atiatingan marki. Ni oragh, ni otarim bategha gifa.” Ezi borir kamın amebam tong men akatam baraghizir puvatigha men akatam ikarazir puvati.

21 An aremeghasa amua ghaze, “E Israelia, Ikiavira Itir Godin angazangarim ko gavgavim e

ataki.” Kamaghin amizi, a ziam, Ikabot borim gati. Dughiar kamın, a uan pam ko uan ivozir afeziamın ovevem, ko Godın Boksiam apaniba inigha ghuzim ginighnisi.*

²² Egha bizir kam bangın, a kamaghin miği, “Apaniba Godın Boksiam inigha ghu, kamaghin amizi, Godın angazangarim ko gavgavim Israelia ataki.” An abuan kamaghin mikemegha gıvagha, an areme.

5

Ikiavira Itir Godın Boksiam Filistian kantrin iti

¹ Filistiaba Godın Boksiam inigha dikavigha, Ebeneserin nguibam ategha Asdotın nguibar ekiamın ghu.

² Me otivigha gıvagha Godın Boksiam inigha, me uan asem Dagonın ziam fer dipenimın aven ghu. Egha Dagonın marvir guar dagiamın ingarizimın boroghın aneti.

³ Egha amımzaraghan bar mızaraghara, Asdotın gumazamiziba osegha dikavigha garima, Dagonın marvir guam Ikiavira Itir Godın Boksiamın boroghın ira fuagha guam nguazim misoke. Kamaghın amizi, me Dagon inigha uam an danganimın anesara.

⁴ Me uam akuigha mızaraghara ua ghua Dagonın dipenimın aven ghua garima, marvir guar kam ua Ikiavira Itir Godın Boksiamın boroghın iri. Ezi Dagonın dapanim ko agharimning dipiriaghırigha tiar akamın

* **4:21:** Hibrun akamın ziar kam, “Ikabot,” an mingarim, miğirigiar kamın mın ghu, “Godın gavgavim itir puvati.”

boroghin irighav iti. Ezi an namnamra deraghavira iti.

⁵ Dughiar kamın ikegha iza datirighin, bizir mingarir kam bangin, men ofa gamir gumaziba ko gumazir Dagonın ziam feba, me uan Dagonın ziam fer dipenimin tiar akamın aven mangasa, an dapanim ko agharimning irighav ikezir danganim dika zuir puvati, me a ikiavkiragh arui.

⁶ Godın Boksiam Asdotın itir dughiamin, Ikiavira Itir God Asdotın itir gumazamiziba ko an boroghin itir darasi, a mızazim me gasa, me gamima me bar atiatingi. Egha okar kurabagh amima da men mikarzipar otifi.

⁷ Asdotın itir gumazamiziba osımtızir kabar ganigha kamaghın mıgei, “Israelian God, mızazim isa en asem Dagon ko e ganıdi. Kamaghın amizi, e Boksıar kam ateghti a ua en nguıbamın ikian kogham.”

⁸ Egha me Filistiabar gumazir dapaniba bagha akam amadazi, me iza uari akufa. Me uari akuvazi, Asdot kamaghın gumazamizibar azai, “E Israelian Godın Boksiam manmaghın a damuam?”

Ezi gumazir dapaniba kamaghın mıgei, “Gumazitaba a inigh Getın nguıbar ekiamın mangi.” Ezi me a gıaghpuğha Getın ghu, a Filistiabar nguıbar ekiar ıgharazir mam.

⁹ Ezi me Boksiamın akua Getın ghuzi, Ikiavira Itir God uaghan nguıbar ekiar kamın itir gumazamiziba mızazim me gasima, me puvırama atiati. Egha okar kuraba gumazamiziba ganıga bar me gasıghasıki.

¹⁰ Kamaghın amizi, Getia Godın Boksiam isa Filistian nguıbar ekiar ıgharazim Ekronın anemada.

Boksiam otogha givazi, Ekronba pamtemin dia ghaze, “Ame, e bar ovengasa, me Israelian Godin Boksiam inigha kagh ize.”

¹¹ Egha me Filistiabar gumazir dapanibar diazi me izezi, me kamaghin me migei, “E uari, ia Israelian Godin Boksiam amadaghtima, a ua uan danganimra mangi. A e ko en adaraziv soghti e arighireghan kogham.” Dughiar kamın, God mizazim me gasima, men avirim ariaghire. Kamaghin amizima, me bar moghira puvira atiati.

¹² Ezi okar kuraba gumazamizibar mikarzibar otivima, men marazi ariaghirima, marazi ariaghirezir puvati. Egha me uarir akurvaghasa Godin deima men dimdiar ararem ghua Godin Nguibamin oto.

6

Filistiaba ua Godin Boksiam amadazi a Israelin ghu

¹ Ikiavira Itir Godin Boksiam 7plan iakinibar Filistian nguazimin ike,

² ezi Filistiaba, uan ofa gamir gumaziba ko kukunir gumazibar diazi me izima, me kamaghin men azai, “E manmaghin Ikiavira Itir Godin Boksiam damuam? E uam an danganimin anemangisi, e manmaghira anemangan?”

³ Ezi ofa gamir gumaziba ko kukunir gumaziba kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia uamategh Israelian Godin Boksiam amangasa a? A dera, Egh ia pura anemangan kogham. Ia uan okar kuraba agivsi, ia osimtiziba agivamin ofaba amadagh. Ia kamaghin damighti, ian arimariaba ua deragham,

eghti ia fogh suam, e amizir osimtizir kam bangin, God pazavira e gami.”

⁴⁻⁵ Ezi gumamaziziba kamaghin migei, “E osimtiziba agivamin ofan manmaghin garim God daningam?”

Ezi ofa gamir gumaziba ko kukunir gumaziba kamaghin migei, “E 5plan Filistian gumazir dapaniba iti. E fo, en gumazir dapanir 5pla ko en gumamaziziba bar moghira arimariar ekar kam iti. Kamaghin amizi, ia golin taba inigh 5plan okar ia bativizibar nedaziba, ko 5plan kuarzir en nguazim gasighasizibar nedazibar ingarigh, Godin Boksiam sara da amadagh. Egh ia Israelian Godin apengan iki. Ia kamaghin damuti, a ti en nguazim ko aseba ko ia sara uam osimtizir tam e daningan kogham.

⁶ Ia ti Isipian atrivim ko an gumamaziziba fomira God baraghizir puvatizi moghin damuam, o markiam. God bizir kuraba me ganiga me gamima, me onganigha Israelia ataghizi, me Isipin kantri ategha ghue. Ia arazir kam ginighnighiva, akirim ragh God gasan marki.

⁷ “Ia oragh. Ia karisin igiatamin ingarigh, egh bulmakaun amebar tighar ingangaritam damuamin pumuning inigh, karisin kam gikegh. Aningin nguzimning tighar otem ataghiragham. Egh ia bulmakaun kamningin nguzimning inigh bulmakaun divazimin mangi aning atigh.

⁸ Egh Ikiavira Itir Godin Boksiam inigh karis gisin anetigh. Egh ia osimtiziba agivamin ofan min, golin ingarizir okaba ko kuarziba, da isi boksiar dozir tam darugh, egh a isi karis gisin Godin Boksiam boroghin dar atigh. Egh bulmakaun

amebar kamning ateghti, aning uaning karis geku mangi.

⁹ Egh ia bar deraghvira gan, karis managhira mangam? A Boksiam izezir kantri Betsemesin nguibar ekiamin mangiti, ia deraghvira fogh suam Israelian God bizir kurar kam e bagha anemada. Karis an mangan koghti ia fogh suam, God osimtizir ekiar kam e bagha anemadazir puvati. Osimtizir kam ti puram oto.”

¹⁰ Ezi gumazamiziba migirigiar kam baregha an gin zui. Egha me bulmakaun amebar pumuning inigha karis gike. Egha bulmakauningin nguzimning inigha, bulmakaun divazimin aven aning ati.

¹¹ Egha me Ikiavira Itir Godin Boksiam ko, boksiar dozir okaba ko kuarzibar nedaziba aven itim, aning isa karis gisin aning ati.

¹² Me aning atigha givazi, bulmakauning biaghatigha Betsemesin nguibar ekiamin zuir tuavimin zui. Aning tuavir kam ataghizir pu. Bar puvati. Aning diav arava an zui, ezi 5plan Filistian gumazir dapaniba, karisin gin ghua Betsemesin mitaghniamin tu.

Godin Boksiam, Betsemes ko Kiriati Jearimin iti

¹³ Ezi Betsemesin gumazamiziba danganir zarir mam in azenibar ikia, witba aghora iti. Egha me kogha tuavimin gara, Godin Boksiamin apigha me bar akonge.

¹⁴⁻¹⁵ Ezi bulmakauning karis kurugha ghua, Betsemesin gumazir mam Josua, an azenimin otogha, azenimin aven dagiar ekiar mam in miriamin tughav iti. Ezi Livaiba iza Ikiavira Itir Godin Boksiam ko boksiar me golin ingarizir

nedaziba itim isa, dagiar ekiar kam gisın da ariki. Ezi gumazamiziba karisın ter araribar dazibar kuegha, bulmakaun amebamning misuegha, Ikiavira Itir God bagha ofa gami, mati ofan bar isia mighirizim. Dughiar kamra Betsemesia uaghan, Ikiavira Itir God bagha ofan igharazir mabagh ami.

¹⁶ Filistiabar 5plan gumazir dapaniba gari, Israelia bizir kabagh amima, me dughiar kamra uamategha Ekronin ghue.

¹⁷ Ikiavira Itir God Filistiabar osimtiziba agivasa, me osimtiziba agivamin ofan min, 5plan golin okar nedaziba amada. Da vaghvagma men nguibar ekiabar ababaniba, dar ziabar kara: Asdot, Gasa, Askelon, Get ko Ekron.

¹⁸ Me kuarzibar nedaziba amada, da vaghvagma men nguibar ekiar divazir gavgaviba itibar abanim gami. Egha uaghan Filistian gumazir dapaniba garir nguibar dozibar abanim gami. Ezi dagiar ekiar me Ikiavira Itir Godin Boksiam atizim, a Betsemesin gumazim Josuan azenimin aven ikia kamaghira iti. Dagiar kam, a bizir danganir kamin otozimin abanim gami.*

¹⁹ Ezi Betsemesin gumazir 70pla Ikiavira Itir Godin Boksiamin averiamin gani. Kamaghin amizi God me misoghezi, me bar ariaghire. Ezi nguibar ekiar kamin itir 50,000in gumazamiziba ghaze, Ikiavira Itir God me gasighasiki. Egha me bar pamtemin azi.†

* **6:18:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati. Ezi me fomira Hibrun akam Grikin akamin a gira, ezi migirigiar kam “dagiam,” Grikin akamin gin ghu. † **6:19:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

²⁰ Egha Betsemesin itir gumazamiziba kamaghin migei, “Ikiavira Itir God, a Godin bar zuezim, tinara an damazimin mitigham? Bar puvatigham. A en atartima, en tav bar deragh ikeghan kogham. Kamaghin amizi, e Godin Boksiar kam amadaghti, a igharagh mangam. E manghira anemangam?”

²¹ Egha me Kiriati Jearimin nguibar ekiamin itir gumazamizibav mikimasa gumaziba amadazima, me ghua kamaghin me migei, “Filistiaba Ikiavira Itir Godin Boksiam uam an akua en nguibamin ize. E kamaghsua ia iziva a inigh.”

7

¹ Ezi Kiriati Jearimin gumazamiziba iza Ikiavira Itir Godin Boksiam inigha ghua, mighsiar muziarimin pin, gumazim Abinadapin dipenimin aneti. Egha me an otarim Eleasar Boksiamin ganasa anemisefe.

Samuel kantri Israel gatifa

² Ezi Ikiavira Itir Godin Boksiam, 20plan azenibar Kiriati Jearimin ikezima, Israelia uarir akurvaghasa Ikiavira Itir Godin diava azi, egha a baghavira iti.

³ Ezi Samuel gin kamaghin Israelia migei, “Ia guizbangira navibagh iragh ua Ikiavira Itir God bagh ua izisi, ia ikizir igharazibar aseba ko aser amizim Astarten nedazim batokegh. Egh ia Ikiavira Itir God bar an apengan ikiva, a baghiva teviba apir. Eghti a ian akuragh Filistiaba batueghti me ua ia gativaghan kogham.”

⁴ Israelia Samuelin akam baregha, aser Balba, ko aser amizim Astarten nedaziba batuegha, Ikiavira Itir Godin ziamra fe.

⁵ Egha Samuel gin Israelia bagha akam amaga ghaze, “Ia iziva Mispan nguibar ekiamin uari akuvaghti, Ikiavira Itir God ian akurvaghsi, ki a ko mikimam.”

⁶ Ezi gumazamiziba bar iza Mispan uari akufa. Me mozir dipamin, Ikiavira Itir God bagha ofan min, an dipam tuava nguazim ginge. Egha dagheba tagha ikia ghua aruem iraghu.

Egha me kamaghin Ikiavira Itir God migei, “Enin damazimin arazir kuram gami.” Ezi Samuel Mispan Israelian midorozir gumazir dapanimin ikia, men kotiaba baragha men migirigiaba akiri.

⁷ Ezi Filistiaba kamaghin oraki, Israelia Mispan uari akufa. Ezi men 5plan gumazir dapaniba uan midorozir gumaziba inigha Israelia misoghasa Mispan izi. Ezi Israelia orazi, Filistiaba izima me atiati.

⁸ Egha Israelia Samuel migei, “Ni pamtemin ingar Ikiavira Itir God, en God, a ko mikim. A en akuraghti Filistiaba e gasighasighan kogham. Ni a ko migeir arazim ataghiraghan marki.”

⁹ Ezi Samuel sipsipin igiar mam misuegha, ofan min Ikiavira Itir God bagha a tuazi a bar isia mighiri. Egha Samuel Israelian akurvaghasa pamtemin Ikiavira Itir God ko migeima, an a baregha men akura.

¹⁰ Samuel ofan bar isia mighirim gamuavira itima, Filistiaba midorozim forasa roghira ize. Ezi Ikiavira Itir God Filistiabagh isin, overiamin ararim gamizi, a bar pamtem dagarazi, men

nighniziba onganizi me tintinibar arima, Israelia men gani.

¹¹ Egha Israelian gumaziba Mispa ategha, Filistiabar agiragha tuavimin men avirim misozi me ariaghire, egha me ghua Betkarin nguibamin boroghin oto.

¹² Ezi Samuel gin dagiar ekiar mam inigha Mispa ko Senin nguibaninghin tizimin anesara. Egha kamaghin migei, “Dagiar kam, a Ikiavira Itir Godin ababanim, a en akuragha iza datirighin tu.” Egha ziar kam a gati, “Dagiar Akurvazim.”

¹³ Kamaghin amizi, God Filistiaba bar me abira, dughiar kamın, Samuel Israelian gumazir dapanimin itima, Ikiavira Itir God bizir kabagh ami. A Filistiabar tuaviba apirima me ua iza Israelin nguazimin aven misozir puvati.

¹⁴ Fomira Filistiaba Israelian nguibar ekiamning Ekron ko Getin tizimin itir nguibaba ini, ezi datirighin me ua da isa Israelia ganingi. Filistiaba ua Israelian nguazir otevitam gativazir puvati. Israelia uaghan ua Amoria ko uariv sozir puvatigha, uari inigha deraviram apia.

¹⁵ Ezi Samuel Israelian gumazir dapanimin ikia ghuava areme.

¹⁶ Azeniba bar Samuel nguibar ekiar kabar zui, Betel, Gilgal ko Mispa, a ghua Israelian kotiaba baragha men osimtiziba akiri.

¹⁷ A nguibar kabar ingangarim agivagh, uamategh uan nguibam Raman mangam. A uaghan nguibar kamın kotiaba barasi. Egha uaghan Raman Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozir mamın ingari.

Sol Israelian atrivimın oto

8

(Sapta 8–15)

Israelia uari bagha atriviba buri

¹ Samuel ghurizir dughiamın, a uan otarir pumuning Israelian gumazir dapanimningın iki-asa aning amisefe.

² An otarir ekiamın ziam, Joel, ezi dozimın ziam, Abiya. Aning Berseban ikiava, gumazamizibar kotiaba baragha men osımtıziba akiri.

³ Egha aning uan afeziamın arazibar gın zuir puvati. Puvati. Aning dagıaba iniasa bar kufi, egha aning gumazir mabar amamangatızı, me uari bagha nıghnıgha dagıaba isa aning ganıdima, aning men kotiabar ghuangsigha deragha dar kirir puvati.

⁴ Aningın arazir kam bangın, Israelian gumazir dapaniba uari akuvagha Samuelin ganasa Raman nguibar ekiamın ghu.

⁵ Me ghuegha kamaghın Samuel mıgei, “Nı oragh. Nı ghurigha gıvazıma nın otarimning nın arazir aghuıbar gın zuir puvati. E kamaghsua, nı e bagh gumazitam amiseveghti, a en atrivimın ikıva e geghuvam. E kantrin igharazıbar mın otıvasa.”

⁶ Ezi Samuel men azangsızir me uari bagha atrivir tam amısvasa an azarazir azangsızir kam gınıghnızıma, an an nıghnızimın derazir puvati, ezi a uabın mıkımasava İkiavıra İtir Godın azai, a manmaghın damuam.

⁷ Ezi İkiavıra İtir God kamaghın a mıgei,

“Bizir gumazamiziba uari bagha nighnigha nin azangizir kaba, ni me baragh dar amu. Ni kamaghin nighnighan marki, me nin aghuagha ni batosi. Puvati. Ki men atrivimin ikian me aghuagha na batosi.

⁸ Ni deragh oragh. Dughiar ki Isipin kantrin me inigha iza datirighin, me akirim na gasaragha asebar ziaba fe. Ezi datirighin me uaghan akirim ragha ni gasara.

⁹ Ezi ki kamagsua, ni men akam baregh me bagh atrivir tam amisefegh. Ni migirigiar gavgavim me daning suam, ia bar deraghvira bizir ia azarazim bagh nighnigh. Egh atrivim damuamin araziba ni bar deravira dar gun me geghanigh.”

¹⁰ Kamaghin amizi, Samuel gumazir me uari bagh atrivitam amisivasa azaraziba bagha ghugha, Ikiavira Itir God me mikimasa mikemezir bizibar gun me migei.

¹¹ Ezi Samuel kamaghin me migei, “Ian atrivim otoghiva, a bizir kabar ia damuam. A ian otaribar amuti, me midorozir gumazibar otivam. Eghti midorozimin dughiamin, tarazi misoghamin karisbar tuivighti, tarazi misoghamin hoziabar dapiagham. Eghti gumazitaba ingangarir kam damuam, atrivim uan karis inigh managh mangisi, me faragh ivemaram.

¹² A gumazitabar amuti me 1,000plan midorozir gumazibar dapanimin ikiti, tarazi 50plan midorozir gumazibar dapanim ikiam. Eghti ian otarir taba an azenim bagh nguazim abighti, tarazi an azenimin dagher andiziba iniam. Eghti tarazi misoghamin bizibar ingariva, karisin biziba sara ingaram.

13 Atrivim ian guiviba inighti me a bagh sandabar ingar, uaghan bretteba ko dagher igharazibar an dipenimin da tuam.

14 Egh a, dagher bar dirir ian azenibar itiba, ko wainin azeniba ko olivin azeniba, dar dagher aghuiba isi, uan ingangarir gumazir dapanibar aningam.

15 Ia uaghan wainin oviziba ko witin oviziba isi 10plan pozibar dar arigh, egh dar pozir vamira isi a daning. Eghti a dagher kaba isi uan ingangarir gumazir dapaniba ko an ingangarir gumazir kinibar aningam.

16 Atrivim uan ingangaribar amusi, ian ingangarir gumaziba ko ingangarir amiziba iningham, a ian gumazir igiar bar aghuiba ko donkiba sara iniam.

17 Egh a ian 10plan sipsipbar tongin sipsipin vamira iniam. Egh ia damuti, ia an ingangarir gumazir kinibar min ikiam.

18 Atrivir ia uari uari bagha misevezir kam otoghiva, arazir kabar ia damutima, ia atrivim basemegh atariva migirigiar aviribar amuva Ikiavira Itir Godin mikimam. Eghti Ikiavira Itir God, a bar ia bareghan kogham.”

19 Ezi gumazamizir kaba Samuelin akaba baraghan aghuagha, kamaghin a migei “E aghua. Ni e bagh atrivir tam amisefegh.

20 E kantrin igharazibar min otivasa, eghti en atrivim e gativagham. Egh e uan apanibav soghsi mangamin dughiamin, a en midorozir gumazibagh ativagh men faragh mangam.”

21 Ezi Samuel gumazamizir kabar migirigiaba baregha ghua Ikiavira Itir God migei.

²² Ezi Ikiavira Itir God kamaghin Samuel migei, “Aria, ni men akam baregh me bagh atrivitam amisefegh.”

Ikiavira Itir God mikemegha givazi, Samuel ghua kamaghin Israelian gumazibav gei, “Ia bar moghira uan nguibabar mangi.”

9

Sol Samuel bato

¹ Gumazir mam Benjaminin anabamin aven iti, an ziam Kis. An Abielin otarim, ezi Abiel Serorin otarim, ezi Seror Bekoratin otarim, ezi Bekorat Afian otarim. Kis midorozibagh amir gumazir gavgavim, egha gumazir igharazibar tongin ziam ti.

² Egha an otarir mam iti, an ziam Sol. Sol gumazir igiar ruarir dirir gavgavim, ezi Israelian gumazitam an min ruarazir puvati. An ganganiba uaghan bar derazi, a Israelian igharaz darazigh afira.

³ Dughiar mamın, Solin afeziam Kisin donkin maba tintinibar ghuegha ovenge. Ezi Kis kamaghin Sol migei, “Ni ingangarir gumazitam inigh gua mangi donkiba buri.”

⁴ Ezi aning dikavigha Efraimin mighsiar dozibar ghu, egha Salisan nguazir otevir mamın ghugha dar apizir puvati. Aning uaghan Salimin nguazimin ghugha donkibar apizir puvati. Egha aning gin Benjaminin nguazimin ghugha, donkibar apizir puvati. Bar puvati.

⁵ Aning tagha Sufin nguzimin ghua otogha givagha, Sol kamaghin uan ingangarir gumazim migei, “Aria, ga uamategh uan nguibamin

mangam. Puvatighti, gan afeziam ga ginighnigh pamtem nighnizir aviribar amuva uan donkiba ginamadagham.”

⁶ Ezi ingangarir gumazim kamaghin migei, “Ga, tong orarkegham. Gumazir mam Sufin nguibamin ikia Godin akam akura iti. A migeir akaba da guizbangiram otifi. Ezi gumazamiziba ziar ekiam a ganidi. Ga mangi an ganika, a ti tuavir ga mangamimin gun ga mikimam.”

⁷ Ezi Sol kamaghin ingangarir gumazim migei, “Ga a bagh mangam. Egh ga bizir aghuir man-atam inigh mangi a daningam? Gan mitaribar itir dagheba gifa, dagher natam itir puvati.”

⁸ Ezi ingangarir gumazim kamaghin migei, “Ki silvan muziarir mam iti. Ki a daningighti a donkiba itir danganimin gun ga mikimam.”

⁹ (Fomira, Godin akam inigha izir gumaziba, Israelia kamaghin me dibori, “Kukunir gumaziba.” Eghti gumazitaba bizitam bagh Godin azangsighsi, kamaghin mikim suam, “E kukunir gumazimin ganasa.” Kamaghin amizi, Sol kukunir gumazim bagha azai.)

¹⁰ Ezi Sol kamaghin uan ingangarir gumazim migei, “Bar dera. Ni izi ga mangam.” Egha aning nguibar ekiar Godin ingangarir gumazim itimin zui.

¹¹ Aning nguibar mighsiar dozim itimin ghua-vanadir dughiamin, guivir igiar maba dipam tusa izima aning men azai, “Kukunir gumazim nguibar ekiamin iti, o puvati?”

¹² Ezi guivir igiaba kamaghin aningin akam ikaragha ghaze, “Are. Kukunir gumazim iti. Gumazamiziba datirighin, Godin ziam fer

danganimîn ofa damuasa, kamaghîn amizi, a datirîghîra nguibar ekiamîn ize. Gua zuamîra mangî.

13 Gua nguibar ekiamîn aven mangî an apigham. A nguibar ekiamîn aven ikiavîra iti, a tîghar Godîn ziam fer danganimîn mangam. A gumazamiziba ko Godîn ziam fer danganimîn iki me ko damam. A faragh otoghîva deragh ofa damusi Godîn azaraghti, me gîn damam. Kamaghîn amizi, gua zuamîra mangîva a batogh.”

14 Guivir igiaba mikemegha gîvazîma, Sol uan ingangarir gumazim ko nguibar ekiamîn zui. An-îng divazir kamîn tiar akamîn aven ghua garima, kukunir gumazir kam men boroghîn izi. Kuku-nir gumazir kam, kar Samuel, a nguibar ekiamîn azenan mangî, Ikiavîra Itir Godîn ziam fer dan-ganimîn mangasa.

15 Boghînarôn mîzaraghara Sol tîghar izamin dughiamîn, Ikiavîra Itir God faragha kamaghîn Samuel mîgei,

16 “Gurumîn dughiar kamra, kî Benjaminîn an-abamîn gumazitam amadaghti a izam. Eghtî nî borem isi an dapanim gingegh, kar ababanir a Israelian gumazamizibar atrivimîn ikiamim. Kî Filistiabar gari, me osîmtîzir ekiam ko mîzazim Israelia ganîdima, me uarir akurvaghasa nan in-garava arai. Eghtî gumazir kam men akuragh Filistiabar gavgavimîn ua me iniam.”

17 Amîmzaraghan Samuel Solîn apî, ezi Ikiavîra Itir God a mîgei, “A mara, kî boghînarôn gumazir mam baghavîra nî mikeme. A nan gumazamiziba bar me gativagham.”

18 Ezi Sol nguibar ekiamin tiar akamin Samuel batogha kamaghin an azara, “Kukunir gumazimin dipenim managhira iti? Ni na mikimam o?”

19 Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ki uabi ki kukunir gumazim. Gua faragh Ikiavira Itir Godin ziam fer danganimin mangi, egh gua datirighin na ko damam. Ki guruh mizaraghara, bizir ni ifongezibar gun ni mikimam, egh ni amadaghti ni uamategh mangam.

20 Ki fo, ian donkiba 3plan dughiar givazibar ovenge, ezi ni da bagh osiman marki. Me da batogha gifa. Ezi ni oragh. Israelian gumazamiziba, me bar tinara gifonge? Me ni ko nin afeziamin adarazira bar me gifonge. Bar guizbangira!”*

21 Ezi Sol kamaghin Samuel migei, “Ki Benjaminin anabamin gumazir mam. Ezi Israelian anababar tongin, a bar anabar muziarim. Ezi nan afeziamin ikizim, e Benjaminin anabamin tongin ziaba puvati. Ezi ni tizim bagha migirigiar kamin na gami?”

22 Sol mikemegha givazi, Samuel a ko an ingangarir gumazim inigha, me dipenimin aven apir danganimin ghue. Samuel faragha 30plan gumazibar diazima, me izegha damasa apiagha gifa. Ezi Samuel Sol mikemezi a uan ingangarir gumazim ko, aning dabirabir dakozir faraghavira itim gapera.

23 Ezi Samuel isair gumazim migei, “Asizir tuzir ki ni ganingizim, ni a inigh izi.”

* **9:20:** Hibrun akam kagh deragha akam abighizir puvati. Gumazir maba kamaghin a gira, “Ni manmaghin nighnisi, tinara Israelian bizir aghuiba iniam? Ni uan afeziamin adarazi ko, iarara ada iniam.”

24 Ezi isair gumazim asizir suer tuzir aghuiba itim asigha pin anakagha ghua Solin guamin aneti. Ezi Samuel ghaze, “Ni gan, kar asizir ni bagha atizim, ni anemi. God faragha na migia ghaze, ni datirighin e ko isar kamin iki damam, ezi ki gumazir kabar diagha, asizir kam ni bagha aneti. Kamaghin amizi, ni anemi.” Ezi Sol dughiar kamin Samuel koma api.

25 Egha me gin ofa gamir dakozim ategha nguibar ekiamin uaghiri. Egha Samuel Sol inigha uan dipenimin aven ghugha, dipenimin avughsir danganimin ikia Sol ko migei. Egha me ghuriamin dakuasava Sol bagha misiam akirizi, an akui.

Samuel, atrivimin ikiasa Sol amisefe

26 Ezi Samuel bar mizaraghara oseghe avughsir danganimin Solin dia ghaze, “Ni dikafigh. Ki ni amadaghtima ni uan nguibamin mangam.” Ezi Samuel dikavigha izaghira a ko tuavimin zuima, Solin ingangarir gumazim uaghan aning ko zui.

27 Me nguibar ekiamin mitaghniamin boroghin ghua, Samuel kamaghin Sol migei, “Ni uan ingangarir gumazim amadaghtima a faragh mangi. Eghti ni tong na ko ikiti, ki God mikemezir migirigiar gun ni mikimam. Ezi an ingangarir gumazim faragha ghu.”

10

1 Egha Samuel olivin borem itir misevir dozim inigha, an dapanim gingegha an tore. Egha ghaze, “Ikiavira Itir God ni ginabagha ghaze, Ni nan gumazamiziba, Israelian atrivimin ikiam. Ni me gativagh men akurvagh me okarizir apanibar

gavgavim da ua me iniam. Eghti ababanir tam, nin akakagh suam, Ikiavira Itir God, ua bagha inabazir gumazamizibagh ativaghasa, ni ginaba. Ni datirighin ababanir kamın ganam.*

² Ni na ategh mangıva, Benjaminin nguazimin mitaghniamin, Selsan nguibamin, me Resel afazir dagiar mozimin boroghin gumazir pumuning batogham. Eghti aning donkin ni ruiagha aruibar gun ni mikim suam, me dar api, ezi nin afeziam dagh nighnızir puvati, a ni ginighnigha azangsıghavira ikia ghaze, ki manmaghin uan otarim damuam.

³ “Egh ni tuavimin mangi, Taborin nguibamin itir temer ekiamin otogham. Eghti gumazir 3pla Ikiavira Itir God bagh ofa damusi Betelin mangisi izi temer kamın ni batogham. Men faraghavira izamim, a memen 3pla inigh izam, eghti tav Bretin 3pla inigh izam, eghti abuananam wainin dipam aven itir memen inimın isamizir misevim inigh izam.

⁴ Gumazir kaba dughiam ni daningıva Bretin pumuning ni daningam, eghti ni aning inigh.

⁵ “Eghti ni Ikiavira Itir Godin mighsiamin Gibeon nguibamin mangi ganti, Filistiabar midorozir gumaziba danganir kamın ikiam. Egh ni nguibar

* **10:1:** Bar fomira gumaziba Hibrun akamin Grikin akam giragha, kagh migirigiam gamizi a mong ruara. Ezi e fozir puvati, me migirigiam kagh uari aneti, o a ti fomira uaghan Hibrun akamin iti, egha datirighin ua itir puvati. Men Grikin akam kamaghin ghu, “Egh ni me gativagh men akurvaghti apaniba me gasıghasıghan kogham. Ezi ki datirighin bizir ni bativamıbar ni mikimasa. Eghti ni bizir otivamin kabar gan fogh suam, Ikiavira Itir God gumazamizir kabagh ativagh men ganasa ni amisefe. Bizir kaba da kamakin.”

10:2: Jenesis 35:19

ekiamin miriamin mangi, Godin akam inigha izir gumazir okoruamin ganti, me Godin ziam fer danganim ategh izighiram. Men tarazi faragh mangi gitaba ko tambarinbav soghiva marvibagh iviam. Eghti tarazi Godin akam pamtem an gun mikimiva dimiva ighi izam.

⁶ Eghti Ikiavira Itir Godin Duam zuamira ni gizivaghti, ni Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumaziba ko Godin akam pamtem an gun mikimiva ighi izam. Egh ni igharagha garir gumazimin otogham.

⁷ Bizir kaba ni bativti, God ni ko ikiam. Kamagh amizi, ni damuasa nighnizir biziba ni dar amu.

⁸ “Ni faragh Gilgalin mangi, 7plan dughiabar iki na mizuam, eghti ki izi ofan bar isi mighiramiba ko, God ko navir vamiran ikiamin ofabar amuam. Egh ki ni damuamin bizibar, gun ni mikimti, ni dar amuam.”

⁹ Ezi Sol Samuel ategha raghirigha, mangasava amir dughiamin, God navir igiam Sol gati. Ezi bizir Samuel mikemeziba dughiar kamra bar a batifi.

¹⁰ Ezi Sol uan ingarir gumazim ko Gibeon otozi, Godin akam inigha izir gumazir okoruar mam a bato. Bar zuamira Godin Duam a gizivazi, a me koma Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazimin min diava Godin akam pamtem an gun migia ighiagha rui.

¹¹ Ezi gumazamizir fomira a gifoziba, kamaghin an gara uarir azangsis, “Bizir tizim Kisin otarim Sol bato? A ti uaghan Godin akabar gun migeir gumazim, o?”

12 Ezi kagh itir gumazir mam kamaghin azai, ni manmaghin nighnisi, “Godin akabar gun migeir gumazir kaba, men afeziaba manmaghin garir gumaziba? Ezi azangsizir kam ikiavira ikia ghu datirighin aghuzir migirigiamin min oto: ‘Sol ti guizbangira Godin akam inigha izir gumazibar tongin iti, o?’”

13 Ezi Sol Godin akamin gun mikemegha givagha, Godin ziam fer danganimin ghuavanabo.

14 Ezi Solin afeziar dozim, a Sol uan ingangarir gumazim ko aningin azara, “Gua managh ghugha izi?”

Ezi Sol ghaze, “Ga donkiba buriasa ghua dar apizir puvatigha, maghira Samuel bagha ghu.”

15 Ezi Solin afeziar dozim ghaze, “Ga uaning, ni na mikim, Samuel tizibar ni mikeme?”

16 Ezi Sol a migia ghaze, “A kamaghin ga mikeme, gumazir maba donkiba bato.” Egha Sol atrivimin ikiasa Samuel a ginabazir bizimin gun uan afeziar dozimin mikezir puvati.

Sol atrivimin oto

17 Ezi Samuel Israelian gumazamiziba bar men diazi, me iza Ikiavira Itir Godin damazimin Mispán nguibar ekiamin uari akufa.

18 Me uari akuvagha givazi, a kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God a Israelian God, a ghaze, a Isipin ia inigha ian akua kagh ize. A Isipia ko gumazamizir igharazir pazavira ia gamibar, dafaribar ua ia ini.

19 Ezi ia dughiar kurabar aven itima Godin ian akurazir kam, ia datirighin akirim ragha a gasara. Egha ia kamaghin a migei, ia kamaghsua,

an atrivitam ia daningam. Kamaghin amizi, ia datirighin izi uan anababa ko ikizibar Ikiavira Itir Godin damazimin tuifigh, eghti a ia bagh atrivitam amisivam.”

²⁰ Egha Samuel Israelian anababa vaghvagha bar me inigha iza, satu gikararangiva Ikiavira Itir Godin ifongiam gifoghamin arazim gamua, egha Benjaminin anabam amisefe.

²¹ Egha Samuel Benjaminin anabamin itir ikiziba inigha iza, vaghvagha men ikiziba gara satu gikararava, Matrin ikizim amisefe, egha Matrin ikizim bagha, satu gikararava, Sol amisefe, a Kisin otarim. Ezi me a buriava an apizir puvati.

²² Kamaghin amizima me ua Ikiavira Itir Godin azara, “Gumazir kam, a kagh izava otoz, o puvati?”

Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “Are, a muna bizir pozir ekiabar tongin modo.”

²³ Me akar kam baregha ivemara ghua Sol inigha iza uarir tongin anetizi, a uan suemingin tugh me gafiragha bar ruara.

²⁴ Ezi Samuel gumazamizibav gei, “Ia gumazir kam gan, kar gumazir Ikiavira Itir God inabazim. Tav uam en tongin an min itir puvati.”

Ezi gumazamiziba bar pamtemin dia ghaze, “A en atrivim, a dughiar ruarimin ikiamin atrivim!”

²⁵ Ezi gumazamiziba uan atrivim damuamin araziba ko atrivim uabi damuamin araziba, Samuel adar gun me migei, egha akinafarimin da osiri. Egha akinafarim isa Ikiavira Itir Godin Purirpenimin Godin damazimin aneti. Egha gumazamiziba bar me amadazima, me uamategha uan nguibabar ghue.

²⁶ Ezi Sol uaghan uan nguibam Gibeon ghu. Ezi midorozir gumazir gavgavir maba, God men navibagh irazi, me uaghan Solin gin ghue.

²⁷ Ezi gumazir akaba batozir maba kamaghin migia ghaze, “Gumazir kam manmaghin en akuragham?” Egha me bar Solin aghuagha, bizir aghuitaba a daningan aghua. Ezi Sol akatam me ikarazir puvati.

11

Sol Amonia misogha me abini

¹ Ezi Amonian Atrivim Nahas, gin uan midorozir gumaziba inigha Israelin itir Distrik Gileatin aven ize. Nahasin midorozir gumaziba Jabesin nguibar ekiam koro, kamagh amizima Jabesin gumazamiziba kamaghin a migei, “Ni migirigiatam e ko anekirighti, e nin apengan ikiam.”

² Ezi Nahas kamaghin migei, “Tuavir bar vamira ki ia ko akam akiram. Ia Jabesin itir darasi, ki bar ian damazir agharir guvimin itiba asigham, eghti arazir kam aghumsizim ia ko Israelian igharaziba bar me daningam.”

³ Ezi Jabesin gumazir dapaniba akar kam baregha kamaghin Nahas migei, “Ni dughiar 7pla e danighti, e gumazitaba amadaghti me Israelian ikiziba bar men azaraghtima, me ti izi en akuragham. Eghti gumazir en akurvaghamiba puvatighti, e uari isi ni daningiva nin apengan ikiam.”

⁴ Ezi akam inigha zuir gumaziba ghua Gibeon nguibar ekiamin oto, kar Solin nguibar ekiar a itim. Egha me, me gegharima, gumazamiziba bar puvirama azi.

⁵ Dughiar kamın Sol uan obarir azenimın ingarigha gıvagha, bulmakaun azenimın ingariziba inigha iza, gumazamizibar azirakam barasi. A nguibamın izegha gıvagha men azai, “İa tizim bagha bar moghirama azi?” Ezi me Jabesia amadazir akaba bar dar gun a geghari.

⁶ Sol akar kaba baregha gıvazi, Godın Duam zuamira a gizıvagha pamtemın an ingarima, an atara navim bar osemi.

⁷ Egha a bulmakaun pumuning inigha aning misuegha, aningın asızir tuziba aghoregha, asızir tuzir kaba isava gumazir miğiriğıaba inigha izibagh anıngi. Egha a kamaghın me miğei, ia asızir tuzir kaba inigh mangı İsrailian gumazamizibar ikiziba bar men akakagh. Egha akar kam akunasa me miğei, “Gumazir manam Sol ko Samuelin akuragh Amonia misueghan koghti, Sol gumazir kamın bulmakaubav sueghıva, asızir tuzir kabar mın dar ghoram.” Gumazamiziba akar kam baregha gıvazi, İkiavıra İtir God me gamizıma me bar atiatigha dikavigha izi. Me bar navir vamıran ikia, uari akuvagha, gumazir gavgavir mamın mın otogha izi.

⁸ Egha Sol gumaziba bar me mikemezıma, me Besekin nguibar ekiamın uari akuvazi, a İsrailia diborima me 300,000ın midorozir gumaziba, ezi Judan midorozir gumazibar dibobonim 30,000.

⁹ Ezi midorozir gumazir kaba, kamaghın Jabesian akam inigha izir gumazibav gei, “İa ua Jabesın mangı kamaghın uan gumazamizibav mikim: E gurumın aruemin, izi ian akuragh ian apanibar gıntıgham.” Ezi Jabesian akam inigha izir gumazir kaba ghua akar kamın gun uan

gumazamizibav geima, me oregha bar akonge.

¹⁰ Egha me Nahas miġei, “E gurumġn ni bagħ izam, ni bizir tizimġn e damusi ni a damu.”

¹¹ Bar mġzaraghara amġnim tiġhar tiam, Sol uan midorozir gumaziba ikizir 3plan me abiki, ezi amġnim itima me ivemara ghua Amonia misosi. Me puvira men aviribav sozima me ariaghira ghua aruer arizimġn tu. Ezi Amonian gumazir ariaghirezir puvatizir varazira, me tintinibar aregha vaghvagha iti.

¹² Ezi Israelia ġin kamaghġn Samuelġn azara, “En akar gumazir manaba ghaze, Sol en atrivimġn ikian kogham? Ni en mikemegħtima, e me misuegħtima me arimighiregham.”

¹³ Ezi Sol men akam baregha kamaghġn me miġei, “Puvati. Dughiar kamra, Ikiavira Itir God e Israelia a en apanibar agharimġn e ini. Kamaghġn amizi, e dughiar kamġn uan akar gumazitam misuegħti an aremegħan kogham.”

¹⁴ Sol mikemegħa ġivazi, Samuel kamaghġn gumazamizibav gei, “E Gilgalġn nguibar ekiamġn mangi uam akam akirigh kamaghġn mikim suam, Sol en atrivimġn ikivira ikiam.”

¹⁵ Kamaghġn amizi, me bar Gilgalġn ghuegha, Ikiavira Itir Godġn damazimġn me kamaghġn akam akira ghaze, “Sol a en atrivim.” Egha me Godġn damazimġn ikia God ko navir vamġran ikiasa ofabagh ami. Ezi Sol Israelia ko, me bizir kam bagħa bar akonge.

12

Samuel akar abuananam Israelia mikiri

¹ Ezi Samuel gin kamaghin Israelia migei, “Ia oragh, ia bizir aviriba bagha nan azangsizima, ki ia baregha, atrivir mam ia gativaghasa ia ganingi.

² Ia gan! Atrivir kam, nan danganim inigh ia isi tuavir aghuimin ia amangam. Ki uabi ghurigha dapanir arizir ghurghuriba na batifi, ezi nan otariba ekevegha ia ko iti. Ki fomira uan igiamra ikia ian gumazir dapanimin ikia iza datirighin tu.

³ Ki uabi kir kara. Ia bar deragha nan arazibagh fo. Ki arazir kuratam ia damighti, ia Ikiavira Itir God ko atrivir a ia bagha inabazimin damazimin, nan gun mikim. Ki ti gumazitam in bulmakaun tam o donkin tam ini, o? Ki ti tav gifaragha an biziba okeme, o? Ki ti tav pazava a gami, a? Ki ti gumazitam in amamangatizi, a modogha dagiabar na givezegha, na gakaghorima ki kotiaba paza dar suisi, a? Ki arazir katam damighti, ia na mikemeghti, ki anekirigh uam a ikarvagham.”

⁴ Ezi gumazamiziba kamaghin a ikaragha ghaze, “Bar puvati. Ni bizitam e gifarava, e gekuava arazir kuratamin e gamizir puvati. Egha gumazitam ataghizi, an akar isingtizibar ni migeima, ni dar gin zuir puvati.”

⁵ Kamaghin amizi Samuel ghaze, “A dera. Ikiavira Itir God ko a misevezir atrivim ian akar kam baregha gifa, egha fo ia nan dafarimin arazir kuratamin apizir puvati.”

Ezi me ghaze, “Guizbangira. Ikiavira Itir God fogha gifa.”

⁶ Egha Samuel ua kamaghin me migia ghaze, “Are, Ikiavira Itir God fogha gifa. A fomira Moses

ko Aron amisefe, egha ian inazir afeziaba Isipin kantrin me inigha azenan kagh ize.

⁷ Kamaghin amizi, ia deragh kuariba arigh oragh, ki kamaghin ia geghanasa, dughiar aviriba Ikiavira Itir God ingangarir aghuibagh amua ia ko, ian inazir afeziabar akurvaki.

⁸ Ian ovavim Jekop uan adarazi ko me ghua Isipin iti, ezi Isipin itir gumaziba arazir kurabar me gami, ezi me uarir akurvaghasa Ikiavira Itir God mighiava araima, a me bagha Moses ko Aron amadazi, aning Isipin ian ovaviba inigha azenan iza kagh me ati.

⁹ Ezi me Ikiavira Itir God, men God, me a gin amada. Kamaghin amizi, a Hasorin nguibar ekiamin midorozir gumazibar dapanim Sisera ataghizi, a iza me misosi. Ezi dughiar igharazimin, God Filistiaba ataghizi me iza me misosi. Ezi dughiar igharazimin, a Moopian atrivim ataghizi, a iza me misogha me abini.

¹⁰ Kamaghin amizi, ian ovaviba pamtemin dia, kamaghin Ikiavira Itir God migei, 'O Ikiavira Itir God, e akirim ni gasaragha aser Balba ko aser amizim Astarten ziam fe. Kamaghin amizi, e arazir kuram gamigha gifa. Ni datirighin en apambar agharimin e iniasa, e ua nin azangsis, eghti e ni baghvira iki nin ziamra fam.'

¹¹ "Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God men mighirigiam baregha, Israelia bagha Gideon ko Bedan, Jepta ko ki uabi Samuel, a men akurvaghasa e amada. Guizbangira, e gumazir dapaniba bar

12:8: Ua Me Ini 2:23 **12:9:** Gumazir Dapaniba 3:12; 4:2; 13:1

12:10: Gumazir Dapaniba 10:10-15 **12:11:** Gumazir Dapaniba 4:6; 7:1; 11:29; 1 Samuel 3:20

moghıra ian apanibar agharibar ia ini, ezi ia Israelia deraghavıra iti.*

12 “Dughiar kaba bar, Ikiavıra Itir God, ian God, a uabıra ian atrivimın ti. Egha ia garima, Amonian Atrivim Nahas iza ia ko misoghasa. Ia Ikiavıra Itir God ian atrivimın ikiasa ia ifongezir puvati, egha ia kamaghın na migei, ‘Marki, Ni e bagh atrivitam amisivasa e ifonge.’

13 “Ia gan! Ian atrivir ia inabazimra kara, ia a bagha azarazi, Ikiavıra Itir God a isa ia ganingi!

14 Ia Ikiavıra Itir Godın atiating an apengan iki. Egh ia an ziam fıva an akaba baragh, ia uan atrivim ko ia bar, an Akar Gavgaviba zurara dar gın mangi, eghti God dabirabir aghuim ia danıngam.

15 Eghti ia oraghan kogh Ikiavıra Itir Godın Akar Gavgaviba batueghti, Ikiavıra Itir God uan gavgavimın, ia ko ian atrivim sara puv ia damıgham.

16 Ia oragh. Ia tugh gavgavıghti, Ikiavıra Itir God bizir bar ekiatam damıghti ia an ganam.

17 Ia fo, kar witın ovızir anıziba aghoramin dughiam, ezi kar amozimın dughiam puvati. Ki datırıghın Ikiavıra Itir God ko mikımti, an ararim ko amozim damuti, ararim dagaraghti, amozim arıgham. Eghti ia ganıgh fogh suam, ia arazir bar kuramın Ikiavıra Itir Godın damazimın a gamıgha, uari bagh atrivitam amisivasa an azara.”

* **12:11:** Gideonın eghaghanim, a Gumazir Dapaniba sapta 6–8ın iti. Ezi Jeptan eghaghanim, a Gumazir Dapaniba sapta 11–12ın iti. Ezi Bedanın migirıgiaba itir puvati. Kamaghın amizi, gumazıba ghaze, Bedanın ziar ıgharazim ti Barak, o Samson. **12:12:** 1 Samuel 8:19

18 Ezi dughiar kamra, Samuel Ikiavira Itir God ko miġeima, an ararim ko amozim amadazi, ararim dagarazi amozim magħiram ariki. Ezi gumazamiziba bizir kamın ganigha Samuel ko Ikiavira Itir Godın atiatingi.

19 Kamaghın amizima, gumazamiziba Samuel miġei, “E uari, gumazir aruam, e nın ingangarir gumazamiziba, e kamaghsua, ni e bagħ Ikiavira Itir God, nın God, a en apangkuvighsi a mikim, egħti e ovengan kogham. E fo, e arazir kurar aviribagh ami, e datirighın fo, e arazir kurar igħarazir mam gamua, uari bagħa atrivim amisivasa nın azara.”

20 Ezi Samuel kamaghın me ikaragħa ghaze, “Ia atiatingan marki. Guizbangira ia arazir kuram gamigha ġifa. Egh ia bar akirim ragħ Ikiavira Itir God gasan markiam. Ia guizbangira an ġin mangiva, uan navir averiabar, bar mogħira an ziam fi an ingangarim damusi gavgafigh.

21 Egh ia gavgaviba puvatizir asebar ġin mangan marki. Da guizbangira pura bizir kıniba, egħti osimtızibar dugħiabar me ian akuragh ua ia inighan kogham. Bar puvatigham.

22 Bar guizbangira, Ikiavira Itir Godın ifongiamra, a ia ġinabazi ia an gumazamizibar otifi. A uan ziar ekiam ġinighnigh, egh akirim ragħ ia gasaragħan kogham.

23 Ia deraghvira ikisi, kırara God ko mikimamin ingangarim iti. Ki God ko miġeir arazim ategham, mar ki arazir kuramın Ikiavira Itir God gami. Ki

arazir aghuiba ko voroghira zuir tuavibar ian sure damuti, ia dar gin mangi.

²⁴ Ia bizir bar ekjar Ikiavira Itir God ian akurvagha ia gamizibagh nighnigh, egh zurara an atiating an apengan iki. Ia uan navir averiabar aven guizbangira an gin mangi an ziam fiva, an ingangarim damusi gavgafigh.

²⁵ Egh ia arazir kurabar amuvira ikiti, Ikiavira Itir God ia ko ian atrivim adugh ia avigh ia maku-nigham.”

13

Israelia Filistiaba ko misosi

¹ Sol bar uan igiamra ikiava atrivimin oto. Ezi azenir pumuning givazima, bizir kam oto.*

² Dughiar kamın Sol ua bagha 3,000pla Israelian midorozir gumaziba amisevegha, igharaziba amadazima me ua nguibabar ghue. A midorozir gumazir kabar tongin, 2,000pla inizi, me a ko Mikmasin nguibar ekiamin iti, a Betelin nguibamin boroghın mighsiar dozibar iti. Egha a uaghan midorozir gumazir 1,000pla amadazi, me an otarim Jonatan ko, me Benjaminın anabamin nguazimin aven, Gibeon nguibar ekiamin iti.

³ Egha Jonatan uan midorozir gumaziba ko, me Geban nguibamin averpenibar itir Filistian midorozir gumazibav sogha me abini. Ezi Filistian

* **13:1:** Hibrun akam, namba 40 itir puvati, Solin azenibar dibobonim ovenge. Kamaghın amizi, e deragha fozir puvati, dibobonir kam 40 guizbangira o puvati. Gumazir aviriba ghaze, Sol atrivimin itir azeniba, azenir pumuning gafiragha. Azenir kamningın, Samuel, Solin danganim iniasa Devit amisefe. (Ni 1 Samuel 16.13in gan.) A Sol aremezir dughiamın migeir puvati.

igharaz darazi me arazir kamın akam baregha puvıra Israelian atari. Ezi Sol bizir kam bagha gumaziba amadazi, me Israelian ikiziba bar dar ghua sığhabagh ivia, midorozimın uabın akurvaghosa gumazibar dei.

⁴ Gumazir kaba kamaghın me migei, “Sol Filistian midorozir gumazibar okoruar mam abıra, kamaghın amizi Filistiaba datirighın bar Israelian apanim gami.” Ezi gumaziba akar kam baregha iza Gilgalın nguibar ekiamın Sol ko uari akufa.

⁵ Dughiar kamın Filistian avırıba iza Israelia misoghasa uari akufi. Me 3,000plan misoghamın karisba ko 6,000plan midorozir gumazir hoziabar dapiamba iti. Men midorozir gumaziba bar avıraseme, mati ongarımın gigim. Midorozir gumazir kaba Mikmasın nguibar ekiamın ghua me averpenibar ingarigha dar iti, Mikmas a Betavenın nguibar ekiamın boroghın, aruem anadi naghın iti.

⁶ Filistiaba ko Israelia uariv sosi. Ezi Filistiaba bar pamtemın misozima, Israelia uarir gari me midorozim gafiraghan kogham. Kamaghın amizıma, Israelian marazi ghua nguazir torıbar aven ghue, ezi marazi benir epariabar aven monge, ezi marazi mighsiamın dagıar torıbar aven monge, ezi marazi dagıar ekiabar tizıbar monge, ezi marazi mozir dipabar aven, dar akıribar monge.

⁷⁻⁸ Ezi marazi Jordanın Fanemın vongın otogha Gat ko Gileatın nguazımın vongın ghue. Sol Israelian gın midorozim bagha ghuzir puvati. Samuel faragha 7plan dughıabar Gilgalın uabın

mizumasa a mikeme. Kamaghin amizi, a Gilgalin ikia a mizuai. Ezi gumazamizir a ko itiba me kamaghin oraki, Filistiaba midorozimin Israelia abini, ezi me bar atiatingi. Ezi 7plan dughiaba givazi Samuel izezir puvati. Ezi gumazamizir maba uari amikirvasha Sol ataghirasha tintinibar zui.

⁹ Ezi Sol kamaghin me migei, “Ia ofan bar isia mighirim ko God ko navir vamiran ikiamin ofaba inigh na bagh izi.” Me da inigha izezi, a da inigha ofa damuasa avimin bar ada tue.

¹⁰ Men ofan arazaraziba givazima, Samuel izav oto. Ezi Sol ofa gamir dakozim ategha azenan ghua, dughiam a ganiga ghaze, “Aruer arizir aghuim.”

¹¹ Ezi Samuel kamaghin Solin azara, “Ni tizim gami?”

Ezi Sol kamaghin a migei, “Ki gumazamizibar garima me na ataghirasi. Ezi ki ni mikemezi moghin ni mizuaima, ni izezir puvati. Ezi ki Filistiabar garima me Mikmasin uari bagha averpenibar ingari.

¹² Ki kamaghin nighnisi, Filistiaba izi Gilgalin kagh e ko misogham. Ezi ki navir aghuim Ikiavira Itir God daningasa bizitam gamizir puvati. Kamaghin amizi ki ghaze, ki ofan bar isi mighiramibar amuam.”

¹³ Ezi Samuel kamaghin a migei, “Arazir ni amizir kam bar onganigha derazir puvati. Ni Ikiavira Itir God, nin God, ni ganingizir Akar Gavaviba ni dar gin zuir puvati. Ni ti an akabar gin ghuai, a ni ko nin ovavir boriba ataghizi, ia zurara Israelia gativasha ikiai.

14 Kamaghin amizi, ni datirighin dughiar ru-
arimin atrivimin ikian kogham. Ni Ikiavira Itir
Godin akabar gin zuir puvati. Ezi Ikiavira Itir
God, gumazir aghuir mam ginaba, gumazir a bar
ifongezim, a bar bizir God ifongezibar amuam. A
God ifongezir arazibar gin zuir gumazim. Eghti a
Godin gumazamizibar atrivimin ikiam.”

15 Samuel mikemegha givagha Gilgal ategha
nguibar igharazimin ghu.

Ezi Sol uaghan uan midorozir gumaziba bati-
vasa Gilgal ategha Gibeon ghu. Ezi Gilgalin itir gu-
mazamiziba me bar an gin zui. Gibeon nguibam, a
Benjaminin anabamin nguazimin iti. Me otivigha
givagha, Sol uan midorozir gumazir a ko itiba
medima, men dibobonim 600in boroghin ghu.†

16 Egha Sol uan otarim Jonatan ko, uan
midorozir gumaziba ko, me ghua Benjaminin
nguazim itir Geban nguibar ekiamin iti. Ezi
Filistiaba Mikmasin uan averpenibar iti.

17 Filistiabar midorozir gumaziba 3plan oko-
ruabar uarir tuiragha ghua Israelia ko misosi.
Okoruar mam notin amadaghan Sualin Distrighin
aven, Ofran nguibar ekiamin ghu.

18 Ezi okoruar mam aruem uaghiri naghin,
Bethoronin nguibar ekiamin ghu. Ezi okoruar
igharazim aruem anadir danganimin amadaghan

13:14: 1 Samuel 15:28; Onger Akaba 89:20; Aposel 13:22

† **13:15:** Akar kam, “Ezi Sol uaghan uan midorozir gumaziba
bativasa Gilgal ategha Gibeon ghu. Ezi Gilgalin itir gumazamiziba
me bar an gin zui. Gibeon nguibam, a Benjaminin anabamin
nguazimin iti,” a Hibrun akamin itir puvati. Akar kam ti fomira
iti, egha gin ovenge. Akam ikiavira itir dughiamin, gumazir maba
Grikin akamin a gira, ezi akar kam Grikin akamin 1 Samuelin iti.

ghu, kar gumazamiziba puvatizir danganim bagha zuir tuavim, ni mighsiar kamın zuir tuavimın mavanang beragh, munagh Afiar Atiaba Itir Danganir Zarimın ganam.

¹⁹ Dughiar kamın kantri Israelın gumazitam ainın bizitamın ingarizir puvati. Filistiaba faragha kamaghın nighnisi, Hibruia midorozir sababa ko afuzibar ingaran e aghua. Nighnizir kam bangın Filistiaba me ainın bizibar ingaran Israelian anogoro ke.

²⁰ Kamaghın amizi, Israelia bar Filistiaba bagha zuima, me me bagha afaviba ko ainın nguazim abighamba ko sobiaba ko sabar ikiziriziba amine.

²¹ Israelia zurara ingangarir kam bagha me givesi. Nguazim abighamin afaviba, ko sobiaba ko nguazim abighamin ainın igharagha gariba koma, bulmakaubar agıntıghamin afuzir muziariba, bizir kaba bar, da aminamin ivezim bar pın ko.

²² Kamaghın amizi, midorozibar dughia bar, Sol ko Jonatan aningra midorozir afuziba ko midorozir sababa iti, ezi Israelia bar puvati.

Jonatan Filistiaba abını

²³ Dughiar kamın Filistiaba midorozir gumazir maba amadazi, me ghua Mikmasın boroghın mighsiar akirimningın tizimın zuir tuavim asigha iti.

14

¹ Dughiar mam gıvazıma, Solın otarım Jonatan kamaghın uan midorozir gumazir igiar, an midorozir afuziba ko oramın suizimın miğia ghaze, “Ga vongın Filistiaba itir averpenibar

mangam.” Egha Jonatan uan afeziam mikemezir puvati.

² Dughiar kamın, Sol uan purirpenim Mikronın nguibar ekiamın boroghın, temer pomigranetin povimın an ingarigha an iti, a Gibeon boroghın iti. Ezi 600plan midorozir gumaziba a ko iti.

³ Ezi ofa gamir gumazim Ahiya, a ofa gamir gumazibar dapanimın korotiar azenan azuim at-era, men tongın iti. Ahiya, a Ahitupın otarim, ezi Ahitup, a Ikabotın aveghbuam, egha aning Finiasın otarimning. Finias a Elin otarim, a fomıra Silon, Ikiavıra Itir Godın ofa gamir gumazim. Ezi Jonatan ghugha gıfa, ezi Solın midorozir gumaziba kamaghın fozir puvati, Jonatan ghu.

⁴ Jonatan uan namakam ko, Filistiaba averpenibar ingarizir tuavimın ghua, mighsiamın itir akırir pumuningın tızimın itir tuavimın zui. Danganir kam, dagiar davarir dafar pumuning iti, mam vongın itima, mam vongın iti. Ezi mamın ziam Boses, ezi igharazim Sene.

⁵ Dagiar davarir mam notın amadaghan Mikmasin nguibar ekiamın itima, mam vongın sautın amadaghan Geban nguibar ekiamın iti.

⁶ Ezi Jonatan dagiar davarir danganir kamın otogha kamaghın uan namakam mıgei, “Aria, ga vongın mangıva Filistian Ikiavıra Itir God gıfozir puvatızir gumaziba, me uan mikarzir mogomebar iniba aghorir puvati, ga me itir danganimın aven mangam. Ikiavıra Itir God, ti gan akuraghti, ga me abıragham. Ikiavıra Itir God midorozimın

apaniba abinasava, gumazir aviribagh nighnizir puvati. Ga uaningra deragham.”

⁷ Ezi an namakam kamaghin a ikaragha ghaze, “A dera. Ni tizim damusi ni purama a damu. Ki navir vamira ni ko iti.”

⁸ Ezi Jonatan kamaghin a migei, “Bar dera. Ga datirighin vongin mangiva, uaning isi Filistiabar akaghti, me gan ganam.”

⁹ Eghti me uarir mizuamsi ga mikimti, ga danganir kamra tughiv ikiam. Ga me bagh mangan kogham.

¹⁰ Egh me suam, ‘Gua izi,’ eghti ga me bagh mangam. Ga arazir kamin ganigh fogh suam, Ikiavira Itir God, gan akuraghti, ga me abinam.”

¹¹ Kamaghin amizi, aning uaning isa Filistiabar akazi, me aningin gani. Egha kamaghin migei, “Ia munagh gan. Hibruian gumazir maba muna izi, me dagiar torir me aven modibar aven ikegha, azenim giregha izi.”

¹² Ezi Filistiabar midorozir gumaziba, Jonatan uan namakam ko aningin dia ghaze, “Oi, gua kagh anang. E bizitam guan akakaghasa.”

Ezi Jonatan migirigiar kam baregha kamagh uan namakam migei, “Ni nan gin izi ga mangam. Ga datirighin fo, Ikiavira Itir God me isa Israelia en agharim gatigha gifa.”

¹³ Egha Jonatan dagiar davarir kurar kamin ghua uan dafarimningin ua bagha suigha, suemningin iruem in ghuanadi moghin an bira ghua-vanadi, ezi an namakam kamaghira an gin ghua-vanabo. Ezi Jonatan Filistian maba misozima, me daighirima, an namakam an gin iza midorozir sabamin me aghori me bar ariaghiri.

14 Ezi faragha otozir midorozir kamın, Jonatan uan namakam ko 20plan gumazibav soghezi me ariaghire. Midorozir kam, danganir dozir mamın oto.

15 Ezi Filistian midorozir gumazir uan averpenibar itiba ko, midorozir gumazir nguibabagh arua misoziba ko, Filistian igharaziba bar, midorozir eghaghanir kam baregha nigha bar atiatingi. Ezi mikimkızim nguazimın oto. Ezi Ikiavıra Itir God Filistiabar nighnızibagh amizi da ikuvizi me tintinibar are.

Israelia Filistiaba abini

16 Dughiar kamın, midorozir gumazir Sol Gibeau nguibar ekiamın ganasa miseveziba, me ghua saghon mar garima, Filistiabar gumaziba onganizi moghin tintinibar ivemaragha arui.

17 Me ghua Sol mikemezi, Sol nighnigha ghaze an midorozir gumazitaba ti ghua Filistiabav soghama. Egha a kamaghın uan midorozir gumazibav gia ghaze, “Ia midorozir gumaziba dipon egh fogham te itir puvati.” Ezi me kamaghın amigha fo, Jonatan ko an namakar an afuzim ko midorozir biziba aterim itir puvati.

18 Dughiar kamın, Godın Boksiam Gibeau Israelia ko iti. Ezi Sol, ofa gamir gumazim Ahiya mikemeghti, a mangi Boksiam inigh izam, eghti me Godın ifongiam bagh an azangisham.

19 Sol ofa gamir gumazir kamın miaviıra itima, Filistiaba pamtemın dia, tintinibar uan averpenibar ikia ivemaragha arui, mati gumazir onganiba. Ezi Sol me baregha ofa gamir gumazim miava ghaze, “Marki. Ni Boksiam ategh e misoghsi mangam.”

²⁰ Egha Sol uan midorozir gumaziba ko dia ive-mara ghua Filistiabav sosi. Me garima, Filistiaba bar onanigha tintinibar uan akar gumazibara misosi.

²¹ Hibrun marazi faragha ghua Filistian midorozir gumazibar akurvagha men tongin iti, egha uaghan men averpenibar iti. Me datirighin Filistiaba ategha Sol ko Jonatan bagha izegha, uan akar gumaziba Israelian akuragha misosi.

²² Israelian marazi, Efraimin mighsiar dozibar muesa iti, egha me kamaghin oraki, Filistiaba are. Kamaghin amizima me iza Sol ko Jonatanin akuragha Filistiabar agira.

²³ Me Filistiabar agiragha ghua Betavenin nguibar ekiam gitagha sivagha ghu. Dughiar kamın Ikiavira Itir God Israelian akurazi, me midorozimin Filistiaba abini.

Bizir midorozimin gin otiviziba

²⁴ Dughiar kamın Sol akar gavgavim Israelia mikeme. A kamaghin migei, “Ki datirighira uan apanibar osimtiziba ikaragh mizazim me gasam. Kamaghin amizi, ia datirighin daghetam aman kogh mangi guaratizimin tugh. Gumazitam daghetam ameghti God a gasighasigham.” Kamaghin amizi, Israelian gumazitam daghetam amezir puvatigha, mitiriam bangin amiragha gavgaviba puvati.

²⁵ Egha me ghua ruarir mamın otogha garima, hanin mikonir dafar mam nguazimin itima, hanin bar avirim an aven iti.

²⁶ Me fo, Sol akar gavgavim me ganingizi me atiatigha, hanibar gara tam amezir puvati.

²⁷ Ezi Jonatan kamaghin oraghizir puvati, an afeziam daghebar aman uan midorozir gumazibar anogoroke. Egha a suigha aruir aghorimin ruaghatevimin hani garugha aneme. An amegha givagha zuamira ua gavgavim ini.

²⁸ Ezi gumazir mam kamaghin Jonatan migei, “Nin afeziam dughiar kamın daghebar aman en anogoroke, kamaghin amizi e mitiriam bangin amira. A pamtemin kamaghin e migei, gumazitam daghetam ameghti God a gasighasigham.”

²⁹ Ezi Jonatan kamaghin gumazir kam migei, “Nan afeziamin akar kam, osımtızim isa en nguazir kamın itir gumazibagh anıngi. Ia nan gan. Ki hanin bar muziarim amegha ua gavgavim ini.

³⁰ E uan apaniba da inizir dagher kaba ameghai, egha gavgavim inighai. E Filistian mabav soke, egha e ti daghetaba amegha gavgavigha, Filistian bar avirir tabar misueghai.”

³¹ Dughiar kamın, Israelia Mikmasin nguibar ekiamın apanibav sogha ghua, Aijalonın nguibar ekiamın tu. Kamaghin amizi, mitiriam bar puvira men azima me gavgaviba puvati.

³² Aruem iraghugha givazima me ivemara ghua, sipsipba ko bulmakaun me uan apaniba da iniziba ini. Egha me zuamira pura nguazimin dav sueghava dar tuziba inigha ghuziba sara purama da api.

³³ Ezi gumazir maba ghua kamaghin Sol migei, “Ni oragh. Midorozir gumaziba ghuziba itir

asiziba ame, me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram gami.”

Ezi Sol akar kam baregha dia ghaze, “Amei, ia gumazir bar kuraba. Ia bar akirim God gasara.”

A kamaghin gumazir akam inigha izezibav gia ghaze, “Ia dagiar ekiatam pogh pogh na bagh izi.*

³⁴ Egh ia tintinibar mangi midorozir gumazibav mikemeghti, me bulmakauba ko sipsipba inigh izi. Egh me dagiar kamın dav suegh, da tuegh kagh dar amam. Egh me ghuziba sara dar ameghan koghti, arazir kamın me Ikiavira Itir Godin damazimin arazir kuram gamizir puvati.” Kamaghin amizima, dimagarir kamnaghira, midorozir gumaziba bulmakauba inigha iza danganir kamra dav soke.

³⁵ Ezi Sol dagiar kamın Ikiavira Itir God bagha ofa gamir dakozimin ingari, kar ofa gamir dakozir, Sol bar faraghavira ingarizim.

³⁶ Ezi Sol gin uan gumazibav gia ghaze, “Aria, e dimangan magiriva, Filistiabar agiragh me misogh mangiti aminim tiragham. Egh e bar me misueghti me arighireghti, e men biziba bar ada iniam.”

Ezi me ghaze, “A dera, e mamaghira damuam.”

Ezi ofa gamir gumazim ghaze, “E ti faraghavira Ikiavira Itir Godin azaragham.”

³⁷ Ezi Sol kamaghin Godin azara, “E mangi Filistiabav sogham o markiam? Ni en amamangatighiva, en akuraghti e me abinigham o?” Dughiar kamın God a ikarazir puvati.

* **14:33:** God asizir ghuziba itiba aman Israelian anogroke. Ni Jenesis 9:4in gan.

³⁸ Ezi Sol kamaghin Israelian gumazir dapanibav gei, “Ia izi. E uarira uarir buri fofogham, tina arazir kuram gamizi, Ikiavira Itir God en akam barazir puvati.

³⁹ Ikiavira Itir God zurara ikiava, Israelia en akurvasi, ezi an ziamin ki akar gavgavim gamua ghaze, gumazir manam arazir kurar kam gami an ovengam. Nan otarim Jonatan uaghan arazir kurar kam damigh, a uaghan ovengam.” Ezi gumazir kabar tongin gumazitam, an akam ikarazir puvati. Bar puvati.

⁴⁰ Ezi Sol bar Israelia migia ghaze, “Ia bar moghira vongin munagh tuifigh, eghti ki uan otarim Jonatan ko ga vongin kagh tugham.”

Ezi me ghaze, “A dera, ni manmaghin damuasa ifonge, ni damu. E nin ifongiamin gin mangi mamaghira damuam.”

⁴¹ Ezi Sol kamaghin Ikiavira Itir Godin azara, a Israelian God, “O Ikiavira Itir God, ni tizim bagha nan akaba ikarvazir puvati? Ikiavira Itir God, ni Israelian God. Ki uabi, o nan otarim Jonatan arazir kurar kam damighti, ni ofa gamir gumazim damighti, a Godin ifongiam gifoghsi, mangi dagiar kamningin tongin, dagiar faragha itim inigh. Egh gumazir igharazitam arazir kurar kam damighti, ni ofa gamir gumazim damighti, a mangi dagiar kamningin tongin dagiar namba 2 inigh.” Ezi God a baregha ofa gamir gumazim gamizi, a dagiar Sol ko Jonatanin ababanimin itim ini, ezi gumaza-

mizir igharaziba puvati.†

42 Ezi Sol datirighin kamaghin miġei, “Inġanġarir kamra, ia uam a damigh e ganika, tinara arazir kuram gami, Jonatan o ki uabi.” Ezi me kamaghin amizima dagiam Jonatan ginaba.

43 Ezi Sol Jonatanin azara, “Ni tizim gami?”

Ezi Jonatan ghaze, “Ki hanin bar muziarim asadivir aghorir ki suirazimin ruaghatevimin a inigha aneme. Ezi marki, ki aremegham.”

44 Ezi Sol a miġia ghaze, “Are, ni aremegham. Ni aremeghan koghti, ki Godin damazimin arazir kuram damigham, eghti God na misueghti ki aremegham.”

45 Ezi gumazamiziba kamaghin Sol miġei, “Ni oragh. Jonatan Israelia en akurazi, e midorozir ekjar kam gafira. A ti aremegham, a? Bar puvatigham. E ikiavira Itir Godin ziamin guizbangira ni miġei, ni bizir kuratamin a damuan marki. God an akurazi, a bizir kam gami.” Kamagh amizi, gumazamiziba ua Jonatan inizima, Sol a misoghezi an aremezir puvati.

46 Bizir kam in ġin, Sol ua Filistiabar aġirazir puvati. Ezi Filistiaba uamategha uan kantrin ghue.

Atrivim Sol ko, an adarasi

47 Sol Israelian atrivimin otogha ġivagha, uan midorozir gumaziba ko me Israelian apanir tintinimin danganibar itibav sosi. Me Moapia ko Amonia, Idomia ko Filistiaba ko Soban kantrin

† 14:41: Vezin kam in akar otevir maba, da Hibrun akamin itir puvati. Akar kaba ti fomira iti, egha ġin ovenge. Ezi akar kaba ikiavira itir dughiamin, gumazir maba Grikin dagh ira, ezi akar kaba Grikin akamin 1 Samuelin iti.

atrivibav sosi. Me mīdorozibar zurara uan apaniba mīzazim me gasa me abiri.

⁴⁸ Egha Sol uan mīdorozir gumazibar naviba fema, me pamtemin misogha uaghan Amalekia abini. Kamaghin amizi, men apaniba ua iza Israelia misozir puvati.

⁴⁹ Ezi Solin otaribar kara, Jonatan, Isvi ko Malkisua. Ezi an guivimning, avenemebamin ziam, Merap, ezi an afumim Mikal.

⁵⁰ Ezi Solin amuimin ziam, Ahinoam a Ahimasin guivim. Ezi Solin mīdorozir gumazir dapanim, an ziam Apner, a Nerin otarim. Ner a Solin afeziar dozim.

⁵¹ Ezi Solin afeziam Kis. Ezi Kis ko Ner, aning Abielin otarimning.

⁵² Sol atrivimin itir dughiamin, an mīdorozir gumaziba pamtemin Filistiabav sosi. Kamaghin amizi, a zurara gumazir gavgaviba buri. A gari, gumazir manam mīdorozibar atiatir puvati, an a inightima, an an mīdorozir gumazimin otogham.

15

Sol Ikiavira Itir Godin akam batoke

¹ Dughiar mam, Samuel kamaghin Sol migei, “Dughiar ki Israelian atrivimin ikiasa ni amisevezim, me Ikiavira Itir Godin gumazamiziba, Ikiavira Itir God uabi na amadazi, ki kamaghin ami. Kamaghin amizi, ni Ikiavira Itir Godin akam baragh.

² Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itim, kamaghin migei, ‘Tan inazir afeziaba Isip ategha

azenan izir dughiamin, Amalekia pazavira me gami. Kamaghin amizi, Ikiavira Itir God ivezir kuram me daningam.

³ Kamagh amizi, ni uan midorozir gumaziba inigh mangi Amalekia ko misogh men biziba bar dagh asighasikigh. Egh gumazamiziba ko boriba, bulmakauba, sipsipba, kamelba ko donkiba bar dav sueghti, da bar arighiregh. Ia tav ateghti a ikian bar marki.”

⁴ Sol kamaghin oregha, uan midorozir gumazibar diazi, me iza Telem in nguibamin uari akufa. Ezi men dibobonim kamaghin zui, Judan midorozir gumaziba me 10,000, ezi Israelia 200,000.

⁵ Ezi Sol gin uan midorozir gumaziba inigha, Amalekian nguibar ekiamin boroghin ghue. Kar danganir dipam fomira ivemarim, a datirighin dakezi me an mongegha iti.

⁶ Ezi Kinia Amalekian boroghin iti. Ezi Sol akar gavgavim me bagha anemaga ghaze, “Ia Amalekia ategh mangi danganir igharazitamin iki. Puvatighti, e mangi me misoghti ia me sara arighiregham. En inazir afeziaba fomira Isip ategha azenan izir dughiamin, ian inazir afeziaba deraghavira Israelia e gami. Ki ian inazir afeziabagh nighnigha ia bagha akam amadi. Kamaghin, ia arighiram ki aghua.” Ezi Kinian gumazamiziba kamaghin oregha Amalekia ategha ghue.

⁷ Ezi Sol pamtem misogha Amalekia abini, a Havilan nguazimin ikegha ghua Surin gumazamiziba puvatizir danganimin ghua, Isipin aruem anadi naghin tu.

⁸ Egha Sol Amalekian Atrivim Agakin suira.

Ezi Israelia Amalekian igharaz darazi bar me misoghezi, me ariaghire.

⁹ Me Agakin misoghezi an aremezir puvati, egha me uaghan bulmakauba ko sipsipin aghuibav soghezir puvati. Me bulmakauba ko sipsipin kuraba ko asizir igharazir kinibav soghezi da ariaghire.

Sol uam atrivimin ikian God aghua

¹⁰ Ezi Ikiavira Itir God ua kamaghin Samuel migei,

¹¹ “Ni oragh, Sol nan akaba batuegha akirim na gasara. Ezi nan navim kamaghin mong oseme, ki Sol atrivimin ikiasa a ginaba. Bizir kam bangin nan navim derazir puvati.” Ezi Samuel akar kam baregha navim osemegha atari, egha dimagarir kamın Samuel Ikiavira Itir God ko migia an diavira itima aminim tira.

¹² Bar mizaraghara Samuel dikavigha Sol bagha zui. Ezi me a migia ghaze, Sol Karmelin nguibar ekiamin ghugha, midorozim gafiragha ziar ekiam ini. Bizir kam bagha, a dagiar ababanim asara. An anesaragha givagha Gilgalin nguibar ekiamin ghu.

¹³ Samuel ghua Sol batogha dughiam Sol ganiga ghaze, aruer aghuim, “Samuel, Ikiavira Itir God deraghvira ni damu. Ki Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavimin gin ghugha gifa.”

¹⁴ Ezi Samuel a migia ghaze, “Guisi? Ezi ki tizim bagha bulmakauba ko sipsipbar arareba barasi?”

¹⁵ Ezi Sol kamaghin a ikaragha ghaze, “Nan midorozir gumaziba, Amalekia dam ada ini. Me

Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa, bulmakauba ko sipsipin aghuiba ini, a en God. Egha bulmakauba ko sipsipin kuraba me bar dav soke.”

¹⁶ Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ni asugh nimira iki. Ki bizir Ikiavira Itir God dimangan na mikemezimin gun ni mikimam.”

Ezi Sol ghaze, “A dera, ni na mikim.”

¹⁷ Ezi Samuel kamaghin Sol migei, “Fomira ni ghaze ni pura bizim, ni Israelian anababar gumazir dapanim. Ikiavira Itir God uabi ni ginabazi, ni atrivimin oto.

¹⁸ Egha a ni amadazi ni ghua Amalekia misoke. A ghaze ni me misoghvira iki, gumazir kurar kaba bar me agifagh.

¹⁹ Ni tizim bagha Ikiavira Itir Godin akamin gin zuir puvati? Egha ni bizir tizim bagha ivemara ghua Amalekian biziba isi? Ni Ikiavira Itir Godin damazimin, arazir kuram gami.”

²⁰ Ezi Sol kamaghin Samuel ikara, “Puvati. Ki Ikiavira Itir Godin akamin gin ghua, Amalekia misoke. Egha Atrivim Agak inigha ize.

²¹ E fo, Ikiavira Itir God ua bagha sipsip ko bulmakaun kabagh inabagha, dav soghasa e mikeme. Ezi midorozir gumaziba Gilgalin kagh, nin Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa, asizir kabar tongin asizir bar aghuiba inigha ize.”

²² Ezi Samuel kamaghin a migei, “Ikiavira Itir God arazir manam gifonge? A ti ofan bar isia mighirizir kabagh ifonge, o? E ti an akabar gin mangasa, a ifonge? Ni oragh. Arazir an akabar

gîn zuim, a bar faraghavîra itir arazim. Ezi asîzir aghuibar ofa gamir arazim, a pura bizim.

²³ Godîn akaba batozir arazim, a mati imezibagh amir arazim, ezi Godîn akaba barazir puvatîzir arazim, mati asebar gîn zuir arazim ko arazir bar kuram. Nî akîrim ragha Ikiavîra Itir Godîn akam gasara, kamagh amizi, an akîrim ragha nî gasarazi, nî uam atrivimîn ikian kogham.”

²⁴ Ezi Sol kamaghîn a ikaragha ghaze, “Are. Kî arazir kuram gami. Guizbangîra, kî Ikiavîra Itir Godîn akaba batuegħa uaghan nîn akaba batoke. Kî uan mîdorozir gumazibar atiatigha men akabar gîn ghu.

²⁵ Ezi kî datîrighîn kamaghîn ifonge, nî nan arazir kuraba gîn amadagh egh nan gîn izitî, kî Ikiavîra Itir Godîn ziam fam.”

²⁶ Ezi puvatî, Samuel kamaghîn Sol mîgei, “Nî Ikiavîra Itir Godîn akaba akîrim ragha dagħ asara, ezi an akîrim nî gasara. Bizir kam bangîn, kî nîn gîn mangîghan kogham. Eghtî nî uaghan Israelian atrivimîn ikian kogham.”

²⁷ Egha Samuel ragha mangasava amima, Sol pamtemîn an korotiar avîzimîn suirazî a bîki.

²⁸ Ezi Samuel kamagh ganigha Sol mîgîa ghaze, “Nî oragh. Ikiavîra Itir God datîrighîn atrivir ingangarimîn nî agîfa, nî korotiar avîzir kam abîghizî mogħîn, nî ua Israelia gativan kogham. A ingangarim isa Israelian gumazir igħarazim ganîngî. Gumazir kam, a gumazir aghuim egha nî gafira.

²⁹ Bar guizbangira, Ikiavira Itir God, a Israelian God, a nguazir kamin gumazim puvati. Kamaghin amizi, a ifarir puvatigha uan nighniziba otavkirir puvati. Bar puvati. Kamaghin, e fo, God uan akam uam a giraghan kogham. Bar puvati.”

³⁰ Ezi Sol kamaghin a ikaragha ghaze, “Guizbangira, ki arazir kuram gamigha gifa. Ga uaning, ni nan gin iziti, ki Ikiavira Itir God, nin Godin ziam fam? Eghti nan gumazir dapaniba ko gumazamizir igharaziba me nighnizir aghuim nan ikiam.”

³¹ Ezi Samuel uamategha Solin gin zuima a Ikiavira Itir Godin ziam fe.

³² Ezi Samuel gin kamaghin me migei, “Ia Amalekian Atrivim Agak inigh izi.”

Ezi Agak iza bar atiatiava agoi, egha kamaghin nighnisi, “Ovever kuram, ti datirighin na batogham.”

³³ Ezi Samuel ghaze, “Ni gumazir aviribav soghezi me ariaghire, ezi datirighin gumazir ni misoghezi ariaghirezibar amebaba, me ua boriba puvati. Ezi datirighin nin amebam uaghan amebabar kabar min ikiam.” Egha Gilgalin nguibamin, Ikiavira Itir Godin damazimin, Samuel Agakin misuegha an kuam aghora bar a nguemsiri.

³⁴ Egha Samuel gin uamategha Raman nguibar ekiamin ghuzima, Atrivim Sol Gibeaua dipenimin ghu.

³⁵ Egha Samuel ua tong Solin ganizir puvatigha ikiavti Sol areme. An arazir kurar Sol Ikiavira Itir God gamizibagh nighnighavira ikia, an navim bar oseme. Ezi Ikiavira Itir God, a Sol gamizi a

Israelian atrivimîn otozir bizim ginighnigha, bar osemi.

Sol ko Devitîn eghaghanim

16

(Sapta 16--31)

Samuel atrivimîn ikiasa David amisefe

¹ Ezi Ikiavîra Itir God, Samuel miġia ghaze, “Israelian Atrivim Sol, ki a batuegha ġifa. Kamaghîn amizi, ni tizim bagha Sol ginighnigha osemeghavîra iti? Nin navir osimtizir kam manadzoghîn ġivagham? Ki, Betlehemîn nguibamîn gumazir mam Jesi bagha, ni amadi. Ni borer tam sipsipîn kom gurigh a inigh mangi. Ki atrivimîn ikiasa, an otarir mam ginabagha ġifa.”

² Ezi Samuel kamaghîn miġei, “Ki manmaghîn bizir kam damigham? Ki bizir kam damighti, Sol oregh na misueghti ki aremegham.”

Ezi Ikiavîra Itir God a miġei, “Puvati. Ni bulmakaun amebâr igiar otezir puvatizitam inigh, ua Betlehemîn mangîva gumazamizir nguibar ekiamîn itibar mikim suam, ‘Ki Ikiavîra Itir God bagh ofa damuasa izi.’

³ Egh ni Jesin azaraghtima a uaghan ofan kam bagh iziti, ki bizir ni damuamimîn gun ni mikimam. Egh gumazir ki atrivimîn otivasa misevezim, ki nin akakaghti, ni borem isi an dapanim gingegham.”

⁴ Ezi Samuel Ikiavîra Itir Godin akamîn ġin ghua Betlehemîn ghu. A ghuava otozima, nguibar ekiamîn gumazir dapaniba atiatim sara iza a bato. Egha me bar moghîra aguava an azai, “Ni deragh e damuasa navir amirizim sara izi, o puvati?”

⁵ Ezi Samuel ghaze, “Are, ki navir amirizim sara izi. Ki Ikiavira Itir God bagh ofa damuasa izi. Ia faragh Godin damazimin, uari zuegh, egh ia gin izi na ko e ofa damuam.” Egha a ghua Jesi uan otariba ko me batogha, Ikiavira Itir Godin damazimin zuegh arazir aghuibar gin mangamin akabar me migei, egha ofan kamın izasa men azangsi.

⁶ Ezi Jesi uan otariba ko, me otivigha givagha, Ikiavira Itir Godin damazimin tuivighav itima, Samuel Jesin otarir ivariam Eliapın gara, nighnisi, “Kar ti gumazir kamra, Ikiavira Itir God, atrivimin otivasa a ginaba.”

⁷ Ezi Ikiavira Itir God a migia ghaze, “Ni kamaghın nighnighan marki, an aghuir ruarim ko an ganganiba deraghti, ki a ginabagham. Puvati. Gumazir kam, atrivimin otivan ki aghua. Guizbangira, Ikiavira Itir God, gumaziba biziba tuisisi moghin, biziba tuisizir puvati. Gumaziba uan damazibar inivafizibar gari. Ezi ki gumazibar nighniziba ko men ifongiabar gara me tuisisi.”

⁸ Ezi Jesi uan otarir namba 2in dia, an ziam Abinadap, egha a inigha Samuel bagha ize. Ezi Samuel ghaze, “Puvati, Ikiavira Itir God a ginabazir puvati.”

⁹ Ezi Jesi Sama inigha Samuel bagha ize, ezi Samuel ghaze “Puvati, a uaghan Ikiavira Itir God a ginabazir puvati.”

¹⁰ Dughiar kamın, Jesi uan otarir 7pla vaghvagha me inigha Samuel bagha iza an aka. Ezi Samuel a migia ghaze, “Nin otaribar tongin, Ikiavira Itir God men tav ginabazir puvati.”

11 Ezi Samuel kamaghin Jesin azai, “Niñ otaritam ua iti, o?”

Ezi Jesi ghaze, “Puvati, otarir bar igiar abuananam iti. A bar men dozim. Egha a sipsipbagh eghuva dar gari.”

Ezi Samuel a miġia ghaze, “Ni gumazitam amadaghti a mangi a inigh izi. A izeghti, e ġin dapiagh ofa damuam.”

12 Ezi Jesi gumazir mam amadazi, a ghua an otarir kam inigha izi. Jesin otarir kam, a uan mugamra ikia an guam bar derazi an damazimning dafozi, an mikarzimn ganganiba bar dera.

Ezi Ikiavira Itir God, Samuel miġia ghaze, “A mara, gumazir mamra, an atrivimn otivam. Ni atriviba amisiva me gazuir borem isi, a gingegh.”

13 Ezi Samuel olivin borer sipsipin komn itim inigha, Devitin aveghbuabar damazimn borer muziarim an dapanim ginge. Ezi dughiar kamra Ikiavira Itir Godin Duam iza pamtemn Devit avara, egha a ko ikia mamaghira iti. Ezi Samuel uamategha Raman nguibar ekiamn ghu.

Devit Atrivim Solin dipenimn iti

14 Dughiar kamn Ikiavira Itir Godin Duam Sol ataghizima, Ikiavira Itir God, duar kurar mam amadazi a ghua an nighnizim gasighasighizima a bar atiatingi.

15 Ezi Solin ingangarir gumaziba kamaghin a miġei, “O atrivim, e fo, God duar kurar mam amadazima a iza pazavira ni gami.

16 Ni ifueghti e mangi ni bagh, gitan mn garir dibiarir strinba itibav sozir gumazitam batogham.

Eghti God, ni bagh duar kuram amangamin dughi-abar, gumazir kam ni bagh dibiarim misoghti, an ararer aghuim ni damuti, nin nighnizim ua deragham.”

¹⁷ Ezi Sol kamaghin ingangarir gumazibav gei, “Mamaghira. Ia mangi gumazir deraghavira dibiarir ararer aghuim gamir tam batogh na bagh a inigh izi.”

¹⁸ Ezi ingangarir gumazir mam kamaghin Sol migei, “Ki Jesin otarir mam Betlehemin nguibar ekiamin an gani. Gumazir igiar kam bar fo, a dibiarir midorozir ararer aghuibagh ami. A uaghan midorozir gumazir gavgavir aghuim. Egha uaghan migirigiar aghuibagh amua an ganganiba bar dera. Guizbangira, Ikiavira Itir God a ko iti.”

¹⁹ Sol akar kam baregha gumaziba amadazi me ghua kamaghin Jesin migei, “Nin otarim Devit, sipsipbar garir otarim, ki kamaghin ifonge, ni na bagh anemadaghti a izi.”

²⁰ Ezi Jesi oregha Sol bagha Devit amadi. Jesi akirar pumuningin bretha aghuigha, donkin mamn akirim gikegha, da isa Devit ganingi. A uaghan memen inimin ingarizir misevir wain ruizim sara a ganingi. Egha memen igiar mam sara a ganingi, a kamaghin Devit migia ghaze, bizir kaba, ni bizir aghuibar min Atrivim Sol daningigh.

²¹ Ezi Devit ghua Sol batogha an ingangarir gumazimin oto. Ezi Sol bar Devit gifonge, egha uan midorozir biziba ateramin ingangarim isa Devit ganingi.

²² Ezi Sol kamaghın Jesi bagha akam amada, “Ki Devit gifonge. Ki kamaghsua, ni aneteghti a nan ingangarir gumazimın ikiam.”

²³ Kamaghın amizi, Devit Sol ko iti. Egha Ikiavira Itir God, duar kuram Sol bagha anemadir dughıabar, Devit dıbiarim misozima an ararer aghuım gami. Ezi Sol gitan mın garir dıbiarir ararer kam barazima, duar kurar kam Sol ataghırazima, an nıghnızim ua araragha izima, a ua dera.

17

Goliat pamtemın Israelian dei

¹ Ezi Filistiabar mıdorozir gumaziba gın iza Efesdamimın uari akuvagha uari akiri. Me nguıbar kamın uan averpeniba ingari, danganir kam Aseka ko Sokon nguıbar ekiamningın tızimın iti. Egha me Sokon Israelia ko misoghasa.

² Ezi Sol Israelian mıdorozir gumaziba ko ghua, Elan danganir zarımın ikia Filistiaba ko misoghasa uari akiri.

³ Ezi Filistiaba vongın mıghsıar mamın itima, Israelia vongın mıghsıar ıgharazımın iti, ezi danganir zarım aning abiki.

⁴ Dughıar kamın, mıdorozir gumazir bar dafar gavgavir mam, a Getın nguıbar ekiamın gumazım, an ziam Goliat. A Filistiabar averpeniba ategha iza azenara tuzı, Israelia an gari. An ruarım 3 mitan boroghıra ghu.

⁵ Egha a brasın ingarızir dapanir asuam ko mıdorozir korotiaba aghui, ezi dar osımtızım 50 kilogremın tu.

⁶ A brasin otevir mamningin uan suemning noke, Egha brasin ingarizir afuzim gisaghpu.

⁷ An afuzir misiam mitemegha ekeveggha, mati ter otevir mam. Ezi afuzir mizem me ainin an ingarizi, an osimtizim 7 kilogremin tu. Ezi midorozir gumazir mam oramin suiragha an faragha zui.

⁸ Ezi Goliat tugha pamtemin Israelian dia ghaze, "Ia tizim bagha midorozim damuasa mikefi? Ia misoghasa, a? Ia pura Solin ingangarir gumazir kiniba, ezi ki Filistiabar midorozir gumazim. Aria, ia gumazitam amiseveghti, a izi na misogh.

⁹ A gavgavigh na misueghti ki aremeghti, e pura ian ingangarir gumazir kinibar ikiam. Eghti ki a misueghti an aremeghti, ia en ingangarir gumazir kinibar min ikiam."

¹⁰ Egha Goliat ua kamaghin me migei, "Ia oragh. Ki datirighin Israelian midorozir gumaziba ian ingarav aki ia basamasa. Ia gumazitam amiseveghti a izi na ko misogham."

¹¹ Ezi Sol uan midorozir gumaziba ko akar kam baregha, me bar atiatigha nighnizir aviribagh ami.

Devit a Israelian midorozir gumaziba bagha zui

¹² Devitin ikizimin eghaghanim kamakin, Devit a Jesin otarim. Jesi a Efratan nguibar ekiamin gumazir mam. A Betlehemin nguibar ekiamin iti. Betlehem, a Judan anabamin nguazimin iti. Ezi Jesi otarir 8pla iti, ezi Sol atrivimin itir dughiamin, Jesi ghurigha gifa.

¹³⁻¹⁴ Ezi Jesin otarir ivariam Eliap, an girara irim Abinadap, ezi otarir mikezim Sama, me Solin midorozir gumazibar akuragh apanibav soghasa ghue. Ezi Devit a Jesin otarir dozir abuananam.

15 Dughiar mabar Devit ghua Solin ingangarib-
agha ami. Egha dughiar maba, a Sol ataghiragha
ghua Betlehemın uan afeziamın sipsipbar gari.

16 Dughiar kamın, Goliat 40plan mızaraziba ko
guaratızibar iza azenara tuiva, uabi ko misoghasa
Israelian dia ghaze, ia gumazitam amadaghti a izi
na ko misogh.

17 Ezi dughiar mamın Jesi kamaghın Devit miği,
“Ni breti 10plan kaba ko 10 kilogremın witi me
avimın tueziba inigh, zuamira uan aveghbuaba
bagh averpenir me itibar mangi.

18 Ni uaghan 10plan sisin dagher kaba inigh
mangi midorozir gumazibar gumazir dapanim
daningigh. Egh uan aveghbuabar azaragh, me
deravira iti, o puvati. Egh me da bizitam inigh izi
nan akaghti ki fogham, me deravira iti.

19 Ni mangi ganti, Atrivim Sol ko nin avegh-
buaba ko midorozir gumazir igharaziba, me Elan
danganir zarimın ikia Filistiaba ko misosi.”

20 Ezi amızaraghan, Devit bar mızaraghara
dikavigha sipsipbar ganasa gumazir igharazim
mikeme. Egha a dagheba inigha, men aver-
peniba iti naghın zui, mati Jesi a mikemezi mokin.
A ghua otivima, Israelian midorozir gumaziba
midorozim bagha ghua, pamten dia zui.

21 Ezi Filistiabar midorozir gumaziba vongin
tuivighav iti, ezi Israelian midorozir gumaziba
vongin tuivigha, midorozim bagha uari akiri.

22 Ezi Devit dagheba isa dipenimın itir bizibar
garir gumazim ganigha, ivegha ghua midorozir
gumazibar tongin uan aveghbuabav gia ghaze, ia
dera?

23 A me ko miġiavira itima, Filistian midorozir gumazir bar gavgavim Goliat, a Getin nguibar ekiamin gumazim, a Filistian midorozir gumaziba ategha iza azenara tugha, Israelian dia miġeir akar kamra uam a gami, ezi Devit a barasi.

24 Ezi Israelia Goliatin garava bar atiatigha are.

25 Egha Israelia kamaghin uariv gei, “Ia gumazir munamin ganiva an dimdiam baragh. A midorozim bagha e gaghora en ingaravati. Ezi en atrivim kamaghin miġei, gumazitam Filistian kam misueghti an aremeghti, a dagiar aviriba ko bizir aviriba a daningam, egh a uaghan uan guivim ateghti, gumazir kam an ikiam. Eghti atrivim uaghan gumazir kam in adarazi da dagiaba inian kogham, egh atrivim uaghan uan ingangariba bagh men diman kogham.”

26 Ezi Devit deragha akar kam baraghizir puvatigha kamaghin an boroghin itir gumazibar azai, “Gumazir manatam Filistian gumazir kam misueghti, an aremeghti, Israelian aghumsizir kam givagham, eghti atrivim manmaghin a damuam? Ki kamaghin gari, Filistian kam, a gumazir God gifozir puvatizim, egha uan mikarzir mogomemin inim atuzir puvati. A uabi fava dibovir akabar Godin Zurara Itimin midorozir gumazibav gei.”

27 Ezi gumaziba a geghari, atrivim kamaghin miġei, gumazir manam Goliat misueghti, a bizir kabar a damuam.

28 Ezi Devitin avebam Eliap orazima, Devit gumaziba ko miġei. Ezi an navim ikuvizima a kamaghin a miġei, “Ni tizim bagha kagh ize? Tinara nin sipsipin muziariba gumazamiziba puvatizir

danganimîn dar gara dagh eghufi? Kî fo, nî ifari, nî orazi puvatîgha puvîra ifaghatir gumazim. Nî pura daru midorozimîn ganasa ize, biziba puvati.”

²⁹ Ezi Devit kamaghîn uan avebam mîgei, “Puvati. Kî bizitam gifofoghasa gumazibar azangisi. Kî kamaghîn amima, a ti deraz, o puvati?”

³⁰ Egha a raghirîgha ua gumazir igharazibar azai, gumazir Filistian gumazim misueghti an aremeghamim, atrivim manmaghîn a damuam? Ezi me ua bizir Sol faragha mikemezibar a mîgei.

³¹ Ezi gumazir maba Devitîn mîgirîgiaba baregha ghua Sol mîgei. Kamaghîn amizi, a Devitîn diazima an a bagha ghu.

³² Ezi Devit ghua otogha kamaghîn Sol mîgei, “O atrivim, nî oragh. E Israelia, e Filistian kamîn atiatingîva osemeghan kogham. Kî nîn ingangarir gumazim, kî uabi mangî a ko misogham.”

³³ Ezi Sol ghaze, “Bar puvati. Nî otarir bar igiam. Nî manmaghîn a ko misogham? Nî otarir aghîrir kînim. Goliat uan igiamra midorozir gumazimîn ikia iza datîrikîn.”

³⁴ Ezi Devit Solîn akam ikaragha ghaze, “Atrivim, kî uan afeziamîn sipsipbar gari. Ezi dughiar mabar laionba ko beaba iza sipsipîn nguziba isa zui.

³⁵ Ezi kî laionba ko bean kabar agîntîgha dav sogha dar akatoribar uam sipsipîn nguziba, me dama da isi. Eghtî laion o bea ragh na misoghsi izîtima, kî an tuer arîzibar suiragh an gurim apîrightî an aremegham.

³⁶ O atrivim, Filistian gumazir Ikiavîra Itir God gifozir puvatîzir kam, a gumazir uan mikarzir

mogomemîn inim atuzî puvatîzim, a dibovir akaba Godîn mîdorozir gumazibav gei. Ezi kî laionba ko beabav soghezi moghîn, arazir kamra, kî a damuam.

³⁷ Ikiavîra Itir God nan akurazi, laionba ko beaba na gasighasighizir puvatî. Ezi datirîghîn, a uaghan nan akuraghtî, Filistian kam na misueghan kogham.”

Ezi Sol a miġia ghaze, “A dera, nî mangî, Ikiavîra Itir God nî ko ikiam.”

³⁸ Egha Sol dapanir asuar brasîn ingarizimîn an dapanim garugha, korotiar brasîn ingarizim an mîkarzim avasa a ganîngi. Kar Solîn mîdorozir korotiaba.

³⁹ Ezi Devit mîdorozir sabam inigha brasîn mîdorozir korotiam arugha, uabî baraghav arui. Ezi puvatî, a fomîra bizir kamagh gari taba aghuizir puvatî. Kamagh amizi, a Sol miġia ghaze, “Kî mîdorozir korotiar kabar aghuigh mangî misoghan kogham. Kî bizir kaba azuir puvatî.” Kamagh amizi, a ua da sue.

⁴⁰ Egha a uan asadivir aghorim inigha daghurir dipar mamîn eghuravimîn ghuava 5plan dagiar guar doziba inigha, uan mîtarir dozim garu. Egha uan katapelin suiragha Goliat bagha zui.

Devit mîdorozimîn Goliat abîra

⁴¹ Ezi Filistian gumazim Goliat, a garima, Devit a bagha arua izi. Ezi Goliat Devit bagha izi. Ezi gumazir Goliatîn oramîn suizim an faragha zui.

⁴² Ezi Goliat Devitîn garima, a bar otarir igiam, ezi an guamîn ganganiba bar dera. Ezi Goliat ghaze, a ti mîdorozim damuamin fofoziba puvatî, a pura borir kinim.

⁴³ Kamaghin amizi a Devit dipova kamaghin a migei, “Ni tizim bagh asadivir aghorir mamın suiragha izi? Ni ghaze, ki ti afiam, egha na misoghasa, a?” Egha a Devit gasighasighasa uan asebar dei.

⁴⁴ Egha a kamaghin Devit migei, “Ni iziti, ki ni misuegh nin kuam isi kuarazir isaba ko asizir atiabar anighti, me ni amam.”

⁴⁵ Ezi Devit kamaghin a ikaragha ghaze, “Ni midorozir sabam ko afuziba inigha na misoghasa. Ezi ki Ikiavira Itir Godin Gavgaviba Bar Itimin ziamin nin misoghasa izi, a Israelia en midorozir gumaziba gativazir God. A Godin kamra, ni an akaba barazir puvatigha dibovir akabar a migei.

⁴⁶ Ni oragh. Datirighin dughiar kamra, Ikiavira Itir God ni isi nan dafarim datigham. Eghti ki ni misuegh nin dapanim atugham. Egh e ian midorozir gumazibav suegh, men namnaba isi kuarazir isaba ko asizir atiabar aningam. Ki kamaghin damighti, kantribar gumazamiziba bar kamaghin fogham, Israelian God, a guizbangira God.

⁴⁷ Eghti gumazamizir kagh itiba bar kamaghin ganigh suam, Ikiavira Itir God uan gumazamiziba uan gavgavimra me isi. A gumazir afuziba, ko midorozir sababar suiziba, a dagh nighnizir puvati. Ikiavira Itir God uabi midorozir kam damuam, egh bar ia isi en dafarim darigham.”

⁴⁸ Devit mikemegha givazima, Goliat ua bar sivagha Devitin boroghira izi. Ezi Devit zuamira ivegha ghua Goliat misoghasa zui.

49 Devit dafarim uan mītarir dozim garugha, dagiar mam inigha uan katapel gatigha a ighengegha Goliat gase. Ezi dagiam an guam mitigha a vuigha an dapanimīn aven ghuzi, a guam moghīn ira uaghira nguazimīn fuaghav iti.

50 Kamaghira, Devit katapel ko dagiamīn midorozimīn Goliat misoghezi an areme. A midorozir sababa puvati.

51 Goliat nguazim girighav itima, Devit ivegha ghua Goliatīn boroghīn tugha, an midorozir sabam amikīrigha an firim atuzi, an areme. Ezi Filistiaba garima men faragha zuir midorozir gumazir gavgavim aremegha givazi, me bar moghira tintinibar are.

52 Ezi Israelia ko Judan gumaziba dagarvagha, men agīntigha me misozima me ariaghiri. Ezi Filistiabar kuaba tintinibar Saraimīn nguibar ekiamīn tuavim girav ikia ghua, Getīn nguibar ekiam ko Ekronīn nguibar ekiamīn divazimīn tiar akabar tu.

53 Ezi Israelia men agīntigha givagha, uamategha ghua Filistiabar averpenibar men bizir me tegha areziba ini.

54 Ezi Devit Goliatīn kuamīn namnamīn itir midorozir biziba bar da inigha ghua uan averpenim gati. Egha Goliatīn dapanim inigha ghua Jerusalemīn itir gumazamizibar akakaghosa, eghti me fogh suam, a midorozimīn Goliat abiragha gifa.

Devit ghua Solīn gani

⁵⁵ Sol garima, Devit ghua Goliat ko misozima, ezi a kamaghin midorozir gumazibar faragha zuir gumazir dapanim Apnerin azai, “Otarir igiar kam, a tinan otarim?”

Ezi Apner a ikaragha ghaze, “Atrivim, ki guizbangira ni migei, ki fozir puvati.”

⁵⁶ Kamagh amizi, Sol ghaze, “Ni mangi tintinibar gumazir igharazibar azangsih, egh izi na mikemegh.”

⁵⁷ Ezi Devit Goliat misoghezi an aremezi dughiamin gin, a uamategha Jerusalem ghuzi, Apner a inigha Sol bagha ghu. Ezi Devit Goliatin dapanimin suiraghavira ikia Apner ko ghua Sol bato.

⁵⁸ Ezi Sol an azara, “Otarir igiam, ni tinan otarim?”

Ezi Devit a migia ghaze, “Atrivim, ki Jesin otarim, a nin ingangarir gumazim, a Bethlehemin nguibar ekiamin gumazir mam.”

18

¹ Sol Devit ko mikemegha givazima, Solin otarim Jonatan, a uan navir averiam sara Devit bar a gifonge, egha uabi gifongezi moghin bar a gifonge. Egha aning bar namakar aghuimningin oto.

² Dughiar kamın, Sol Devit inizi an a ko iti, egha anetaghizima a uamategha uan nguibamin ghuzir puvati.

³ Jonatan bar Devit gifonge, kamaghin amizima, an akar gavgavir mamın Devit ko anakiri. Ezi Devit uaghan Jonatan ko akam akiri.

⁴ Ezi Jonatan uan korotiar aghuir ruarim ko midorozir korotiaba sara sue. Egha bizir kaba ko

an midorozir sabam ko an barir pim ko an benir uabi amighirim sara da isa Devit ganingi.

⁵ Ezi Devit Sol ko itima, Sol Devit migeima, a midorozir gumaziba isa ghua apanibav sosi, egha misozir dughiaabar, Devit zurara midorozibar uan apaniba abiri. Kamaghin amizi, Sol midorozir gumazibar gumazir dapanir mamın ikiasa a ginaba. Ezi gumamaziba ko midorozir gumazibar dapanir igharaziba, kamaghin Devitin gara, bar a gifonge.

Sol Devit baseme

⁶ Devit Goliat misoghezi an aremegha givazi, midorozir gumaziba bar uamategha nguibabar izi. Me tuavimın izima, Israelian nguibar ekiabar amiziba uan nguibar ekiaba ategha azenan iza tuavimın atrivim Sol bato. Me bar akongezir ighiabagh amua gitan mın garir dibiarim ko tamarinbav sosi.

⁷ Egha me kamaghin ighiam bange:

“Sol 1,000plan apanibav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanibav sosi.’”

⁸ Sol ighiar kam baregha, bar an aghuagha puv atari. Egha navim ikuvigha kamaghin migei, “Me ti ghaze, Devit apanir bar aviribav soke, ezi ki gumazir vabara misoke, ezi a bar na gafira. Me ti kamagsua, a ti gin nan danganim inigh atrivimın ikiam.”

⁹ Dughiar kamın, Sol bizir kam ginighnigha Devitin gara a basei.

10 Amimzaraghan Sol uan dipenimin iti, ezi Ikiavira Itir God, duar kurar mam a bagha anemada. Bar zuamira duar kurar kam Solin nighnizim abirazima, Sol pura diava arai, mati gumazir onanim. Dughiar kamın Devit uan gitan mın garir dibiarimın gikararai, mati a dughiabar zurara ami moghın ami. Ezi Sol uan afuzimın suiragha,

11 kamaghın nighnisi, “Ki datirighın afuzimın Devit giniv a isi birim gikeghti ana aremegham.” Egha an afuzim Devit mikinizi, Devit an afuzim gita. Sol dughiar pumuningın arazir kam gamizi, Devit dughiar pumuningın an afuzim gita.

12 Sol fo, Ikiavira Itir God Devit ko iti, egha akirim ragha Sol gasara. Kamagh amizi, Sol Devitın atiatingi.

13 Egha a Devit ataghizi, an atrivimın dipenimin itir puvati. Sol gin Devit amadazi, a 1,000plan midorozir gumazibar dapanimın iti. Ezi Devit midorozir gumazir kaba inigha ghua apanibav sosi.

14 Ezi Ikiavira Itir God Devit ko ikia an akurvazima, bizir bar avirir an amiba deraghaviram otifi.

15 Ezi Sol Devitın garima an ingangariba bar deragha otivima, a bar puvira Devitın atiati.

16 Devit midorozir gumazibar gumazir dapanir bar aghuim, kamagh amizima, Israelia ko Judabar gumazamiziba bar a gifongegha a baghavira iti.

Devit Solin quivimın iti

17 Egha Sol kamaghın ifonge, “Devit aremeghti deragham. Ki ti uabi a misueghan kogham. A ti uabi Filistiaba ko misoghti, Filistiaba a misueghti an aremegham.”

Kamagh amizi, Sol kamaghin Devit miġei, “Ni oragh, ki Merap ni daningasa, a nan guivir ivariam, eghti gua uaningin ikiam. Ezi ki ua kamaghin ni mikimasa, bizir ni na bagh damuamim, ni nan midorozir gumazimin min iki pamtemin ingar atiatingan marki. Eghti Ikiavira Itir God ifueghti e uan apanibav soghamin dughiamin, ni mangi me misogham.”

¹⁸ Ezi Devit Solin akar kam baregha kamaghin a ikaragha ghaze, “Marki, ki an ikian kogham, ki gumazir kinim. Egha uaghan nan adarazi ziaba puvati. Kamaghin amizi ki nin guivimin ikian kogham.”

¹⁹ Ezi Sol gavgavigha ghaze, Devit Merapin ikiam, egha aning uaningin ikiasa dughiam amisefe. Dughiar aning uaningin ikiamim otozi, a dikavigha Merap isa gumazir igharazim ganingi, an ziam Adriel, a Meholan nguibar ekiamin gumazir mam.

²⁰ Ezi gin Solin guivir igharazim, an ziam Mikal, a Devit bagha bar ifonge. Ezi Sol bizir kam baregha bar akonge.

²¹ Egha a kamaghin nighnisi, “Bar dera. Ki Mikal Devit daningam. Egh ki Devit amadaghti, a mangi Filistiabav sogham, eghti Filistiaba a misueghtima an aremegham.”

Kamagh amizi, Sol ua Devitin diagha a miġei, “Ki kamaghin ifonge ni nan guivimin ikiam.”

²² Egha Sol uan ingangarir gumazir maba amaga ghaze, ia mangi Devitin ganigh, dughiar Devit uabira ikiamim, ia an apezeper suam, “Atrivim Sol bar ni gifonge, ezi e an ingangarir gumaziba

uaghan ni gifonge. Ni oragh. Datirighin ni an guivimin ikiamin dughiar aghuim.”

²³ Egha me ghua migirigiar kamın Devit migei. Ezi Devit kamaghin me ikaragha ghaze, “Ia ti ghaze, ki dagiaba itir gumazim, egha ziam itir gumazim, egh atrivimin guivimin ikiam, a? Bar puvatigham. Ki biziba puvatizir gumazir kinim. Kamaghin amizi, ki an ikeghan kogham.”

²⁴ Kamaghin amizi, ingangarir gumaziba uamategha ghua, Devit mikemezir akabar gun Sol geghari.

²⁵ Ezi Sol kamaghin nighnisi, a Devit amadaghti, a mangi Filistiaba ko misoghtima, me a misueghti an aremegham. Kamaghin amizi, a uan ingangarir gumazibav kemeghti, me uamategh mangi Devit mikimam. A kamaghin migei, “Ki kamagsua, Devit bizir bar vamira nan guivim givesi na daningam. Ki kamagsua, Devit nan apaniba ikarvaghiva 100plan Filistian midorozir gumazibav sueghti me arighiregh. Egh a 100plan gumazir kabar mikarzir mogomebar inibar ghoregh, da inigh na bagh izi.”

²⁶ Ezi Solin ingangarir gumaziba ghua Solin akabar gun Devit migei. Ezi Devit kamaghin nighnisi, arazir kam, a Solin guivim givezamin arazir aghuim, egha a Solin ameremin otivasa bar akonge. Egha Sol mikarzir mogomer inir kaba inigh izasa dughiam ginaba. Ezi dughiar kam tighar otivam,

²⁷ ezi Devit uan midorozir gumaziba ko ghua Filistiabar midorozir gumazir 200pla misuegha, men mikarzir mogomebar iniba aghoregha, da inigha atrivim bagha izegha da medi. Devit Solin

guivimîn ikiasava arazir kabagh ami. Kamaghîn amizi, Sol uan guivim Mikal isa Devit ganîngizi aning uaningîn iti.

²⁸ Ezi Sol datirighîn kamaghîn deragha fo, Ikiavîra Itir God Devit ko iti, ezi Mikal uaghan bar Devit gifonge.

²⁹ Kamaghîn amizîma, Sol Devitîn atiatiavîra ikia egha bar an aghua. Egha Sol zurara an apanimîn iti.

³⁰ Dughiar avîribar, Filistiabar mîdorozir gumazir dapaniba uan mîdorozir gumazibar akua, Israelia mîsoghasa izi, ezi Devit uan mîdorozir gumaziba ko pamtemîn me mîsogha me abiri. Solin mîdorozir gumazir dapanir igharaziba, me Devit pamtemîn mîsozi moghîn mîsozir puvati. Kamaghîn amizi, gumazamiziba ziar ekiam Devit ganîdi.

19

Jonatan Devitîn akura

¹ Ezi Sol Devit mîsueghti an aremeghasa uan otarim Jonatan ko uan ingangarir gumaziba bar me mîkeme. Ezi Jonatan bar Devit gifonge.

² Egha a ghua Devit mîgîa ghaze, “Nan afeziam nî mîsueghti nî aremeghasa mîgei. Kamaghîn amizi, nî gurumzaraghan bar deraghvîra uabi geghuv, egh mangî azenibar modogh.

³ Eghti kî afeziam ko, ga mangî danganir nî modozimîn boroghîn tughîv ikîti, kî nî bagh afeziamîn mîkîmîva an nîghnîzim gifogham. A manmaghîn nî damusi damuti, kî an gun nî mîkîmam.”

⁴ Egha amimzaraghan, Jonatan ko Sol ghua uaning mığia, Jonatan Devitın ziam fa kamaghın Sol mıgei, “Afeziam ki bizitam ni mikimasa. A kamakin. Ni arazir kuratam uan ingangarir gumazim Devit damuan marki. An arazir kuratamın ni gamizir puvati. Bizir avirir an amiba da nin akurvasi.

⁵ A Goliat misoghezi an aremezi dughiam, a kamaghın uabi ginighnizir puvati, an ovengam o an angamıra ikiam. Devitın agharımın Ikiavıra Itir God, Israelia en akurvaghavıra ikia, en apaniba, a bar me abini. Ezi ni uabi bizir kamın ganigha bar akonge. A bizitam gasighasighizir puvati. Kamaghın amizi, ni tizim bagh puram a misueghti an aremegham? Ni kamaghın damigh osımtızir ekiam inigham.”

⁶ Ezi Sol Jonatanın akaba baregha, akar dikirizir gavgavim gamua ghaze, “Ki Ikiavıra Itir Godın damazımın, ki Devit misueghti an aremeghan kogham.”

⁷ Ezi Sol mikemegha gıvagha ghuzi, Jonatan Devitın diazıma a izima, an eghaghanir an afeziam a mikemezibar gun a geghari. A gin Devit inigha Sol bagha ghuzi, Devit fomıra atrivimın dipenimın ingarizi moghıra ua ingari.

Sol Devit misueghti an aremeghasa

⁸ Ezi Israelia ko Filistiaba dughiar mamın ua uariv sosi. Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko pamtemın misogha Filistiaba abırazıma, Filistiaba tintinibar are.

⁹ Ezi gin, Ikiavıra Itir God ua duar kuram amadazi, a ghua Solın nighnizim avara. Dughiar kamın Sol uan dipenimın aven aperagha uan

afuzimîn suiraghav iti. Ezi Devit a ko ikia uan gitan mîn garir dîbiarim gikararai.

¹⁰ Ezi Sol uan afuzimîn Devit giniv a isi birim gikasava a birazi, Devit an afuzim gitazi, afuzim dipenir birim mîti. Ezi dimagarir kamîn, Devit arav ghu.

¹¹ Ezi Sol uan ingangarir gumaziba amadagha ghaze, ia Devitîn dipenimîn mangî a korogh, egh bar mîzaraghara ia misueghti an aremegh. Ezi Devitîn amuim Mikal, kamaghîn a mîgei, “Ni datirighîn dimagarir kamra ni arimangigh. Puvatighti, me gurumîn mîzaraghara izi ni misueghti, ni aremegham.”

¹² Kamaghîn amizi, Mikal, benir gavgavir mam inigha dipenimîn windua dafazi, Devit an suiragha uaghira nguazim girigha arav ghu.

¹³ Devit ghugha gîvazi, Mikal marvir guar me tememîn ingarizim inigha Devitîn misiamîn aneti. Egha me memen arizim inigha marvir guar kamîn dapanim anîki. Egha nir ruarir mamîn anevara.

¹⁴ Ezi Solin ingangarir gumaziba Devit iniasa izima, Mikal kamaghîn me mîgei, “Devit arei.”

¹⁵ Ezi me uamategha ghua Sol mikeme. Ezi puvati, a ua kamaghîn me mîgei, “Ia uamategh an dipenimîn aven mangî an ganigh, egh an akuir misiamîn a inigh iziti, ki a misueghtima an aremegham.”

¹⁶ Ezi me uamategha ghua dipenimîn aven ghugha marvir guamîn garima, a misiamîn irîghav iti, ezi an dapanim anîghizir memen ariziba iti.

17 Egha me an ganigha givagha ghua Sol mikeme. Egha gin Sol kamaghin Mikalin azai, “Ni tizim bagha na gifari? Ni tizimsua nan apanim ataghizi an arav ghu?”

Ezi Mikal kamaghin a ikaragha ghaze, “Devit kamaghin na migei, ni nan akuraghti, ki ari mangika. Puvatighti, ki nin misueghti, ni aremegham.”

18 Devit arir dughiamin, a ghua Raman nguibar ekiamin Samuel bato. Egha Devit bizir Sol a gamiziba dar gun Samuel geghani. Egha gin Devit ko Samuel ghua Naiotin nguibamin iti.

19 Ezi gumazir maba kamaghin Sol migei, “Devit Raman nguibar ekiamin boroghin Naiotin nguibamin iti. Naiot a Godin akam inigha izir gumazibar nguibam.”

20 Ezi Sol gumaziba amadazi me Devitin suighasa zui. Me ghua otivigha garima, Godin akam inigha izir gumazir okoruar mam, Godin akam pamtem an gun migiava diava ighia izi. Me Samuelin garima, a Godin akam inigha izir gumazir kabar dapanimin iti. Ezi Godin Duam pamten Solin gumaziba gizivazi, me uaghan Godin akam pamten an gun migia, dia ighia izi.

21 Ezi Sol kamaghin bizir kam baregha gumazir igharaziba amadazi, me ghua kamaghira Godin akam inigha izir gumazibar min otifi. Ezi Sol ua kamaghira oregha, a ua gumazir avirir maba ua me amadazi, me ghua kamaghira Godin akam inigha izir gumazibar min otifi.

22 Ezi Sol gin uabi ghua Raman otogha, ghua Sekun nguibamin mozir dipar ekiamin oto. Egha kamaghin Sekun itir gumazibar azai, “Samuel ko Devit aning managh iti?”

Ezi me ghaze, “Aning Raman nguibar ekiamin boroghin Naiotin nguibamin iti.”

²³ Ezi Sol tuavimin ghuavira itima, Godin Duam an anabozi, a Godin akam pamtem an gun miaviava, diava ighia tuavimin ghua Raman boroghin ghua Naiotin nguibamin oto.

²⁴ A gumazir igharazibar min uan korotiaba suegha, Samuelin damazimin, Godin akam inigha izir gumazibar min ami. Egha dimagarir kam ko aruer kamın, a bibiamra irighav iti. (Bizir Sol batozir kam, an akar gumaziba miageir mamın mingarim. Akar kam kamakin, “Manmaghin ami, Sol ti uaghan Godin akam inigha izir gumazim, o?”)

20

Jonatan Devitin akura

¹ Sol Raman boroghin Naiotin nguibamin otozi, Devit nguibar kam ategha arava, uamategha Jonatan bagha ghu. A kamaghin Jonatan miagei, “Ai Jonatan, nin afeziam tizim bagh na misueghti ki aremegham? Ki osimtizitam o arazir kuratamin a gamizir puvati. Guizbangira, ki bizitamin osimtizitam itir puvati.”

² Ezi Jonatan kamaghin Devit ikara, “Puvati, ni aremeghan kogham. Nan afeziam, bizir a damuamiba, a bar dar gun na miagei, bizir muziariba ko bizir ekiaba. Egh a bizir katam nan modoghan kogham. Ezi ki fo, a ni misueghti ni aremeghan kogham.”

³ Ezi Devit ua kamaghin miġei, “Nin afeziam a bar ni ġifo, ni bar na ġifonge. Kamagh amizi, a ti na misuegħti, ki aremegħsi, a ni mikemegħan kogħam. An osimtizim ni daningan aghua. Ezi ġuizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin ki ni miġei, nin afeziam na misuegħti ki aremegħam. Ki bizir kam ġifogħa ġifa, ki fo ni datirighin na ko iti. Ezi dugħiar bar otevimin nin afeziam bizir kam damuam.”

⁴ Ezi Jonatan kamaghin Devit miġei, “Ki manmagħin nin akuragħasa, ni ifonge? Bizir ni ifongezir manam, ki a damuam.”

⁵ Ezi Devit kamaghin a miġei, “Gurumzaragħan iakinir igiamin dugħiar ekiamin, ki mangi atrivim ko damam. Ni uabi nighnigh, ni na amadagħti, ki mangi obarir azenimin modogh iki, mangi amimzaragħan guaratizimin tugħam.

⁶ Egħti nin afeziam apir dakozimin na bagħ ganiva nin azangsigh suam, a managh iti, egħti ni kamaghin a mikim, ‘Azeniba vaghvagħa dar dugħiar kamın, Devitin adarazi me uari akuva Betlehemın ofabagħ ami. Kamaghin amizi, a mangasa nan azarazi, ki an amamangatizi, a uan nguibamin ghu.’

⁷ Ni atrivim mikemegħ ġivagħti, a suam, ‘A dera,’ egħti ni fogħ suam, ki deragħ ikiam. Egħti an atariva osemeġħti, ni fogħ suam a pazi na damuam.

⁸ Ezi Ikiavira Itir Godin damazimin, ni nan namakar aghuimin ikiasa akar mam akiri, bizir kam bangin ki fo, ni nan apangkuvigh deragħ na damuam, ki nin ingangarir gumazim. Egh

ki arazir kuratam damighti, ni uabi na misueghti ki aremegham. Ni na inigh uan afeziam bagh mangan marki.”

⁹ Ezi Jonatan kamaghin a migei, “Marki, ni maghın nighnighan marki. Ki tong kamaghın foghai, nan afeziam pazi ni damuam, ezi ki ni mikemeghai. Ki a mongan kogham.”

¹⁰ Ezi Devit kamaghın a migei, “Ni uan afeziam nan gun a mikemeghti, an adarir migirigiam damuti, tina izi na mikimam?”

¹¹ Ezi Jonatan kamaghın Devit migei, “Ga dagher azenimin mangigh, ki ni mikimam.” Egha aning dikavigha zui.

¹² Aning ghua otogha givagha, Jonatan kamaghın Devit migei, “Ikiavira Itir God, Israelin Godin ziamin, ki kamaghın migei, ki ifaraghti a mizazim na gasegham. Gurumzaraghan o zuerimin dughiar kamra, ki ni bagh afeziamin azangsigham. A navir amirizim nin ikiti, ki ni bagh akam amangam.

¹³ Eghti nan afeziam ni gasighasighsi mikimti, ki ni mikimam. Egh ni arisi, ki ni mikemegh nin akuraghan koghti, Ikiavira Itir God mizazir eki-atam na gasegh. Ezi ki kamaghın ifonge, Ikiavira Itir God nan afeziam ko ikezi moghin, a uaghan ni ko iki.

¹⁴ “Egh gin, ki angamira ikivira ikiti, ni nan apangkuvigh deraghvira na damu, mati Ikiavira Itir God en apangkuvigha deragha e gami mokin. Puvatighti, ki aremegham.

¹⁵ Egh ni uaghan nan ovavir boriba zurara deravira me damu. Ni pazi me damuan marki.

Eghti Ikiavira Itir God nguazir kamın nın apaniba agıvamin dughiamın, ni nan ovavir boribar apangkuvigh deraghvira me damu.”

¹⁶ Jonatan akar dikirizir gavgavimın, Devit ko an adarazi gamua ghaze, ni aremeghamin dughiamın gın, nın ovavir boriba akar dikirizir kam gın amadaghti, Ikiavira Itir God mızazim me gasam.

¹⁷ Jonatan uabi gifongezi moghin bar Devit gifonge, kamagh amizi, a Devit migia ghaze, Devit ni akar dikirizir gavgavim damu. Ezi Devit Jonatan mikemezi moghin ami.

¹⁸ Egha Jonatan ua kamaghın Devit migei, “Gurumzaraghan, iakinir igiamın dughiar ekiam. Eghti ni damamin dughiamın ikian koghti, afeziam ni apiaghirir dabirabimın ganti a pura ikiti, an okam nighnigham.

¹⁹ Eghti amızaraghan, ni bar zuamira magari dagiar pozir ekıar ni faragha modozimın boroghın modogh, dagiar pozimın ziam Esel.

²⁰ Eghti ki izi pura ifar barir afuzir 3pla inigh dagiar pozir kam boroghın itir bizitam gasam.

²¹ Egh ki na ko izamin otarir igiam mikemeghti, a nan barir afuziba buriam. Eghti ki kamagh a mikim suam, tong sıvagh kagh izi, bariba kagh amadagham iti, eghti Devit, ni na bagh izi. Ikiavira Itir Godın ziamın, ki guizbangıra migei, ni kamaghın fogh suam, ni deravira ikiti bizitam ni gasighasighan kogham.

²² Eghti ki otarir na ko izamin kam mikim suam, barir afuziba muna munagh iti, eghti ni zuamira dikavigh danganir igharazitamın mangi. Ni kamagh fogh suam, Ikiavira Itir God uabi ni amadazi,

ni mangi.

23 Guizbangira, akar dikirizir gavgavir ga uaning ko amizir kam, Ikiavira Itir God gan gari, ezi ga zurara an gin mangi mamaghira ikiam.”

24 Ezi Devit dagher azenimin ghua dagiar pozimin boroghin modo. Ezi amimzaraghan Atrivim Sol iakinir igiamin isar ekiam bagha izav apera.

25 A zurara ami moghin ghua dipenir birimin, uan dabirabim gapera. Ezi Jonatan atrivim vongin amadaghan aperaghav itima, Apner atrivimin boroghin apera. Ezi Devit apiaghirir dabirabim pura iti.

26 Sol garima, Devit dughiar kamın itir puvatizi, a migirigiatam gamir puvati, a pura kamaghin nighnisi, “Devit manmaghira ami? Bizitam ti Devit batozima, a Ikiavira Itir Godin damazimin zuezir puvatigha, izezir puvati, o?”

27 Iakinir igiamin, namba 2in dughiamin, me ua uari akuvagha gari, Devit apiaghirir dabirabim, a ua pura iti. Ezi Sol kamaghin uan otarim Jonatan migei, “Jesin otarim manmaghin amigha boghinaron ko datirighin isam bagha izezir puvati?”

28 Ezi Jonatan ghaze, “A Betlehemin mangasa nan azangsiki.

29 A kamagh na migei, ‘Nan aveghbuam na bagha akam amaga ghaze, ki mangi uan adarazi ko ofa damuam. Kamagh amizi, ni na ateghti ki mangam. Ni guizbangira nan namakar aghuim, ni na ateghti ki mangi uan adarazir ganam. A kamaghin migeima, ki anetaghizi a uan adarazi

bagha ghu.’ Bizir mingarir kamın a isar ekiar kamın ni ko ikiasa izezir puvati.”

³⁰ Ezi Sol kamaghın oregha bar Jonatan baseme, egha kamaghın a miġei, “Ni amizir bar kurar orazir puvatizimın borim. Ki ni ġifo, ni Jesin otarir kamın akurvaghasa. Arazir kam ni damighti ni gumazir kinimın ikiam, eghti aghumsizir ekiam ni uan amebam ko gua batogham.

³¹ Jesin otarir kam nguazir kamın ikivira ikiti, ni kantrin kamın atrivimın otoghan kogham. Kamagh amizi, ni gumaziba amadaghti, me mangi a inigh iziti, ki a misueghti an aremeka!”

³² Ezi Jonatan kamaghın Solın akam ikaragha ghaze, “A tizim bagh aremegham? An osimtizir manam gami?”

³³ Ezi Sol akar kam baregha zuamira afuzim inigha Jonatan birazi, Jonatan an afuzim gita. Ezi Jonatan datirighın fo, nan afeziam datirighın Devit misueghti an aremeghasa pamten nighni.

³⁴ Egha Jonatan atara bar uan afeziam basemegha, dagher dakozim ategha ghu. Egha iakinir igiamın dughiar namba 2ın, daghetam amezir puvati. An afeziam Devit gasighasiġha aghumsizir akabar a mikemezi, an akar kurar kabagh nighniġha, Devit bagha navim bar a baseme.

³⁵ Egha amimzaraghan mizaraghara, Jonatan dagher azenimın Devit bativasa ghua, otarir mam inizi an a ko zui.

³⁶ Ezi Jonatan kamagh otarir kam miġei, “Ki barir afuzibar asiti, ni mangi da buri. Ni zuamira mangi.” Ezi otarim ivegha zuima, Jonatan barir afuzir mamın a gafiragha ase.

³⁷ Ezi otarim ivegha ghua barir afuzim irizi naghin zuima, Jonatan an diagha kamagh a migia ghaze, “Ni tong ua sivagh mangi. Barir afuzim ti munagh iti.”

³⁸ Ezi Jonatan ua otarimin diagha ghaze, “Ni zuamira mangi. Ni oragh, pura tughiv ikian marki.” Ezi otarim barir afuzim inigha Jonatan bagha izi.

³⁹ Otarir kam Jonatan migeir akabar mingaribagh fozir puvati. Jonatan ko Devit uaningra fo.

⁴⁰ Egha Jonatan uan barir pim ko bariba isa otarim ganingizi, ana da inigha ua nguibar ekiamin ghu.

⁴¹ Egha otarim ghugha givazi, Devit dagiar pozimin girakirangin modozim ategha iza, Jonatanin boroghin ira nguazimin fuagha, uan guam nguazim mitua. Egha 3plan dughubar uan dapanim fegha uam aviragha egha dikavigha aning uaningin torava azi. Devitin azir akamin arazim, bar Jonatanin azir akamin arazim gafira.

⁴² Ezi Jonatan kamaghin Devit migei, “Ni navir amirizim sara mangi. Ga fo, ga Ikiavira Itir Godin ziamin, akar gavgavim akirigha givagha ghaze, ga zurara deraghvira uaning damuam. Eghti gin gan ovavir boriba uaghan kamaghira arazir kam damuam.” A mikemegha givazi, Devit danganir igharazimin zuima, Jonatan uamategha uan nguibar ekiamin ghu.

21

Devit Solin arav ghu

¹ Devit ara ghua Nopin nguibar ekiamin ofa gamir gumazim Ahimelek bato. Ezi Ahimelek nigha atiatia uan dipenimin azenan izegha kamaghin Devit migei, “Ni tizim bagha uabira izi?”

² Ezi Devit ghaze, “Atrivim ingangarir mam na ganingizi ki izi. A ghaze, ki damuamin ingangarir kam, ki an gun gumazir igharazitam mikiman kogham. Ki uan midorozir gumazibav gia ghaze, ia danganir igharazitamin na batogh.

³ Ezi ni dagher manmagh gariba iti? Ni bretba ikiva 5plan rubuziba na daning, puvatighi ni dagher igharazitam na daningh.”

⁴ Ezi ofa gamir gumazim kamaghin a migei, “Ki bretin kiniba puvati. Bretin God ganingizimra iti. Nin midorozir gumaziba bogh dimangan amiziba ko dakuighan koghti, ni bretin kaba inigh mangam.”

⁵ Devit kamaghin Ahimelek migei, “Ki guizbangira ni migei, e dimangan amiziba koma akuizir puvati. E zurara pura uan apanibav soghamin dughia, en midorozir gumaziba ko men biziba Godin damazimin zue. E datirighin uaghan Godin damazimin zue.”

⁶ Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim bretba isava a ganingi. Bretin me isa God ganingizim anarira iti. Dagher igharaziba ua puvati. Me dughiar kam in Godin damazimin bretin igiaba isa, ghuribar danganim garigha, dakozim gati. Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim, bretin ghuriba isa Devit ganingi.

⁷ Ezi dughiar kamın, Atrivim Solın ingangarir gumazir mam, a Idomian gumazim, an ziam Doek. A Godın Purirpenimın ikia Godın ofa damuamin dughiam mizuai. A garima Ahimelek bretin kaba isa Devit ganıngi. Doek a Solın bulmakaubar garir gumazibar gumazir dapanim.

⁸ Ezi Devit bretba inigha kamagh Ahimelek miğei, “Ni afuzitam o midorozir sabatam iti? Ni tam ikıva na danıngigh. Atrivim ingangarim bagha nan avısi, ki midorozir sabatam o bizir igharazitam inizir puvati. Ki pura ize.”

⁹ Ezi Ahimelek a miğia ghaze, “Ki midorozir sabar vamıra iti. Kar Goliatın midorozir sabam, ni Elan danganir zarimın a misoghezi an areme. Me a isa nir mamın a noegha ofa gamir gumazibar dapanim azenimın azuir korotiar otevimın girakırangın aneti. Ni ifuegh midorozir sabar kam iniam.”

Ezi Devit ghaze, “Ni a isi na danıngigh! Midorozir sabar kam, a bar dera. Tam uam a gafirazir puvati.”

¹⁰ Egha Devit Solın atiatigha dughiar kamra nguibar ekiar kam ategha arav ghu. A ghua Getın nguibar ekiamın atrivim Akis bato.

¹¹ Atrivimın ingangarir gumazibar dapaniba kamaghın a miğei, “Gumazir kam Devit, a uan kantrin atrivim. Amiziba a bagha kamagh ighiam bange:

“Sol 1,000plan apanibav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanibav sosi.’”

¹² Ezi Devit miğiriğiari kam baregha kamaghin niğhnisi, Getin nguibamin garir Atrivim Akis ti a misueghti an aremegham. Egha an atiati.

¹³ Kamaghin amizi, Devit atrivim ko an ingan-garir gumazibar dapanibar damazimin, odava gumazir onganim gava. Me a ikiasava amima a bar gumazir onganimin mirarama oto. A pura tintinibar nguibar ekiamin tiar akamin, biziba osira diava arava, pupuviba an akatorimin otiva an ghuamasizimin izaghiri.

¹⁴ Ezi Atrivim Akis an gara kamagh uan ingan-garir gumazir dapanibav gĩa ghaze, “Ia kagh gan, gumazir kam bar ongani! Ia tizimsua a inigha na bagha izi?”

¹⁵ Ia ti ghaze, nan kantrin gumazir onganiba puvati, a? Bar aviriba iti, kamagh amizi ia tizim bagha gumazir onganir kam inigha izima, an arazir onganiba nan damazimin dagh amuavira iti? A nan dipenimin ikian kogham.” Kamaghin amizima, Atrivim Akis Devit ataghizima, a ghu.

22

Sol ofa gamir gumazibav soghezi, me ariaghire

¹ Egha Devit Getin nguibar ekiam ategha ara ghua, Adulamin nguibar ekiamin boroghin miğhsiamin dagiar torir mamın iti. Ezi an aveghbuaba ko an afeziamin ikizim kamaghin oraki, a danganir kamın iti. Ezi me ghua a ko iti.

² Dughiar kamın, gumazir osimtızir igharagha garir aviriba itiba ko, gumazir igharaz darazir

biziba inigha da ikarazir puvatiziba ko, gumazir adariba gumazir igharazibar itiba, me bar moghira Devit bagha ghuegha a ko uari akuvagha itima, a men gumazir dapanimin iti. Gumazir a ko itibar dibobonim, 400in boroghin ghu.

³ Ezi Devit uan amebam ko afeziam inigha danganir kam ategha, Moapin kantrin, Mispan nguibar ekiamin ghu. Egha a kamaghin Moapian atrivim migei, “Ki kamaghsua, ni nan amebam ko afeziam ateghti, aning ni ko ikiti, ki Ikiavira Itir Godin ifongiam gifogham, a na bagh a bizir tizim damuam.”

⁴ Ezi Moapian atrivim, Devit ifongezi moghin, a Devitin amebam ko afeziam inigha izima aning Moapin atrivim ko itima, Devit uabi dagiar torimin modogha iti.

⁵ Ezi Godin akam inigha izir gumazir mam, an ziam Gat, a iza kamaghin Devit migei, “Ni ua danganir kam in ikian marki. Ni datirighira dikavigh Judan anabamin nguazimin mangi.” Ezi Devit danganir kam ategha, Judan nguazimin ghua an ruarir ekiar me kamaghin diborim Heretin ghugha an iti.

⁶ Dughiar mam, Sol Gibeana mighsiar dozimin ikia, temer mam in apengan aperaghav ikia, uan afuzimin suiraghav iti. Ezi an ingangarir gumazibar dapaniba an okarigha iti. Ezi gumazir maba Devit itir danganimin gun a migei.

⁷ Ezi Sol kamaghin uan ingangarir gumazibav gei, “Ia Benjaminin anabamin gumaziba, ia deraviram oragh. Ia ti ghaze, gumazir kam Devit, a dagher azeniba ko wainin azeniba isi ia daningam, a? Egh a ia damuti ia 1,000pla ko

100plan midorozir gumazibar dapanibar otivam, a? Bar puvatigham.

⁸ Ki fo, ia bizir kabagh nighnigha na gasighasighasa akam misoke. Ian tav bar kamaghin na mikemezir puvati, nan otarim, Jesin otarir kamın akurvaghasa a ko akar gavgavim akiri. Ia na ginighnizir puvatigha, kamaghin na mikemezir puvati, nan otarim a nan ingangarir gumazir kam gamizima, a nan apanimin oto. Egha a datirighin na misueghti ki aremeghasa tuaviba buri.”

⁹ Dughiar kamın Idomian gumazim Doek, a Solin ingangarir gumaziba ko tuivighav iti. Egha a kamaghin Sol migei, “Ki Nopin nguibar ekiamin ikia garima, Devit ofa gamir gumazim Ahimelek bagha ghu, a Ahitupin otarim.

¹⁰ Ezi Ahimelek, Devit mangamin tuavim bagha Ikiavira Itir God ko migei. Egha a dagher maba ko Filistian gumazim Goliatin midorozir sabam sara inigha Devit ganingi.”

¹¹ Sol akar kam baregha gumazir maba amadazima, me ghua Nopin ofa gamir gumazim Ahimelek ko an ikizimin itir ofa gamir gumaziba bar me inigha ize.

¹² Ezi ofa gamir gumazir kaba bar otivigha givazima, Sol kamaghin Ahimelek migei, “O Ahitupin otarim, ni oragh. Ki akar mam nin iti.”

Ezi Ahimelek ghaze, “Gumazir ekiam, ni akar manam iti?”

¹³ Ezi Sol kamaghin a migei, “Bizir tizim bagha ni Jesin otarim ko, gua na gasighasighasa akam

akiri? Ni dagher maba ko midorozir sabar mam sara a ganiga, aka taba a daningasa Godin azangsi. A datirighin nan apanim gavagha, na misueghti ki aremeghasa tuaviba buri.”

14 Ezi Ahimelek kamaghin a ikaragha ghaze, “Bar puvati. Devit a nin ingangarir gumazibar faragha zuir gumazir bar aghuim, egha a deraghavira nin girara zui. Ingangarir gumazitam a gafirazir puvati. A uaghan nin amerem, a nin boroghin ikia ni geghuvir midorozir gumazibar dapanir mam. Nin dipenimin aven itir adarasi, me bar a gifuegha ziar ekiam a ganidi.*

15 Dughiar kamra ki ti akatam a daningasa Godin azangsi, o? Bar puvati. Ki dughiar aviribar a bagha God ko migei. Ki nin ingangarir gumazim, ki uan adarazi ko, ni akam e gasan marki. E ni gasighasighasa akam akirizir puvati. Bizir ni datirighin migeir kam, ki bar a gifozir puvati.”

16 Ezi atrivim kamaghin a migei, “Puvati. Ahimelek, ki ni bareghan kogham. Ni uan adarazi ko bar ovengam.”

17 Egha Sol uan midorozir gumazir an boroghin tuivighav itibav gia ghaze, “Aria. Ia raghirigh Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba misueghti, me arighiregh. Me Devit ko ingara fo, a nan aragharui, ezi me bar na migeir puvati.” Sol kamaghin migeima, midorozir gumaziba me misoghan aghua. Me fo, kar Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba.

* **22:14:** Hibrun akam deragha migirigiar kamin mingarim abighizir puvati.

¹⁸ Kamaghin amizi, Sol Doek miġia ghaze, “Ni mangi me misuegħti me ariġhiregh.” Ezi Doek ragħirigha ghua ofa gamir gumaziba bar me misogħezi me ariagħire. Dughiar kamra a Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumazir 85pla misogħezi me ariagħire. Gumazir kaba, me ofa gamir gumazir korotiar otevir azenan azuiba.

¹⁹ Ezi Sol uan midorozir gumaziba amadazima me Nopin ghue, kar ofa gamir gumaziba itir nguibar ekiam. Egha me Nopin gumazamiziba bar me misogħezi me ariagħire. Me gumaziba, ko amiziba, boriba ko borir agheghevur oteba apiba, bulmakauba, donkiba, ko sipsipba sara bar me kuavareme.

²⁰ Egha me Ahimelekin otarim Abiatar, a Ahitupin igiavotarim, me a misogħezir puvati. A men ara ghua Devit ko iti.

²¹ Ezi Abiatar kamaghin Devit miġei, “Sol Ikiavira Itir Godin ofa gamir gumaziba bar me misogħezi, me ariagħire.”

²² Ezi Devit kamaghin a miġei, “Noka! Dughiar ki nin afeziam ko ikezim, Doek uaghan iti. Ezi ki fo, a guizbangira nan gun Sol mikimam. Ki fo, na bangin, nin afeziam uan adarazi ko ariagħire. Kar nan osimtizimra!

²³ Kamaghin amizi, ni ikiva atiatingan marki. Ga fo, gumazir na misogħasava amim, a uaghan ni misogħasa. Ni na ko iki deraghvira ikiam.”

23

Devit Keilan nguibamin akura

¹ Ezi gumazir maba iza kamaghin Devit miġei, “Filistiaba Keilan nguibamin itir gumazamizibav

sogha, men witin ovizibar iniba kua dar dagheba isir danganimin ghua, men witin dagheba okeme.”

² Ezi Devit akar kam baregha kamaghin Ikiavira Itir Godin azai, “Ki mangi Filistiabav sogham o markiam?”

Ezi Ikiavira Itir God ghaze, “A dera. Ni mangi Filistiabav suegh Keilabar akuraghti, me deragham.”

³ Ezi Devit ko itir gumaziba a migia ghaze, “Ni oragh. E datirighin Judan anabamin nguazimin itima, bizir aviriba e gamima, e atiatingi. E manmaghin Keilan nguibamin mangi Filistiabav sogham? E mangan kogham.”

⁴ Me kamaghin mikemezima, Devit uam Ikiavira Itir Godin azai. Ezi a ua kamaghin migei, “Ki ian akuraghtima, ia midorozimin Filistiaba abinigham. Kamaghin amizima, ia dikavigh Keilan nguibamin mangi Filistiabav sogh.”

⁵ Ezi Devit uan gumaziba ko, Keilan ghua pamtem Filistiabav soghezi, men aviriba ariaghire. A bar me abiragha, men bulmakauba ini. Kamaghira, Devit Keilan nguibamin gumazamizibar akurazi, me deravira iti.

⁶ Ahimelekin otarim Abiatar, faragha Atrivim Solin ara iza Devit ko itir dughiamin, a ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuim inigha ize.* Me Keilan nguibamin zuir dughiamin, Abi-

* **23:6:** Korotiar kam, a ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuim, a dagiar pumuning iti. Aning Godin ifongiam gifoghamin ingangarim iti.

atar korotiar kam uaghan a inigha me ko zui.†

⁷ Ezi gumazir maba Sol miġia ghaze, “Devit ghua Keilan nguibar ekiamin iti.”

Ezi Sol ghaze, “Bar dera, God datirighin a isa nan agharim darigham. Devit a nguibar ekiar tiar akar gavgavim ko divazir gavgavim itimin aven ize. A uabi uabi isa kalabuziam gati. Kamaghin amizi, ki an suigham in ingangarim osemzir puvati.”

⁸ Kamaghin amizi Sol uan midorozir gumaziba bar men diazi, me Devit uan adarazi ko me konasa Keilan zui.

⁹ Ezi Devit kamaghin oraki, Sol a gasighasighasa izi. Ezi a kamaghin ofa gamir gumazim Abiatar miġei, “Ni ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuir kam, a inigh izi.”

¹⁰ Ezi an a inigha izezi, Devit kamaghin Ikiavira Itir God miġei, “O, Ikiavira Itir God, ni Israelia en God, ki nin ingangarir gumazim, ki kamaghin oraki, Sol fo, ki Keilan kagh iti. Kamagh amizi, a na bangin kagh izi nguibar kam gasighasighasa.

¹¹ Ki foghasa, nguibar kam in gumazamiziba na isi Sol daningam, o puvatigham? Sol izamin akam a guizbangira o puvati? O Ikiavira Itir God, Israelia en God, nan ifongiam kamakin, ni nan azangsizim ikaragh.”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a miġei, “Sol a izam.”

† **23:6:** Fomira itir gumazir maba, akinafarir kam Grikin akamin a giragha an osiri. Egha me ghaze, Hibrun akamin mingarim kamaghin iti. Ezi e garima, akinafarir Hibrun akamin datirighin itir kam, akar kam in mingarim kamaghin ghu, Abiatar faragha Keilan nguibamin Devit bato.

12 Ezi Devit ua Ikiavira Itir Godin azara, “Keilan gumazamiziba, me ki uan adarazi ko e isi Sol daningam, o puvatigham?” Ezi a ghaze, “Are, me ni migei moghira mamaghira damuam.”

13 Ezi Devit kamaghin oregha zuamira uan gumaziba ini, men dibobonim 600in min tu. Me bar dikavigha Keila ategha ghue. Me bar moghira uari inigha tintinibar danganibagh arui. Ezi Sol orazima Devit Keila ategha arav ghuzima, Sol ua Keilan mangan nighnizir puvati.

Devit a mighsiaba itir danganibar modi

14 Ezi Devit ghua Sifin nguibar ekiamin boroghin, mighsiaba itir danganir mongamin aghuibar modi. Danganir kam, kar danganir dakirtizir gumaziba puvatizim. Sol zurara Devit buriavira iti, ezi Ikiavira Itir God Sol gamima, a Devit bativir puvati.

15 Ezi Devit kamaghin fo, Sol izi a misueghti an aremegham. Kamaghin amizima, a ghua Sifin boroghin Horesin nguibamin iti.

16 Ezi Solin otarim Jonatan Devitin ganasaa ghua, nighnizir gavgavim Ikiavira Itir Godin ikiasa akar aghuibar a migei.

17 Egha Jonatan kamaghin a migei, “Nan afeziam ni buri ni batogh, ni gasighasighan kogham. Kamaghin amizi, ni atiatingan marki. Ni gin Israelian atrivimin ikiam, eghti ki nin girara ikiam. Nan afeziam, a uaghan bizir kam gifo.”

18 Egha aning Ikiavira Itir Godin damazimin, roroamningin ikiasa akar dikirizir gavgavir mam

gami. Egha Jonatan uamategha uan nguibamın ghuzıma, Devit Horesın ikiavıra iti.

¹⁹ Ezi Sifin gumazir maba ghua Gibeau nguibar ekiamın Sol miğia ghaze, “O atrivim, ni oragh. Devit en bighan Hakilan miğsiamın modogha iti, a sautin amadaghan Jesimonın gumazamiziba puvatızir danganimın iti. Me Horesın nguibamın boroghın, miğsiabar misoghamın danganir aghuibar iti.

²⁰ O atrivim, e fo, ni gumazir kamın suighasa bar ifonge, ni izıva a inigh. E uari a isi nın agharım darıgham.”

²¹ Ezi Sol kamaghın me miğei, “Ia nan akurvaghamin arazir aghuım gami. Bizir kam bangın, Ikiavıra Itir God deraghvıra ia damu.

²² Ki fo, gumaziba kamaghın miğei, Devit bar dikirmiki, an e gifaragham. Kamaghın amizi, ia uamategh mangi a itir danganim bagh deraghvıra ganigh, egh uaghan gumazir an ganizibar ziaba inigh.

²³ Ia bar deraghvıra a modozir danganibagh fogh, egh zuamıra izi na mikemeghti, ki ia ko mangam. A danganir kamra ikiti, ki mangi deraghvıra a batogham. Ki Judabar dakoziba bar dar tongın a burıva an apıgham.”

²⁴ Sol mikemegha gıvazi, Sifia anetegha uan nguibamın ghue. Egha me kamaghın fo Devit uan gumazamiziba ko me Maonın gumazamiziba puvatızir danganimın iti. A sautin amadaghan, Jesimonın Jordanın danganir zarımın iti.

²⁵ Sol oregha givagha, uan gumaziba ko me danganir kamın ghua Devit buri. Ezi gumazir maba iza Devit mikeme. Ezi a ghua danganir kurar dagiar aviriba itimin, Maonın gumazamiziba puvatızir danganir vuemin iti. Sol oraghti, Devit danganir manamin mangiti, a uaghan danganir kamın mangam.

²⁶ Sol uan gumaziba ko mighsiar akirir vuemin mangiti, Devit uan adarazi ko me solın arıva, mighsiar akirir vuemin mangam. Egha Sol uan adarazi ko ghua bar Devit uan adarazi ko me ikiarugha bar men suighasava ami.

²⁷ Ezi gumazir mam iza kamaghın Sol migei, “Filistiaba en nguazimın izegha e misosi. Ezi ni zuamıra uamategh izi.”

²⁸ Ezi Sol akar kam baregha uan gumaziba ko me Devit ategha, uamategha ghua Filistiaba ko misosi. Kamaghın amizi, me danganir kam dibora ghaze, “Midorozibagh Itaghvirazir Dagıam.”

²⁹ Ezi Devit danganir kam ategha ghua Engedin nguazimın danganir mogomer aghuibar iti.

24

Devit bar Atrivim Sol misoghasa amua a misoghezi an aremezir puvati

¹ Sol Filistiabar agiragha givagha, ua iza Devit buri. Ezi gumazir maba kamaghın a migei, “Ni munagh gan, Devit muna Engedin boroghın gumazamiziba puvatızir danganimın iti.”

² Kamaghın amizi, Sol Israelian 3,000plan midorozir gumaziba amisevezıma, me Devit ko an gumaziba buri. Me danganir kurar kamaghın

diborim, Memen Atiaba Itir Danganir Kuram, me an me buri.

³ Me ghua sipsipba itir divazir mabar boroghin, mighsiar torir mamın iti. Ezi Sol daviasa torir kamın aven ghu. Ezi Devit uan gumaziba ko, faragha torir kamın, bar an aven ghugha an modogha iti.

⁴ Devitin gumaziba kamaghin a migei, “Aria. Datirighin nin dughiar aghuim, Ikiavira Itir God an gun ni mikemegha gifa, a nin apanim nin agharim darigham. Eghti ni arazir manamin a damusi a damu.” Ezi Devit nimira an amuda ghua, Solin boroghin ghugha, an korotiar ruarimin vin an avizir mam atu, ezi Sol fozir puvati.

⁵ Devit anetugha givagha nighnigha ghaze, arazir kam derazir puvati.

⁶ Kamaghin amizima, Devit uamategha ghua uan gumazibav gia ghaze, “Ikiavira Itir God uabi gumazir kam ginabagha a isa nan gumazir ekiamin aneti. Kamagh amizi, ki arazir kuratamin a damuan kogham. Ikiavira Itir God uabi nan anogoroke, ki bizir kam damuan kogham.”

⁷ Egha Devit uan gumazibar atarigha men amangatizir puvati, ezi me ghua Solin misoghezir puvati. Ezi Sol avigha givagha, torir kamın azenim girigha tuavim girigha ghu.

⁸ Ezi Devit an girara torir kamın azenim girigha an girara ghua an diagha ghaze, “Atrivim Sol, nan gumazir ekiam.” Ezi Sol dimdiar kam baregha raghirizi, Devit uan tevimning apirigha, guam nguazim tuagha ziar ekiam a ganidi.

⁹ Egha a kamaghin Sol miġei, “Ni tizim bagha gumazir kabar akaba baragha ghaze, ki ni gasighasighasa?”

¹⁰ Ni datirighin uan damazimning kagh gan, ni dagiar torimin itima, Ikiavira Itir God ni isa nan dafarim gati. Ezi nan adarazi ghaze, ni a misueghti an aremegh. Ezi ki nin apangkuvigha ghaze, kar Ikiavira Itir God inabazir atrivim, ki a misueghan kogham.

¹¹ Nan afeziam, ni kagh ki suirazir nir avizir kam in gan. Ki nin korotiar ruarimin avizim atugha ni misoghan aghua. Kamagh amizi, ni deragh na gifogh, ki nin apanim puvati, egha paza ni ginighnizir puvati. Egha osimtizitam nin itir puvati. Ezi ni na misueghti ki aremeghasa na buriavira iti.

¹² Ikiavira Itir God uabi, gan araziba tuisigh egh fogh suam, gan tinara arazir kuram gami. A, ni amizir arazir kurar kam bagh ni ikarvagh, ivezir kuram ni daningam. Eghti ki uabi arazitam ni damighan kogham.

¹³ Ni aghuzir akar fomira itir kam gifo, ‘Gumazir kurabara, arazir kurabagh ami.’ Ezi ki gumazir kuram puvati, ki arazir kuratamin ni gamizir puvati. Bar puvati.

¹⁴ O Israelian atrivim, ni nan agintighasa izi, o? Ezi ki tina? Ki mati afiam aremegha gifa. Ki mati pir mam.

¹⁵ Kamaghin, Ikiavira Itir God uabi ga tuisigh mikim suam, gan tinara osimtizim gami. A uan kotin aven nan akuragh na bagh akam akirighi, ni na gasighasighan kogham.”

16 Devit mikemegha givazima, Sol kamaghin a migei, “Devit, nan otarim, ni uabi na migei, a?” Egha Sol pamtem aziava arai.

17 Egha a kamaghin Devit migei, “Ni gumazir arazir aghuim gamim, ezi ki gumazir bar kuram. Guizbangira, ni deragha na gami, ezi ki deragha ni ikarazir puvatigha, bar arazir kuramin ni gami.

18 Ni datirighin deragha na geghara ghaze, Ikiavira Itir God na isa nin agharim gati, ezi ni na misoghezir puvati. Bar guizbangira, ni arazir kamın na gami.

19 Ki fo, gumazitam uan apanim gasighasighamin tuavim ikiva, a tizim bagh aneteghtima a pura mangam? Puvatigham. Ezi ni arazir kam gami, kamagh amizi, Ikiavira Itir God bar deraghvira ni damuva deraghvira ni ikaragham.

20 Ki kamaghin bar fo, ni Israelian atrivimin ikiam. Egh ni gavgavigh deraghvira kantrin kam gativaghti, nin ovavir boriba uaghan a gativagh mamaghira ikiam.

21 Ki kamaghsua, ni Ikiavira Itir Godin ziamin akar gavgavir tam akirigh suam, dughiar ni atrivimin otivaminin, ni nan gin otivamin ovavir boribav soghan marki. Puvatighti, ni me misueghti me arighireghti, nan ikizim ko nan ziam bar kuavaremegham.”

22 Ezi Devit akar dikirizir kam gami. Ezi Sol uamategha uan nguibamin zuima, Devit uan adarazi ko uamategha uan misozir danganir gavgavir moga itimin ghue.

25

Samuel areme

¹ Ezi Samuel aremezima, Israelian gumazamiziba bar iza uari akuvagha a bagha azi. Egha me Raman nguibar ekiamin, an dipenimin miriamin anefa.

Samuelin ovevemın gin, Devit uan gumaziba ko dikavigha ghua, Paranin gumazamiziba puvatızir danganimin iti.

Abigel Devitin akura

²⁻³ Dughiar kamin, Maonin nguibar ekiamin gumazir mam, an ziam Nabal, a Kalepin ikizimin ovavir boribar gumazir mam. A Karmelin nguibar ekiamin boroghın nguazir mamın iti. A dagiar aviriba itir gumazir mam, egha 3,000plan sipsipba ko 1,000pla memeba iti. An amuimin ziam, Abigel, an amizir bar dirim, a nighnızir aghuiba ko fofozir aghuiba iti. Ezi Nabal adaribagh amir gumazim, an araziba ikufi.

Dughiar kamin, Nabal Karmelin nguibar ekiamin ikia, uan sipsipbar arızibar ghorı.

⁴ Ezi Devit gumazamiziba puvatızir danganimin ikia orazima, Nabal ingangarir kam gami.

⁵ Ezi a gumazir 10plan igiaba amadazima, me Nabal bagha Karmelin zui. A kamaghın me migei, "Ia Karmelin mangi nan ziamın dughiar aghuim isi Nabal daningh.

⁶ Ia kamaghın a mikim, 'Devit ghaze, O nan namakam, ki kamaghın Godın azai, a ni ko nin ikizim ko nin biziba bar, navir amirizim ko dabirabir aghuim isi ia daningam.

⁷ Devit kamaghin oraki, gumazir maba nin sip-sipbar arizibar ghorì. A kamagsua, ni der-aghvira fogh, nin sipsipbagh eghuvir gumaziba, e ko Karmelin itima, e arazir kuratamin me gamizir puvatigha, men bizitam okemezir puvati.

⁸ Ni men azaraghti, e ni geghanizi moghira me ni geghanam. Datirighin isar ekiamin dughiam, ezi Devit ni bagha e amadazima e izi. A kamagsua, ni en apangkufigh, e mati nin ingangarir gumaziba, ezi ni mati Devitin afeziam. E uari, ni daghetaba ikiva, taba e daningigh.’”

⁹ Ezi Devitin gumaziba ghua, Devitin ziamin akar kabar Nabal geghanigha a mizua iti.

¹⁰ Ezi Nabal kamaghin men akam ikaragha ghaze, “Gumazir kam Devit, Jesin otarim, a man-maghin garir gumazim? Ki a gifozir puvati. Ki kamaghin oraki, dughiar kabar, ingangarir gumazir kinir aviriba uan gumazir dapanibar aragharui. Devit ti uaghan pura ingangarir gumazir kinir mam, egha uaghan aragharuir gumazim.

¹¹ Ia managhira ize, ki ia gifozir puvati. Kamaghin amizi, ki uan bretba ko, dipaba, ko uan ingangarir gumazir nan sipsipbar ariziba aghoreziba, ki me bagha misoghezir asizir tuzir taba isi, ia daningan kogham. Bar puvatigham. Ki aghua.”

¹² Ezi Devitin ingangarir gumaziba Nabalın akar kam baregha uamategha ghua Devit mikeme.

¹³ Ezi Devit kamaghin migei, “Ia bar moghira midorozim bagh midorozir sababa inigh uan oghiriabar aghuigh, misoghsi mangi.” Egha me vaghvagha bar moghira Devitin akamin gin zuima, Devit uaghan uan midorozir sabam uan oghiriam garu. Egha a 400plan gumaziba kamagh

me inigha zui. Ezi 200plan gumaziba, a bizibagh eghuvasa me mikemezi, me iti.

14 Dughiar kamın Nabalın ingangarir gumazir mam ghua, kamaghın Nabalın amuim Abigel miġia ghaze, “Devit gumazamiziba puvatızir danganimın ikia, uan gumazir maba amadazi me iza, en gumazir ekiam dughiar aghuim a ganıngi. Ezi a pantemın me dagaragha men atara akar kuram me ganıngi.

15 Gumazir kaba faragha arazir kuratamın e gamizir puvati. Me zurara arazir aghuibaram e gami. Me zurara e ko dadaba aghuir danganimın iti. Me en bizitam okemezir puvati.

16 E me ko ikiava uan sipsipbagh eghuvir dughiamın, me arueba ko dimagariba bar, divazimın mın e ekiarugha deravira e geghufi.

17 Ni deraghvira fogh, Devit uan gumaziba ko izi, en gumazir ekiam ko an gumazamizir a ko itibagh asıghasıghasa niġhnisi. Kamaghın amizi, e ni bagha izi. E nın azai, ni deraghvira niġhnigh, ni manmaghın osımtızir kam akıram? E bar Nabal ġifo, a gumazir bar kuram, a ifaghata, akaba barazir puvatızir gumazim.”

18 Abigel kamaghın oregha zuamıra 200pla bretba ko memen inimın ingarizir wain itir misevir pumuning inigha, sipsipın 5plan tuziba ko, 20 kilogremın witın tueziba, ko 100plan wainın ovızir ikızir apuziziba, ko 200pla fikın ovızir me apuziziba, a dagher kaba bar ada inigha donkibagh isın da arıki.

19 Egha a kamaghın uan ingangarir gumazibav ġia ghaze, “İa donkiba inigh faragh mangıti, ki ian

gin mangam.” A bizir amizir kamın gun uan pam mikemezir puvati.

²⁰ Egha Abigel uan donkin mam gaperagha Devit bativasava tuavir mamın zui. Ezi Devit uaghan tuavir kamra, uan gumaziba ko me munagh an ikegha izi. Ezi Abigel tuavir kamın ghua mighsiar mamın akırir vuemin me bato.

²¹ Dughiar kam, Devit nighnisi, “Ki tizim bagha gumazir kamın biziba gumamaziba puvatizir danganımın dagh eghufi? E an bizitam okemezir pu. Bar puvati. An biziba bar deraghavıra iti, ezi datırighın an arazir kuramın na ikara, an arazim derazir puvati.

²² Bizir kam bangın, ki dimagarir kamın an adarazir gumaziba bar me kuavaremegham. Puvatıghtıma, ki Godın azaraghti, a na misueghti ki aremegham.”*

²³⁻²⁴ Ezi Abigel iza Devitın apıgha zuamıra uan donki gısın ikegha faghafıragha, maghıra Devitın dagarımningın boroghın irıgha, uan guam isa nguazim mituagha ghaze, “O nan gumazir ekiam, kar nan osımtızımra, nı osımtızır kam nan pam darıghan markı. Ki nın ingangarır amızım, ki nı mikımasa. Ga uaning! Nı tı nan akam baragham, o?”

²⁵ Guızbangıra, nı Nabalın akabagh nıghnıghan markı, an arazıba bar ikufı. An zıamın mınгарım

* **25:22:** Bar fomıra, me Hıbrun akamın aven itır akar kam, Grıkin akamın a gıra. Ezi Grıkin akam ghaze, “God na misueghti, ki aremegham.” Fofozır gumazır avırıba kamaghın nıghnıgha ghaze, akar kam, “ki uabı,” a uaghan Hıbrun akamın aven kagh iti. Egha me gın ghaze, Devit men atrıvır aghuım. Egha me datırıghın a giragha ghaze, “nan apanıbara.”

kamakın, gumazir onganir niġhnizir aghuiba puvatizim, ezi an arazim an ziamın mırara ghu. O nan gumazir ekiam, ki nın ingangarir amizim, ni e bagha amadazir gumazir iġiaba, ki uabi men ganizir puvati. Bar puvati.

26 Ni oragh. Ikiavıra Itir God uabi ni gamizi gumazir nın apanim gamiba, ni uabi me misoghezir puvati. Puvatizi, men ghuzibar osımtizim nın ikiam. Ezi Ikiavıra Itir Godın zurara itimın ziamın, ki guizbangıra pamtemın miġia ghaze, mızazir God Nabal danıngamim, a uaghan nın apaniba kamaghıra me damuam.

27 “Nan gumazir ekiam, ki nın ingangarir amizim, nan ifongiam kamakın, ni nan bizir aghuir ki ni ganıdiba inigh, uan ingangarir gumazir nın ġin zuibar anıng.

28 Ga uaning, ki nın ingangarir amizim, ki nın damazimın arazir kuratam damighti, ni nan arazir kuram ġin amadagh. Nan gumazir ekiam, ki fo, Ikiavıra Itir God ni amadazi, ni an ifongiamın ġin ghua an apanibav sosi. Ki Godın azai, ni nguazir kamın ikiamin dughamın, ni arazir kuratam damighan kogham. Kamagh amizi, Ikiavıra Itir God ni damighti ni atrivimın otogham, eġhti ġin nın ovavir boriba Israelian atrivibar otiv maghıra ikiam.

29 “Gumazir ekiam, gumazitaba nın ġintıgh nın misoghsı iziti, Ikiavıra Itir God, nın God deraghvıra nın akurvagham, mati gumazim uan bizir aghuiba deraghavıra dagh eghufi. Egh nın apaniba batuegham, mati gumazim katapelin dagiam gasavamadi moghın, a nın apanibagh asıvamangam.

³⁰ Ikiavira Itir God ni mikemezi moghin, a bizir aghuir aviriba ni daningam, egh ni damighti ni Israelia en atrivimin ikiam.

³¹ Ezi datirighin ni bizir kam ginighnigh, nan pam misoghan marki. Nan gumazir ekiam, ni uabi gumazitam puram a misoghezi, an aremezir puvati. Kamaghin amizi, men ghuzibar osimtizitam nin dafarimningin ikian kogham. Ga uaning, ki nin ingangarir amizim, ki kamaghin nin azai, Ikiavira Itir God gin deraghvira ni damuti, ni na ginirigh deraghvira na damu.”

³² Ezi Devit akar kaba baregha kamaghin Abigel migei, “Ikiavira Itir God, a Israelia en God, a ni amadazi ni datirighin iza na bato, bizir kam bangin ki an ziam fe.

³³ Ni datirighin nan anogoroke, ezi ki Nabalın osimtizim bagha, uan dafarimningin gumazir tabav soghezi me ariaghirezir puvati. Kamaghin amizi, men ghuzibar osimtizim nan itir puvati. Bizir kam bangin, ki nin akaba ko nighnizir aghuiba bagha God minaba.

³⁴ Ikiavira Itir God ia gasighasighan nan anogoroke. Ikiavira Itir Godin zurara itim, a Israelian God, ki an ziamin guizbangira ni migei, ni ti na bagha zuamira izezir puvatizi, gurumzaraghan Nabalın ingangarir gumazitam angamira ikeghan koghai.”

³⁵ Egha Devit bizir Abigel inigha izeziba inigha kamaghin a migei, “Ni datirighin uamategh uan dipenimin mangiva navim amiragh iki. Ki nin akaba baregha gifa. Ni na mikemezi moghin, ki Nabal amizir arazir kuram gin amadagh, ia misueghan kogham.”

³⁶ Ezi Abigel uamategha dipenimin ghugha Nabalın garima, an atriviba amir isar ekiabar min isam gami. Egha a bar akongegha wainın dipar avirim apava bar onganı. Kamaghın amizi, Abigel bizitamın gun a geghanizir puvatıgha ghua amimzaraghan.

³⁷ Ezi aminim tirazıma, Nabalın niğhnizim uamategha izi, ezi an amuim Abigel iza bizir otivizibar gun a geghari. Nabal oregha gıvagha, bar zuamıra an diğhorim an kozi, a irıgha mıkirı, egha a mati dagıam pura irıghav iti.

³⁸ Egha a kamaghıra irıghav ikia ghua 10plan dughiaba gıvazi, Ikiavıra Itir God Nabal misoghezıma an areme.

³⁹ Ezi Devit Nabalın ovever akam baregha kamaghın mıgei, “Ki Ikiavıra Itir God minaba. A uabi Nabal na gamizir arazir kurar kam ginırıgha, an arazim tuisıgha, a ikara. Nabal uabi arazir kuram gamizi, Ikiavıra Itir God mızazim a gase. Ikiavıra Itir God uabi nan tuavim apırizıma, ki arazir kuratam gamizir puvatı.”

Ezi Devit gin Abigelın ikiasa uan ingangarir gumaziba amadazıma, me an azangsıghasa ghue.

⁴⁰ Ingangarir gumaziba Karmelın ghua a batogha kamaghın a mıgei, “Devit nin ikiasa e amadazıma, e ni inıgh a bagh mangasa izi.”

⁴¹ Ezi Abigel akar kam baregha uan tevimning apırıgha guam aviragha ghaze, “Ki pura an ingangarir amizim. Ki uan gumazir ekiamın ingangarir gumazibar dagariba ruam.”

⁴² Egha a bar zuamıra dikavıgha uan donki inıgha a gaperagha zuıma, an 5plan ingangarir amiziba a ko zui. A uan ingangarir amiziba ko me

Devitin ingangarir gumazibar g'in zui. Me ghua otivigha, Abigel Devitin amuimin oto.

⁴³ Devitin amuir faragha itimin ziam Ahinoam, a Jesrilin nguibar ekiamin amizir mam. Ezi Aning datirighin virara, Devitin iti.

⁴⁴ Solin guivim Mikal a faragha Devitin ike, ezi Sol a inigha Laisin otarim Palti ganingi, a Galimin nguibar ekiamin gumazir mam.

26

Namba 2in dughiamin Devit Sol misoghezir puvati

¹ Ezi Sifin gumazir maba iza Gibeana Sol batogha kamaghin a migei, "Devit ti Hakilan mighsamın modogha iti, a Jesimonin gumazamiziba puvatizir danganimin boroghin iti."

² Ezi Sol zuamira dikavigha ghua Israelian 3,000in midorozir gumazir aghuiba inigha, Sifin gumazamiziba puvatizir danganimin ghuaghira, Devit buriasa zui.

³ Dughiar kamın, Sol Hakilan mighsamın tuavir miriamın averpenibar ingari. Danganir me itim, a Jesimonin boroghin iti. Ezi Devit gumazamiziba puvatizir danganir kamın ikiavira ikia kamaghin oraki, Sol gumazamiziba puvatizir danganir kamın a buri.

⁴ Kamaghin amizi, a moga garir gumaziba amangizi, me ghua garima, Sol guizbangira izegha gifa.

⁵ Me iza Devit mikemezi, Devit dikavigha ghua Sol itir averpenibar ghu, egha a bar deraghavira

Sol uan midorozir gumazibar dapanim Apner ko, aning akuir danganimın gari, Apner a Nerin otarim. Sol uan averpenibar tongirama akuima, an midorozir gumaziba an okarigha akui.

⁶ Abisai, a Seruian otarim, egha Joapın aveghbuam. Ezi Devit kamaghın, Hitin gumazim Ahimelek ko Israelian gumazim Abisai migei, “Guan tinara na ko dimangan Solin averpenibar magiram?”

Ezi Abisai ghaze, “Ki mangam.”

⁷ Ezi dimagarir kamın Devit ko Abisai, aning Solin averpeniba itir danganimın zui. Aning ghua garima, Ame! Sol uan adarazir tongirama akui. A uan afuzim uan dapanvirin nguazimın anesara. Ezi Apner, uan midorozir gumaziba ko me an okarigha akui.

⁸ Ezi Abisai kamaghın Devit migei, “God datirighın nın apanim isa nın dafarim gati. Ni na ateghti ki an afuzimra a ginivam. Ki dughiar vamıran a biraghtıma an aremegham. Ki dughiar pumuningın a ginivan kogham.”

⁹ Ezi Devit a migia ghaze, “Marki, ni a gasighasighan marki. Ikiavıra Itir God, atrivimın ikiasa anemisefe, ezi gumazitam a gasighasighti, God uabi ivezir kuram isi gumazir kam danıngam.”

¹⁰ Egha Devit ua kamaghın migei, “Ikiavıra Itir Godın zurara itimın ziamın, ki kamaghın ni migei, Ikiavıra Itir God, uabi Solin misuegham, o Sol uabi uan dughiamın aremegham, o an apaniba midorozir tamın a misueghti an aremegham.

¹¹ Ikiavıra Itir God kamaghın ifongezir puvati,

a inabazir atrivim ki a gasighasigham. Ga an dapanvirin asaraghav itir afuzim ko an miner dipamra inigh mangam.”

¹² Ezi Devit Solin dapanvirin an afuzim ko nguazir miner dipam itim inigha, Abisai ko aning ghu. Ezi aning amizir arazir kam, gumazitam osegha aningin ganizir puvati. Me akua onganizir bizir kam, Ikiavira Itir God uabi me gamizi me bar akuava onganigha mozorozir puvati.

¹³ Ezi danganir zarir mighsiamning abighizim, Devit an ghua mighsiar mamın ghuanaga orazimin tughav ti, a mong Solin averpenibar saghon iti.

¹⁴ Ezi Devit Solin midorozir gumaziba ko Apnerin diagha ghaze, “Oi! Apner, ni nan dimdiam barazi, o puvati?”

Ezi Apner an diagha ghaze, “Ni tina atrivimin dei?”

¹⁵ Ezi Devit a ikaragha kamaghin a migei, “Ni ti guizin gumazim, o? Israelian gumazir manam, nin min gari? Bar puvati. Ni bar me gafira. Ni tizim bagha deraghavira uan gumazir ekiam, a geghuvir puvati? A nin atrivim, ni ti fozir puvati, a? Gumazir mam, datirighira atrivim misueghti an aremeghasa ian danganimin aven magh ghu.

¹⁶ Apner ni oragh, ni ingangarir aghuitam gamir puvati. Ezi ia midorozir gumaziba ia deraghavira uan gumazir ekiam geghuvir puvati. A gumazir Ikiavira Itir God atrivimin ikiasa misevezim. Kamaghin amizi, ki guizbangira Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin ni migei, atrivim ia misueghti ia bar arighiregham. Ia mangi atrivimin dapanvirin an afuzim ko an miner pam bagh ganigh,

aning iti, o puvati?”

17 Ezi Sol oregha fo kar Devitin tiarim, egha a dikavigha ghaze, “Devit nan otarim, kar nin tiarimra, o?”

Ezi Devit ghaze, “Are, nan gumazir ekiam, nan atrivim, kar kirara.”

18 Egha a ua ghaze, “O gumazir ekiam, ki nin ingangarir gumazim, ki arazir kurar manam gamizi, ni na buriavira iti? Guizbangira, ki arazir kuratam gamizir puvati.

19 Kamaghin amizi atrivim, ni nan gumazir ekiam, ki kamaghin ifonge, ni na barakigh. Ikiavira Itir God uabi na misoghsi, ni mikemeghti, ki a bagh ofa tam damighti, a nan apangkuvigham. Eghti gumaziba na misoghsi nin navim ginivti, gumazir kaba Ikiavira Itir God me gasighasigham. Guizbangira, me kamagsua, me kantrin kamın na batueghti, ki mangiva asebar tevimning apiriva men ziaba fam. Eghti bizir aghuir Ikiavira Itir God uan gumazamiziba bagha anidiba, ki da inian kogham.

20 Atrivim, ni na misoghasa na buri, mati gumazim piba buri, o mati gumazim mighsiabar ghua kuarazir goniam gasasa a buriava avegha an aroriam ini. Ki kamaghin ni mikimasa, ni Ikiavira Itir God gifozir puvatizir darazir nguazimin na misoghan marki. Nan ghuzim, gumazamizir igharazibar nguazim giran ki aghua.”

21 Ezi Sol akar kam baregha kamaghin Devit migei, “Noki, ki arazir kuram gami. Ezi Devit nan borim, ni uamategh na bagh izi. Ki ua ni gasighasighsi nighnighan kogham. Ki fo,

dimagarir kamın nı bar atam na misoghezi ki aremeghai. Kamaghın amizi, nan arazira bar ikufi. Ki amizir arazir kam, a tong suvizir puvati.”

²² Ezi Devit kamaghın Sol miği, “O atrivim, nın afuzim nan dafarımın iti. Nı gumazir igiatam amadaghtı, a izi na dam a inigh.

²³ E fo, Ikiavıra Itir God gara, gumazir zurara nighnızir gavgavim an ikiava, arazir aghuibagh amiba, a deraghavıra me gami. Guizbangıra, Ikiavıra Itir God datırighın nı isa nan dafarım gati, ezi ki fo Ikiavıra Itir God ua bagha misevezir gumazim, ki uan dafarım a datighan kogham.

²⁴ Ki kamaghın nighnisi, nın angamıra itir ikirimirim, a bizir bar ekiam. Ezi ki nı ataghizi nı deraghavıra iti. Ezi datırighın ki kamaghsua, Ikiavıra Itir God kamaghıra nan angamıra itir ikirimirim gınighnigh deraghvıra na damuva, nan osımtıziba ağıvaghtı ki deraghvıra ikiam.”

²⁵ Ezi Sol kamaghın Devit miği, “Devit nan otarım, God deraghvıra nı damu! Eghti bizir avırir nı damuamiba da bar deraghvıram otivam!” Aning uaning mikemegha gıvagha, Devit mighsiar kam ategha zuıma, Sol uamategħa uan nguıbar ekiamın għu.

27

Devit Filistiaba ko iti

¹ Ezi Devit gın kamaghın nighnisi, “Kiran oveghangın, Sol na misuegħti ki aremegħam. Kamaghın ti deragħam, ki arı mangı Filistiabar kantrin ikiam. Egħti Sol aghuaghıva, ua na inisi, İsraelian nguazımın na burian kogħam. Egħti ki tuavir kamın, ki a miseveghırigham.”

² Egha Devit uan 600plan gumaziba ko me gumazim Akis bagha zui, a Maokin otarim, a Getin nguibar ekiamin atrivim.

³ Ezi Devit uan gumaziba ko men amuiroghboriba, me Atrivim Akis ko Getin apiaghav iti. Devitin amuir pumuning a ko iti. Mamin ziam Ahinoam, a Jesrilin amizim, ezi igharazim Abigel, a Karmelian amizim, a faragha ikezir pam Nabal, an areme.

⁴ Ezi Sol kamaghin oraki, Devit ara ghua Getin nguibar ekiamin itima, a uam a burir puvati.

⁵ Ezi Devit gin kamaghin Atrivim Akis migei, "Ni na gifuegh na ateghti, ki mangi ruarimin nin nguibar dozir mamin ikiam. Kamaghin derazir puvati, e nin nguibar ekiamin ikiti, ni ingangarir ekiamin e damuan ki aghua."

⁶ Ezi Akis Devitin akam baregha nguibar dozir mam a ganingi, an ziam Siklak. Kamaghin amizi, Siklak a Judabar atrivibar nguibamra, ezi a ikia iza datirighin ikiavira iti.*

⁷ Ezi Devit azenir vamira ko iakinir 4plan Filistiabar kantrin iti.

⁸ Dughiar kamın Devit uan gumaziba ko ghua Gesuria ko Girsia, ko Amalekia misosi. Gumazamizir kaba Israelian apanibagh ami, egha Isipin boroghin, sautin amadaghan, Surin gumazamiziba puvatizir danganimin iti. Me fomira danganir kamın iti.

⁹ Ezi Devit zurara uan gumaziba ko ghua me misogha, men gumazamizibav sozi me bar

* **27:6:** Migirigiar kam, "datirighin," kar migirigiar en dughiamin otozir puvatizim. Puvati. Kar, gumazir akinafarir kam osirizimin dughiamin akam.

ariaghire. Ezi me, men sipsipba ko bulmakauba ko, donkiba ko, kamelba ko men korotiaba sara bar ada inigha, uan nguibamın ghue. Egha gın, a uamategha Atrivim Akis bagha ghu.

¹⁰ Ezi Atrivim Akis zurara dughiabar kamaghın Devitın azai, “Ni datırighın ghua te ko misoke?”

Eghtı Devit a gifar suam, “Ki ghua Negevin Judabar gumazibav sosi.” O, a na mikim suam, “Ki ghua Jeramelian nguibamın gumazibav sosi.” O, a suam, “Ki ghua Kinian nguibamın gumazibav sosi.” Gumazamizir ikızir kaba, me sautın amadaghan Judan nguazimın iti.

¹¹ Egha Devit ghua misozir dughiabar a gumazamiziba kuavarei. A kamaghın nighnisi, “Gumazitam ikıva, a gın Getın izıva, ki uan gumaziba ko amizir bizibar gun Getia geghanigham.” Devit Filistian ikia dughiabar zurara arazir kamram ami.

¹² Kamaghın amizi Atrivim Akis nighnızir gavgavim Devitın ikiava kamaghın nighnisi, “Israelia, kar an gumazamizibara, a me ko misosi. Ezi me ti bar an aghuaghama. A datırighın nan akuragh zurara nan ingangarir gumazimın ikiam.”

28

¹ Dughiar kabar aven, Filistiaba uan midorozir gumaziba akuvagha Israelia misoghasa. Ezi Atrivim Akis kamaghın Devit miği, “Ni kamaghın fogh, ni uan gumaziba ko, nan gın mangı Israelia misogham o?”

² Ezi Devit a miğia ghaze, “Ki fo, ki nin ingangarir gumazim, ni gın nan ingangarir aghuir ki damuamimın ganam.”

Ezi Akis ghaze, “Bar dera. Ki zurara uabi geghuv uabin ganamin ingangarim ni daningam.”

Sol Samuelin duam ko migei

³ Samuel fomira aremezima, Israelia a bagha azigha, an nguibar ekiam Raman anefa. Dughiar kamın, Sol oveaghuezibar duaba ko migeir gumazamiziba batozima, me ua Israelin kantrin itir puvati.

⁴ Ezi Filistiaba Israelia misoghasa. Filistiabar midorozir gumaziba, uari akuvagha Sunemin nguibar ekiamın boroghın, notin amadaghan uan averpenibar ingari. Ezi Sol Israelin midorozir gumaziba akuvagha, Gilboan mighsiamın uari bagh averpenibar ingari.

⁵ Ezi Sol Filistiabar midorozir gumazibar gara aguava bar atiatingi.

⁶ Kamaghın amizi a Ikiavira Itir Godin azangisi, “Ki bizir tizim damuam?” Ezi Ikiavira Itir God irebamin bizitam an akazir puvati. Egha dagiar Ikiavira Itir Godin ifongiam gifoghamim ko Ikiavira Itir Godin akam inigha izir gumazibar akatoribar akatam inizir puvati. Ikiavira Itir God an akatam ikarazir puvati. Bar puvati.

⁷ Ezi Sol dikavigha uan ingangarir gumazir dapanibav gia ghaze, “Ia mangi na bagh amizir gumazamizir oveaghuezibar duaba ko migeim inigh iziti, ki me ko mikimasa.”

Ezi me a migia ghaze, “Mam Endorin nguibar ekiamın iti.”

⁸ Ezi Sol uan atrivir korotiam adeghe korotiar kinir mam aru, a kamaghın damighti, gumaziba

28:3: Ofa Gami 20:27; Godin Araziba 18:10-11; 1 Samuel 25:1

28:6: Diboboniba 27:21

kamaghin foghan kogham, kar atrivim. Egha a uan ingangarir gumazir pumuning inigha me amizir kamın ganasa zui. Me ghua a batogha, Sol kamaghin amizimin miġia ghaze, “Ki kamaghsua, ni aremegha ġivazir gumazimin duam ko mikimti, a bizir otivamimin gun na mikimam. Eghti ki gumazir kamın ziam diboroghti, ni an diaghti, an duam azenim girigh.”

⁹ Ezi amizim a miġia ghaze, “Ni Atrivim Sol amizir bizim ġifo. A Israelian ariaghirezir gumazibar duaba ko miġeiba, ko kukunir gumaziba, a bar me batoghezi, me nguazir kam ategha ghue. Ni tizim bagha na bagha azuazim adui moghin miġirigiar kam na ganidi. Sol na misueghti ki aremeghasa ni na gifari.”

¹⁰ Sol a ko akar mam akirigha ghaze, “Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki guizbangira ni miġei, ni bizir kam damighti, me osimtizitam ni datighan kogham.”

¹¹ Ezi amizim kamaghin Solin azai, “Aria, ki ni bagh tinan dimam?”

Sol ghaze, “Ni, na bagh Samuelin diagh.”

¹² Ezi amizim Samuelin diagha garima an otozi, a tuaragha Sol miġia ghaze, “Ni tizim bagha na gifari? Ni uabi Atrivim Sol.”

¹³ Ezi Atrivim Sol ghaze, “Marki, ni atiatingan marki. Ni tizimin gari?”

Ezi amizim ghaze, “Ki duar mamın garima, a igharagha gara nguazimin anagav oto.”

¹⁴ Ezi Sol an azara, “Duam manmaghin gari?”

Ezi amizim ghaze, “A gumazir asem, a uan korotiar ruarim arugha izi.”

Ezi Sol fo, kar Samuelra. Egha Sol uan tevimning apirigha guam nguazim mituagha, Samuelin ziam fe.

¹⁵ Ezi Samuel kamaghin Sol migei, “Ni tizim bagha na gaghura, egha nan diazi ki dikavigha izi?”

Ezi Sol Samuel ikaragha ghaze, “God na ataghizi Filistiaba izi na misoghasa, kamagh amizi ki osimtizer bar ekiam iti. God ua irebabar na migeir puvati. Egha a uan akam inigha izir gumazibar akatoribar na migeir puvati. Ezi ki foghasa, ki manmaghin damuam. Kamaghin amizi ki uabin mikimasa nin dia.”

¹⁶ Ezi Samuel an migia ghaze, “Ni oragh. Ikiavira Itir God akirim ragha ni gasaragha gifa, egha nin apanimin oto. Ezi ni tizim bagha nan dei? Ki nin akuraghan kogham.

¹⁷ Ikiavira Itir God ni mikimasa, nan akatorimin mikemezi moghin, bizir kam gami. An atrivir ingangarimin ni agivazi, ni ua Israelia gativaghan kogham. Ingangarir kam, an a isa nin namakam Devit ganingi.

¹⁸ Ni uabi Ikiavira Itir Godin akam batoke. A fomira Amalekian atarava me gasighasighasa ni mikemezi, ni an akamin gin ghuzir puvati. Ezi datirighin, Ikiavira Itir God bizir kam nin gami.

¹⁹ Egha bizir kamnaghira puvati, a ni ko Israelia isi Filistiabar agharim darigham. Ni gurumzaraghan uan otariba ko aremegh izi, na ko Gumazamizir Oveaghuezibar Nguibamin ikiam. Eghti Ikiavira Itir God Filistiabar amamangatighti,

me Israelian midorozir gumaziba bar me abiragham.”

²⁰ Ezi Sol akar kam baregha bar atiatigha, maghira irigha nguazim girighav ti. An aruer kam ko dimagarir kamın daghetam amezir puvatigha, gavgaviba bar puvati.

²¹ Ezi amizir kam ghua Solın garima, a bar ati-atingi, ezi a kamaghın a migei, “Gumazir ekiam ni oragh, ki nin ingangarir amizim, ki nin akamın gin ghua, kamaghın uabi ginighnizir puvati, ki ovengam o ki angamira ikiam. Ki ni baregha bizir kam gami.

²² Datirighın ki kamaghın ifonge, ni nan akam baregh bizitam damuam. Ki dagher taba ni danıngti ni dar amam. Ni damegh gavgavim inigh uamategh mangam.”

²³ Ezi Sol ghaze, “Puvati. Ki damasa ifongezir puvati.” Ezi an ingangarir gumazimning ko amizim, me damasa bar a gakaghonezi, a nguazimın dikavigha dakozim gapera.

²⁴ Ezi bulmakaun igiar mikarzim sara itir mam, amizimın dipenimın iti. Ezi a zuamira a misuegha an tuziba tue. Egha plauan maba inigha da veregha, da poghpuegha yis puvatızir bretbar ingara da tue.

²⁵ Dagheba isigha gıvazıma, amizim dagher kaba inigha iza Sol ko an ingangarir gumazimning sara me ganıngizıma, me da api. Me amegha gıvagha, dimagarir kamra dikavigha amizir kam ategha ghue.

Devit Filistiabar akurvaghan me aghua

¹ Ezi Filistiaba Afekin nguibar ekiamin uan midorozir gumaziba akufa. Ezi Israelia Jesrilin danganir zarimin, emimirir dipamin boroghin averpenibar ingarigha iti.

² Ezi Filistiabar gumazir dapaniba uan midorozir gumaziba abigha, okoruar aviribar da ariki. Men okoruar maba, 100plan gumaziba itima, okoruar maba 1,000plan gumaziba iti, egha me bar misoghamin danganimin zui. Filistiaba faragha zuima, Devit uan midorozir gumaziba ko me Atrivim Akis ko zui.

³ Ezi Filistiabar midorozir gumazibar dapaniba, me Devit uan gumaziba ko men apigha ghaze, “Hibrun kaba, tizim bagha kagh ti?”

Ezi Akis me ikaragha ghaze, “Kar Devit, fomira a Israelian Atrivim Solin ingangarir gumazir mam. A bar dughiar ruarimin na ko iti, ezi dughiar a na ko itiba, ki an osimtizir tamın apizir puvati.”

⁴ Ezi gumazir dapanir kaba atara ghaze, “Ni anemadaghti a uamategh mangi nguibar ni a ganingizimin iki. Ni aneteghti an e ko mangi misoghan kogham. A midorozim bagh mangiva, uan nighnizim giragh, e misueghti e arighiregham. Devit kamaghin damighti, Atrivim Sol ua tuavir kamın a gakongiva a gifuegham.

⁵ E fo, Devitin kamra, amiziba a bagha ighiam gamua kamaghin onge:

“Sol 1,000plan apanibav sosi.
Ezi Devit 10,000plan apanibav sosi.”

⁶ Kamaghin amizi, Atrivim Akis Devitin diagha a migia ghaze, “Ikiavira Itir Godin zurara itimin ziamin, ki guizbangira kamaghin ni migei, ni gumazir aghuim ezi ki ghaze, kamaghin ti deragham, ni na ko izi midorozir kamin en akuragh. Ni na bagha izezir dughiamin ikegha iza datirighin, ki nin arazir kuratamin apizir puvati. Ezi atrivir igharaziba kamaghin migia ghaze, ni e ko mangan kogham.

⁷ Kamaghin amizi, ni navir amirizim sara uamategh nguibamin mangi deraghvira daperagh. Ni bizir Filistian atriviba ifongezir puvatizibar amuti, me ni basimam.”

⁸ Ezi Devit kamaghin Atrivim Akis migei, “Nan gumazir ekiam, ki nin ingangarir gumazim, ki osimtizir manam gami? Dughiar ki iza nin ingangarim gamua ikia iza datirighin itimin, ki arazir kurar manam gami? Atrivim, bizir tizim bagh ki mangi nin akuragh nin apanibav soghan kogham?”

⁹ Ezi Akis kamaghin a ikaragha ghaze, “Ni nan damazimin mati, Godin enselin mam, egha osimtiziba puvati. Ezi midorozir gumazibar dapaniba mikemegha gifa, ni e ko midorozim bagh mangan kogham.

¹⁰ Devit, ni oragh. Gurumzaraghan aminim magh titima, ni uan midorozir gumazir igharaziba ko, ia dikavigh biziba akir. Aminim angazangarti ia deragh ganiva, dikavigh uamategh nguibar ki ni ganingizimin mangi. Ki bar ni gifonge, kamaghin

amizi ni na basiman marki.”*

¹¹ Kamaghin amizi Devit bar mizaraghara uan midorozir gumaziba ko me ua kantri Filistian ghuezi, Filistiaba me Jesrilin ghue.

30

Devit uan midorozir gumaziba ko ghua Amalekia misosi

¹ Egha Devit uan midorozir gumaziba ko me 3plan dughiar arua ghua, uan nguibam Siklakin oto. Me garima, a ikuvigha gifa. Dughiar Devit Filistiabar midorozir gumaziba ko itimin, Amalekia iza Judan sautin amadaghan Negevin itir nguibar dozibar misoghasa izi. Me uaghan Siklakin nguibam misogha, uari bagh an biziba inigha nguibam gaborozima a isi.

² Egha me Siklakin amiziba bar me inigha ghue, guivir igiabar ikegha ghua amizir ghuriba sara, Amalekia me misoghezir puvatigha pura me inigha ghue.

³ Ezi Devit gin uan midorozir gumaziba ko ghua Siklakin otogha garima, nguibam sigha gifa. Me kamaghin fo, Amalekia Devit ko an midorozir gumazibar amuiba ko boriba bar me inigha ghue.

⁴ Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko, me bar puvirama azia ghua men gavgaviba bar gifa.

* **29:10:** Vezin kamın aven, akar maba Hibrun akamın itir puvati. Da kamakın, “nguibar ki ni ganingizimin mangi. Ki bar ni gifonge, kamaghin amizi ni na basiman marki.” Akar kaba ti fomira iti, egha gin ovenge. Ezi akar kaba ikiavira itir dughiamin, gumazir maba Grikin akamın da gira, ezi akar kaba Grikin akamın 1 Samuelin iti.

⁵ Devitin amuimning, Ahinoam ko Abigel, Amalekia uaghan aning inigha ghu. Ahinoam, a Jesrilian amizim, ezi Abigel, a Karmelian amizim, a faragha ikezir pam Nabal, an areme.

⁶ Ezi Devitin gumaziba uan otariba ko guivibagh nighnigha, bar a basemegha dagiabar a ginivighti an aremeghasava amima, a bar osimtizir ekiam isi. Egha Devit uan God ko migei, ezi Ikiavira Itir God, gavgavim an nighnizim ganingi.

⁷ Ezi Devit Ahimelekin otarim Abiatarin migia ghaze, “Ofa gamir gumazibar korotiar otevir azenan azuir kam, ni a inigh iziti, e Ikiavira Itir Godin nighnizim gifoka.” Ezi Abiatar korotiar kam inigha izi.

⁸ Ezi Devit kamaghin Ikiavira Itir Godin azara, “Ki mangiva okimakiar gumazir kabar agiragham, o markiam? Ki mangi men apigham o?”

Ezi Ikiavira Itir God kamaghin a migei, “Ni mangi men agiragh. Ni mangi me batogh me misoghiva, uan amuiba ko boriba ua me inigh.”

⁹⁻¹⁰ Kamaghin amizi Devit uan 600plan gumaziba ko ghua Amalekian agira. Me ghua Besorin Fanemin otogha, men marazi daruan ibura. Men mikarziba men amirazi me dipam abighan iburagha maghira iti. Men dibobonim 200in boroghin tu. Ezi Devit 400plan gumaziba ko, Amalekian gin zui.

¹¹ Ezi Devitin midorozir gumazir maba danganir kinir mam abigha ghua Isipin gumazir igiar mam in apigha, a inigha Devit bagha ghua, dagheba ko dipam a ganingi.

12 Egha me fighin ikizir muziarir apuzizir mam ko wainin ovizir apuzizir ikizir pumuning a ganingi. Ana aruer 3pla ko dimagarir 3plan dagheba ko dipatam amezir puvatigha, mitiriam bangin mikirigha, gavgaviba bar puvati. An amegha givagha ua gavgavim ini.

13 Ezi Devit kamaghin an azara, “Tina nin gumazir ekiam? Egha a nguibar manamin gumazim?”

Ezi a ghaze, “Ki Isipian gumazim, egha ki Amalekian gumazimin ingangarir gumazir mam. Ki areima, nan gumazir ekiam kagh na atizi, ki kagh itima dughiar 3pla gifa.

14 E kantri Judan sautin amadaghan Negevin danganimin ghua, Judaba ko Keretia ko Kalepian misogha men biziba bar ada ini. Egha e Siklakin ghua men nguibar kam gaborozima a isi.”

15 Ezi Devit kamaghin an azara, “Ni na inigh okimakar gumazir kaba bagh mangam, o?”

Ezi a ghaze, “Are, ga mangam. Ezi ki kamaghsua, ni Godin ziamin akar gavgavim akirigh suam, ni na misueghti ki aremeghan kogham, egh uaghan na isi nan gumazir ekiamin dafarim darighan marki. Ni kamaghin damighti, ki ni inigh mangam.” Ezi Devit a ko akar gavgavim akiri.

16 Ezi Isipian gumazir kam Devit inigha Amalekia bagha ghu. Dughiar kamın, Amalekia bizir avirir Filistian kantri ko Judan nguazimin iniziba bagha isar ekiam gamua, dagheba ko dipar onganiba apava tintinibar nguazim gireghav iti.

17 Ezi Devit uan midorozir gumaziba ko me Amalekia bararkia ghua aminim magh kuigha izima, me ghua midorozim fore. Egha Amalekian

misogha ghua bar guaratizimîn tu. Egha Amalekian aviribav soghezima me ariaghire. 400plan gumazibara uan kamelbagh apiagha are. Ezi igharaziba bar moghira ariaghire.

¹⁸ Ezi Devit uan amuimning ko amizir igharaziba ko boriba ko men bizir Amalekia iniziba bar uam ada ini.

¹⁹ Men bizir ekiaba ko bizir muziariba bar iti, bizitam ikuvizir puvati. Egha an midorozir gumazibar otariba ko guiviba, ko bizir apaniba okemeziba bar, Devit bar moghira ua da ini.

²⁰ Egha Devit Amalekian bulmakauba ko sip-sipba bar ada ini. Ezi an midorozir gumaziba da inigha men faragha zui. Ezi gumazamiziba arazir kamîn gara kamaghîn dia ghaze, “Kar, Devitîn asizibara, a midorozimîn da ini.”

²¹ Egha me ghuava, men 200plan gumaziba Besorîn Fanemîn me bato. Kar gumazir faragha mikarziba amiragha dipam abighan iburaziba, Devit me ataghizi, me a mizua kagh iti. Ezi gumazir kaba datirighîn iza Devit ko an gumazamiziba bato, ezi Devit men boroghîn ghua dughiar aghuim me ganîngi.

²² Midorozir gumazir Devit ko ghuezi maba, me gumazir aghuiba puvati, me ghaze, “Gumazir e ko ghua misoghezir puvatizir kaba, me e misogha inizir biziba inian kogham. Me uan amuiba ko boribara inigh pura mangam.”

²³ Ezi Devit ghaze, “Bar puvatigham. Nan aveghbuaba, ia migirigiar kabar amuan marki. Ia fo, Ikiavira Itir God uabi bizir kaba e ganîngi. A uabi e geghuva en akurazi, e apanir en nguibam gasighasighiziba abinigha bizir kaba ini.

24 Tinara ian akaba baragham? Puvatigham. E deraghvira biziba abigh, gumaziba vaghvagh iniamin biziba voroghira me daningam. Gumazir en bizibagh eghuviba ko gumazir midorozim bagha ghueziba, me iniamin biziba bar voroghira mangi.”

25 Arazir kam, Devit arazir God ifongezim ko bizir a damuasa me mikemezimin min, Israelia bagha a gami. Ezi Israelia zurara akar kamın gin ghua, iza datirighin ikiavira iti.

26 Egha Devit uamategha Siklakın ghugha, midorozimin inizir bizir maba isa uan namakar mabagh anidi, me Judan gumazir dapaniba. A kamaghin me migia ghaze, “Kar ian bizir aghuir Amalekia okemeziba, e Ikiavira Itir Godin apaniba da bizir aghuir aviriba ini, egha maba ia ganidi.”

27 Devit bizir aghuir kaba isa nguibar ekiar kabagh anidi: Betel, ko Rama, a Judan sautin amadaghan Negevin itir danganimin ko Jatir,

28 ko Aroer, Sipmot, Estemoa,

29 ko Rakal Jeramelia ko Kinian nguibaba,

30 ko Horma ko Borasan ko Atak,

31 ko Hebron. Bizir maba, Devit fomira uan midorozir gumaziba ko aruizir nguibaba, a bar moghira bizir aghuiba me ganingi.

31

Sol uan otariba ko ariaghire

1 Dughiar kamın, Filistiaba ghua Israelia ko misogha, Gilboan mighsiamin Israelian gumazir

aviribav soghezima me ariaghire. Ezi men marazi midorozim ategha are.

² Ezi Sol uan otariba ko, me uaghan are, ezi Filistiaba men agiragha ghua me misoghezi me ariaghire. Solin otaribar ziabar kara: Jonatan, Abinadap ko Malkisua.

³ Ezi midorozim bar ekevezima gumaziba Solin agira. Filistian maba an apigha barir pibar a gasima, barir maba an mitivizi, a bar amughamuki.

⁴ Kamaghin amizi, Sol uan gumazir igiar an midorozir biziba aterimin diagha ghaze, “Ni uan midorozir sabam inigh izi na biraghtima ki aremeka. Puvatighti, Filistian mikarzir mogomebar iniba aghorezir puvatizir kaba, izi na dipov mizazim na daningiva na misueghti ki aremegham.” Ezi gumazir igiar kam bar atiatigha Sol ginivan bar aghua. Kamaghin amizi, Sol uabi uan midorozir sabam asaragha a gaverazi, sabam a mitizi an areme.

⁵ Ezi gumazir igiar kam gari Sol aremezi, a uaghan uan midorozir sabam asaragha a gaverazi, sabam a mitizi a uaghan Sol ko areme.

⁶ Dughiar kamra, Sol uan otarir 3pla ko, an gumazir igiar an midorozir biziba aterim ko, Solin midorozir gumaziba sara, me bar moghira ariaghire.

⁷ Ezi Israelian Jordanin Fanemin vongin itiba, ko Jesrilin danganir zarimin vongin itiba kamaghin oraki, Israelian midorozir gumaziba are. Me uaghan kamaghin oraki, Sol uan otariba ko, me bar ariaghire, ezi me uan nguibar ekiaba ategha

are. Ezi ġin Filistiaba iza nguibar kaba inigha dar iti.

⁸ Midorozim ġivazi, amimzaraghan Filistiaba uamategha iza, Israelian ariaghirezibar kuabar korotiaba suva, men biziba iniasa izi. Egha me garima, Sol uan otariba ko, men kuaba Gilboan mighsiamin ireghav iti.

⁹ Ezi me Solin kuamin firim atugha, an midorozir korotiaba ini. Egha me gumazir maba amadazima, me akaba isa ghua Filistiabar nguazimin tintinibar arua uan asebar dipenibar aven ghua an gun gumazamizibav gei.

¹⁰ Egha me Solin midorozir korotiaba isa uan aser amizim Astarten dipenim gati. Egha me Sol ko an otaribar kuaba inigha ghua, Betsan nguibar ekiamin divazimin me gui.

¹¹ Ezi Israelian Jabesin nguibar ekiamin iti darasi, me Gileatin nguazimin aven iti, me Filistiaba Sol gamizir arazimin eghaghanim baraki.

¹² Kamaghin amizi, Jabesin midorozir gumazir gavgaviba dimangan dikavigha ghua Betsan oto. Me ghua nguibar ekiamin divazimin, Sol ko an otarir 3plan kuaba inigha iza Jabesin da tuezzi da isi.

¹³ Egha me Sol ko an otaribar aghariba inigha, ghua Jabesin nguibar ekiamin temer povir mammin da isa mozim gati. Egha me bar moghira me bagha aziava osemegha 7plan dughiabar me bagha dagheba ataki.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam
The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition
Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea